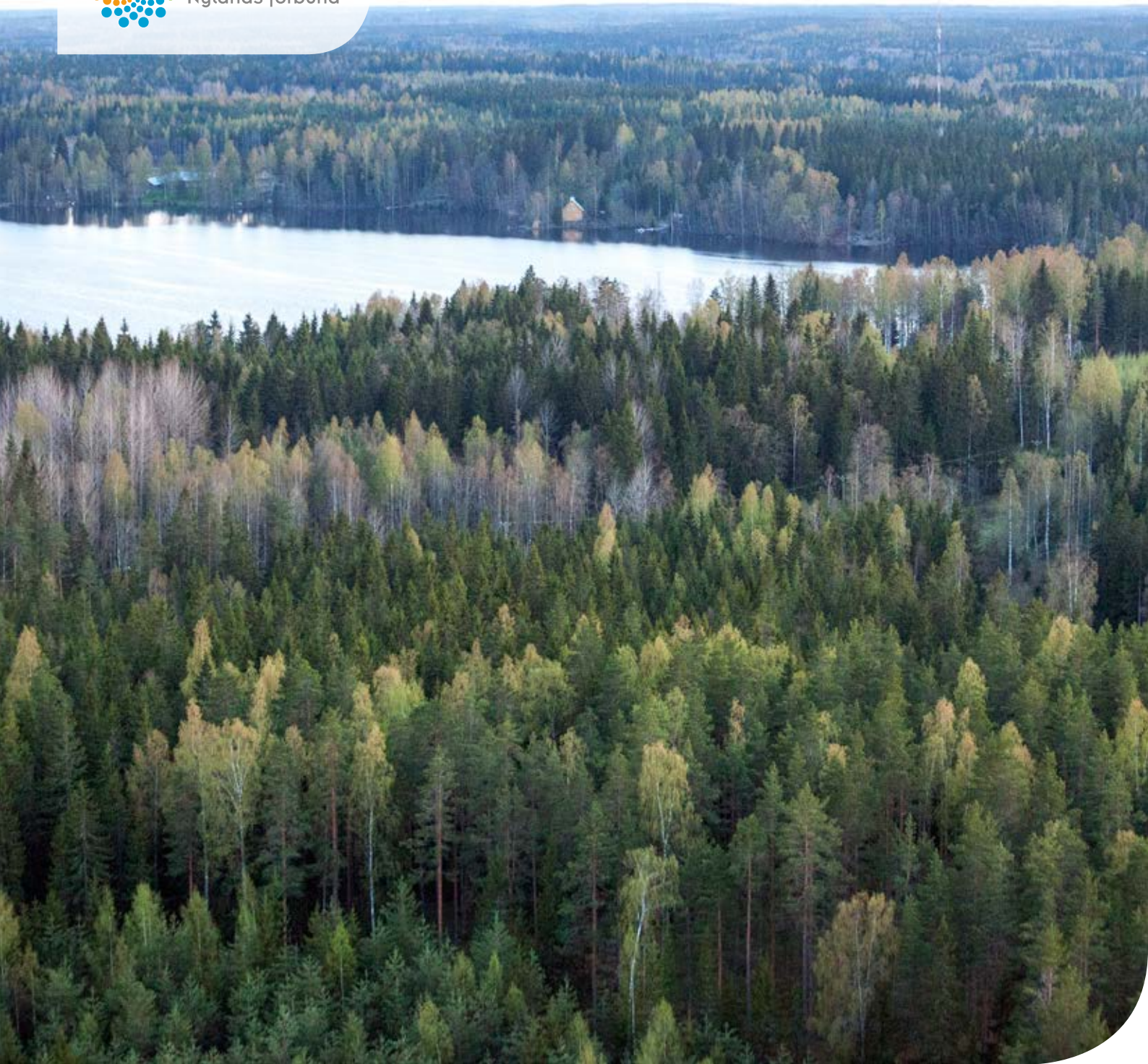

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

SELOSTUS

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava

Uudenmaan liiton julkaisu A 25 - 2013

Uudenmaan liiton julkaisu A 25 – 2013
ISBN 978-952-448-361-2 (pdf)
ISSN 1236-679X

Verkkajulkaisu
Helsinki 2013

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Region
Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

SELOSTUS

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava

KUVAILULEHTI

Julkaisun nimi

Selostus. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Raportin laatija

Uudenmaan liitto

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisuja A 25 - 2013

Julkaisu aika

2013

ISBN

978-952-448-361-2

ISSN

1236-679X

Kieli

suomi

Sivuja

108

Tiivistelmä

Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa. Se sisältää kartalla esitettävän kuvauksen alueiden käytöstä ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteista. Maakuntakaavassa ratkaistaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät alueiden käyttöön liittyvät kysymykset. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain.

Uudenmaan maakuntahallitus päätti syyskuussa 2003 käynnistää vaihemaakuntakaavan laatimisen täydentämään Uudenmaan maakuntakaavaa. Kaavan laadinta aloitettiin täydentämällä maakuntakaavan selvityspohjaa ja laatimalla osallisuus- ja arviointisuunnitelma vuonna 2005. Kaavaluonnos oli nähtävillä vuonna 2007 ja kaavaehdotus seuraavana vuonna. Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan 17.12.2008 ja ympäristöministeriö vahvisti kaavan 22.6.2010. Kaava sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 8.10.2012.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa on käsitelty ympäristöhäiriöitä aiheuttavia asiakokonaisuuksia kuten jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeita, kiviaineshuoltoa, moottoriurheilu- ja ampumarata-alueita sekä liikenteen varikoita ja terminaaleja. Vaihemaakuntakaavassa on käsitelty myös laajoja yhtenäisiä metsäalueita sekä suunnittelun kannalta kiireellisiä Uudenmaan maakuntakaavassa käsiteltyjen teemojen täydennyksiä. Kaavatyön aikana selvitettiin myös uusmaalaista hiljaisuutta ja hiljaisia alueita, mutta niitä ei esitetty kaavakartalle.

Maakuntakaava ohjaa kuntien yleis- ja asemakaavoitusta ja viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleis- eikä asemakaavan alueella muutoin kuin näitä kaavoja muutettaessa.

Avainsanat (asiasanat)

Uusimaa, maakuntakaava, maakuntakaavoitus, aluerakenne, alueidenkäyttö, jätehuolto, kiviaineshuolto, moottoriurheilu, ampumarata-alueet, liikenteen varikot, liikenteen terminaalit

Huomautuksia

Julkaisusta löytyy pdf-versio kotisivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut. Julkaisusta on ruotsinkielinen versio *Beskrivning. Etappplansplan 1 för Nyland. Nylands förbunds publikationer A 26 - 2013*

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO.....	1
2.	VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LÄHTÖKOHDAT	3
	2.1 Jätehuolto	4
	2.2 Kiviaineshuolto	7
	2.3 Moottoriurheilu	10
	2.4 Ampumaurheilu	13
	2.5 Liikenteen varikot ja terminaalit	15
	2.6 Metsäalueet.....	19
	2.7 Hiljaisuus	21
3.	UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA TAVOITTEET	24
4.	VAIHTOEHDOT JA KESKEISET RATKAISUPERIAATTEET.....	26
	4.1 Vaihtoehtotarkastelut ja kaavaratkaisun periaatteet	26
	4.2 Vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset	28
5.	VAIHEMAAKUNTAKAAVAN RATKAISU JA SISÄLTÖ	30
	5.1 Johdanto	30
	5.2 Jätehuollon alueet.....	30
	5.3 Kiviaineshuollon kannalta merkittävät kiviainesvarannot	36
	5.4 Moottoriurheiluradat.....	38
	5.5 Ampumaradat	41
	5.6 Liikenteen varikot ja terminaalit	44
	5.7 Metsätalousalueet ja viheryhteystarpeet	46
	5.8 Täydennykset maakuntakaavaan.....	50
6.	VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	62
	6.1 Kaavan vaikutusalue.....	62
	6.2 Kaavan kokonaisvaikutuksia ja suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan	62
7.	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	67
	7.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	67
	7.2 Vaihemaakuntakaavan tavoitteiden toteutuminen	69
8.	KAAVAN TULKINTA, OIKEUSVAIKUTUKSET JA SUHDE MUUHUN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	75
	8.1 Vaihemaakuntakaavan yleiset, maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset oikeus- ja ohjausvaikutukset.....	75
	8.2 Vaihemaakuntakaavan merkintöihin liittyviä oikeus- ja ohjausvaikutuksia	77
9.	OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LAADINNASSA.....	84
10.	KAAVAN TOTEUTTAMINEN, AJOITUS JA SEURANTA	91
	KIRJALLISUUS- JA LÄHDELUETTELO.....	93
	LIITEKARTAT	98

1. JOHDANTO

Uudellamaalla on voimassa ympäristöministeriön 8.11.2006 vahvistama maakuntakaava, jossa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet Uudellamaalla pitkälle tulevaisuuteen.

Maakuntakaavan laadintaprosessin aikana nousi esiin asioita, joilla maakuntakaavaa on tarkoituksenmukaista täydentää. Tällaisia asiakokonaisuuksia olivat mm. jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, kiviaineshuolto, moottoriurheilu- ja ampumarata-alueet sekä liikenteen varikot ja terminaalit. Näiden asioiden liittämiseksi osaksi maakuntakaavaa maakuntahallitus päätti erillisen vaihemaakuntakaavan laadinnasta syyskuussa 2003.

Maakuntakaavan laadintaprosessin aikana selvitettiin myös laajoja yhtenäisiä metsäalueita ja ne esitettiin maakuntakaavan selostuksen liitekartassa osana viheraluejärjestelmää. Niiden varsinainen kaavallinen käsittely siirrettiin kuitenkin vaihemaakuntakaavan yhteyteen, jotta samoille alueille kohdentuvia erilaisia maankäyttömuotoja voidaan samanaikaisesti tarkastella, arvottaa ja yhteen sovittaa yhdessä kaavaprosessissa.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava on laadittu koko liiton alueelle ja se täydentää vahvistettua Uudenmaan maakuntakaavaa.

Kuva 1: Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan kaava-alue

Vaihemaakuntakaavassa käsitellään jätehuolto kokonaisuutena ja tavoitteena on kumota vahvistetun maakuntakaavan jätehuoltoratkaisu. Menettelyn tavoitteena on helpottaa osallisia hahmottamaan jätehuollon kokonaisratkaisu. Lisäksi kumotaan maakuntakaavassa esitetty maakaasun siirtoputken yhteystarvenuoli Mäntsälän rajalla tarpeettomana, Keravan voimalaitosalueen kohdemerkintä, joka osoitetaan uuteen paikkaan sekä Klaukkalan pohjoinen ohikulkutien linjaus, joka korvataan ohjeellisella linjauksella.

Vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti selvitettiin kaavaprosessin alkuvaiheessa uusmaalaista hiljaisuutta ja hiljaisia alueita Uudellamaalla. Selvityksen sisällön ja johtopäätösten pohjalta maakuntahallitus päätti kesäkuussa 2007, että hiljaisia alueita ei esitetä kaavakartalla, ja että hiljaisuutta ja siihen liittyviä maankäyttökysymyksiä käsitellään kuitenkin kaavaselostuksessa.

Vaihemaakuntakaavaprosessin aikana nousi esiin asioita, jotka aihealueina on jo käsitelty Uudenmaan vahvistetussa maakuntakaavassa. Kesäkuussa 2007 maakuntahallitus päätti rajata maakuntakaavan täydennysten käsittelyn siten, että vaihemaakuntakaavassa käsitellään ainoastaan suunnittelun kannalta kiireelliset asiat, ja muut asiat siirretään seuraavalle maakuntakaavakerrokselle, joka käynnistetään välittömästi vaihemaakuntakaavan hyväksymisen jälkeen.

Vaihemaakuntakaava koostuu kartasta ja siihen liittyvistä kaavamerkintöjä koskevista määräyksistä sekä selostuksesta. Kaavakartan mittakaava on 1:150 000. Erillisellä kartalla osoitetaan vahvistetusta maakuntakaavasta kumottavaksi esitettävät merkinnät. Kaavamerkintöihin liittyy määräyksiä, jotka ohjaavat yksityiskohtaisempaa kaavoitusta.

Vaihemaakuntakaavan vaikutus välittyy rakentamisen ohjaukseen voimakkaimmin kaavamääräysten kautta. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntakaavassa voidaan käyttää suunnittelu-, suojelu- ja rakentamismääräyksiä. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa on käytetty samoin kuin Uudenmaan vahvistetussa maakuntakaavassa vain suunnittelumääräyksiä.

Kaava-asiakirjoista kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Sen sijaan selostus ja siihen liittyvät liitekartat täydentävät ja selventävät kaavakokonaisuutta eikä niitä vahvisteta.

2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LÄHTÖKOHDAT

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan laadinta tukeutuu lähtökohdiltaan vahvistettuun Uudenmaan maakuntakaavaan, ja sitä varten laadittuihin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavan selostuksessa on käyty läpi maakunnan nykytila ja kehitysnäkymiä. Lähtökohdista on vaihemaakuntakaavatyötä varten täydennetty ja syvennetty niiden aihealueiden osalta, joita vaihemaakuntakaavassa käsitellään.

Vaihemaakuntakaavatyötä varten on tehty seuraavat erillisselvitykset, jotka on julkaistu Uudenmaan liiton julkaisuina.

- Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet (E 89 – 2007)
- Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla (E 87 – 2007)
- Uudenmaan liikenteen varikot ja terminaalit – nykytila ja tarvekartoitus (E 86 – 2007)
- Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat (E 94 – 2007)
- Uudenmaan ampumaradat (E 92 – 2007)
- Uudenmaan moottoriurheiluradat (E 93 – 2007)
- Hiljaisuus ja hiljaisen alueiden tarkastelua Uudellamaalla (E 88 – 2007)

Vaihemaakuntakaavan suunnitteluprosessissa on selvitysten tulokset sovitettu yhteen keskenään sekä vahvistettuun Uudenmaan maakuntakaavaan. Kaikki vaihemaakuntakaavan valmistelussa käytetyt selvitykset ja muu lähdeaineisto on lueteltu lähdeluettelossa.

Vaihemaakuntakaavan luonnoksen valmistelutyön yhteydessä nousi esiin eräitä 8.11.2006 vahvistetun Uudenmaan maakuntakaavan täydennystarpeita. Maakuntahallituksen kesäkuun 2007 päätöksen mukaan vaihemaakuntakaavan laadinnan lähtökohdista suhteessa voimassa olevaan maakuntakaavaan on tehdä muutoksia tai täydennyksiä vain kiireellisimmiksi katsottujen alueidenkäyttökysymysten osalta. Ne koskevat taajamatoimintojen alueita, energiahuoltoa, yhdyskuntateknistä huoltoa ja liikenneyhteyksiä. Näiden aihealueiden nykytilaa ja kehitysnäkymiä on käsitelty Uudenmaan maakuntakaavan selostuksessa.

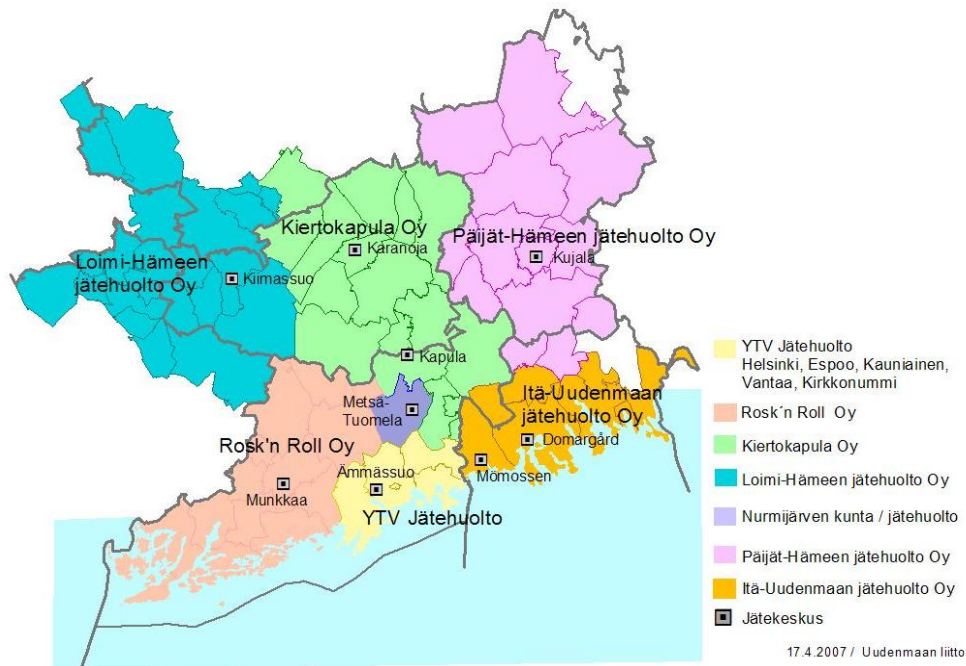
Päätöksen mukaisesti vaihemaakuntakaavan lähtökohdiksi suhteessa voimassa olevaan maakuntakaavaan muodostui seuraavien alueidenkäyttökysymysten ratkaiseminen:

- Taajamatoimintojen alue Pornaisissa
- Maakaasu- ja sähkönsiirtoverkon täydennykset sekä voimalaitosalueiden muutokset ja täydennykset
- Espoon Suomenojan jäteveden puhdistamon vaihtoehtoiset sijaintipaikat ja niihin liittyvät siirtoviemärit
- Nummi-Pusula – Karjalohja – Sammatti – Lohja –siirtoviemäri
- Vuosaaren radan liittyminen Heli-radon linjaukseen

2.1 Jätehuolto

Viimeisen kymmenen vuoden aikana yhdyskuntien jätehuolto on muuttunut voimakkaasti. Suurin osa vanhoista kunnallisista kaatopaikoista on suljettu ja toiminta on keskittynyt alueellisiin jätekeskuksiin. Loppusijoituksen ohella jätekeskuksissa mm. kompostoidaan erilliskerättyä biojätettä, vastaanotetaan esilajiteltuja pienjäte-eriä, murskataan eroteltua puujätettä polttoaineeksi sekä käsitellään öljyisiä maita.

Myös jätehuollon organisointi on muuttunut. Yhdyskuntien jätehuolto on edelleen kuntien vastuulla, mutta sen järjestäminen on siirtynyt ylikunnallisten yhtiöiden ja pääkaupunkiseudulla YTV Jätehuollon hoidettavaksi. Lisäksi yksityisten yritysten osuus jätehuollon järjestämisessä on kasvanut.

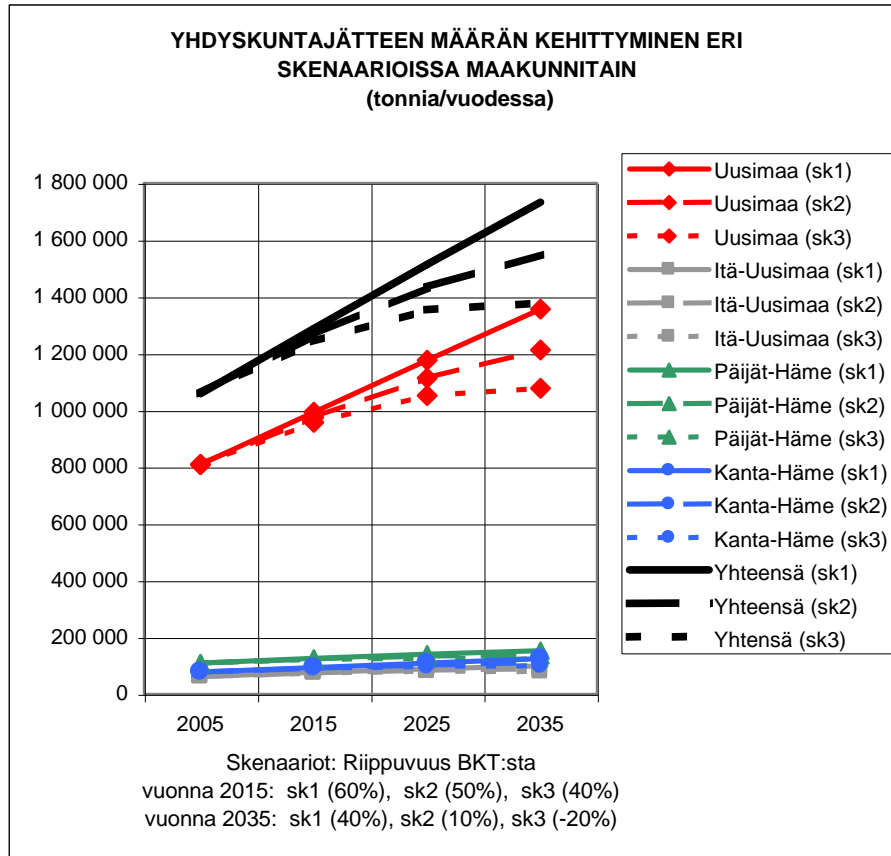
Kuva 2: Jätehuoltoyhtiöiden toiminta-alueet (lähde: Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, 2007)

Koska jätehuollon järjestäminen on jo nykyisin ylimaakunnallista toimintaa, vaihemaakuntakaavatyön pohjaksi on laadittu neljän eteläisen maakunnan (Itä-Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme ja Uusimaa) alueelle selvitys jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeista. Siinä tarkastellaan jätehuollon kehitysnäkymiä ja niiden vaikutuksia aluetarpeisiin. Selvitys laadittiin maakuntaliittojen, ympäristöhallinnon ja alueella toimivien jäteyhtiöiden yhteistyönä.

Neljän eteläisen maakunnan yhdyskuntajätehuollosta vastaavat YTV Jätehuolto sekä alueelliset jäteyhtiöt Rosk'n Roll Oy, Kiertokapula Oy, Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy, Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy ja Itä-Uudenmaan Jätehuolto Oy. Muista kunnista poiketen Nurmijärven kunta vastaa itse oman jätehuollonsa järjestämisestä. Yhtiöiden toiminta-alueet ja niiden suurimmat jätekeskukset on esitetty kuvassa 2.

Arvio jätemäärien kehittymisestä

Neljän maakunnan alueella syntyi vuonna 2003 yhdyskuntajätettä noin miljoona tonnia eli 400 – 600 kiloa asukasta kohden vuodessa. Yhdyskuntajätteestä kierrätysmateriaaleja hyödynnettiin arviolta noin 390 000 tonnia, biojätettä noin 76 000 tonnia ja energijätettä noin 44 000 tonnia. Suoraan loppusijoitettavaksi kaatopaikoille päätyi yli puolet muodostuneesta yhdyskuntajätteestä eli noin 540 000 tonnia.

Kuva 3: Yhdyskuntajättemäärien kehittyminen maakunnittain eri skenaarioissa (sk). (lähde: Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, 2007)

Yhdyskuntajättemäärän kehittymisen on yleisesti arvioitu riippuvan paitsi väestömäärän kasvusta myös BKT:n kehityksestä. OECD-maissa on arvioitu, että yhdyskuntajätteen määrän kasvu olisi BKT:n kasvusta noin 80 %, mutta riippuvuus BKT:stä pienenesi tulevaisuudessa.

Yhdyskuntajättemäärän kasvun arvioinnissa on selvityksessä käytetty maakunnallisten liittojen väestösuunnitteita sekä kolmea skenaariota, jotka perustuvat vaihtoehtoisin korrelaatioihin suhteessa BKT:n kasvuun. Skenaariossa 1 arvioidaan jättemäärän syntyvän BKT-riippuvuuden olevan 60 %, skenaariossa 2 puolestaan 50 % ja skenaariossa 3 noin 40 % vuonna 2015. Vastaavat luvut olisivat vuonna 2035 40 %, 10 % ja -20 %.

Vaikka jätteiden syntyä ehkäisyyn ja jättemäärien vähentämiseen panostetaan yhä enemmän, on tulevaisuuden aluevarauksia arvioitaessa tarpeen käyttää skenaariota, jossa jättemäärien arvioidaan kasvavan voimakkaimmin. Näin voidaan turvata riittävät jätehuollon aluetarpeet pitkälle tulevaisuuteen alueella, jossa yhdyskuntarakenteen ja maankäytön muutokset ovat voimakkaita.

Yhdyskuntajätehuollon kehitysnäkymiä

Jätelainsäädännön muutokset

Jätehuollon järjestämiseen tulevaisuudessa vaikuttavat voimakkaasti EU:ssa tehdyt ja tehtävät jätepoliittiset linjaukset ja niistä johtuvat muutokset kotimaiseen lainsäädäntöön.

Jätelainsäädännön keskeinen tavoite on ehkäistä jätteen syntymistä, edistää jätteen hyötykäyttöä ja vähentää jätehuollosta aiheutuvia haittoja. Jätelain (1072/1993) mukaan jäte on ensisijaisesti pyrittävä hyödyntämään aineena ja toissijaisesti energiana. Kaatopaikoille jäte voidaan sijoittaa vain, jos sen hyödyntäminen ei ole teknisesti tai taloudellisesti mahdollista.

Erityisesti biohajoavaan jätteeseen liittyvät säädökset ovat tiukentumassa voimakkaasti. Kansallinen biojätestrategia ja valtioneuvoston päätös kaatopaikoista vähentävät biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoitusta merkittävästi vuoteen 2016 mennessä. Lisäksi laajentuva tuottajavastuu ja materiaalihyötykäyttöön liittyvät säädökset lisäävät erilliskerättävän hyötyjätteen määrää ja kierrätystä.

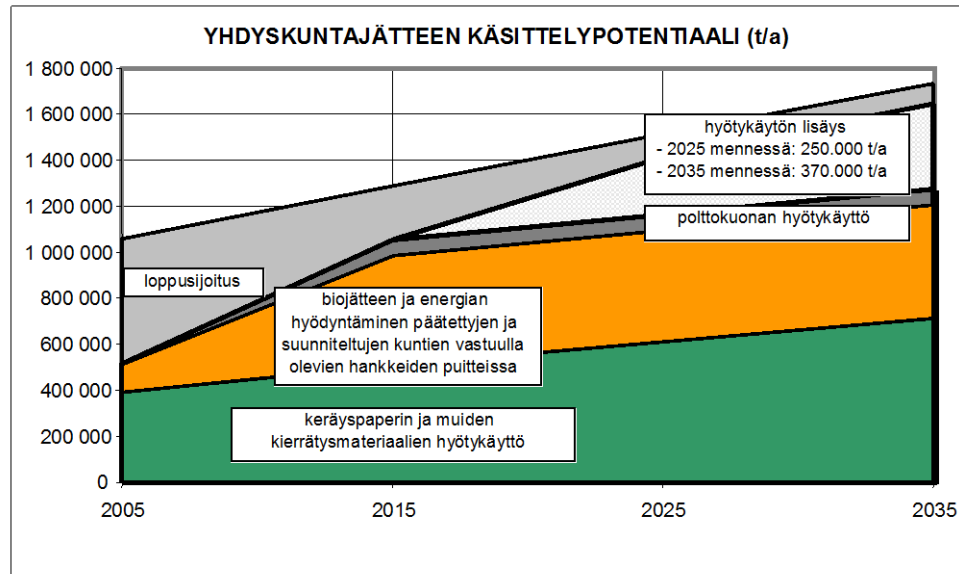
Jätehuoltojärjestelmän muutokset

Tarkastelualueen yhdyskuntajätehuollossa ollaan siirtymässä loppusijoituksesta jätteen hyödyntämiseen sekä materiaalina että energiana. Kunnallisten jäteyhtiöiden yhteistyö on tiivistymässä ja yksityiset yritykset lisäävät osuuttaan jätehuollon järjestämisessä erityisesti kaupan ja yritystoiminnan alalla sekä eri jättemateriaalien hyödyntämisessä. Jätehuolto on muuttumassa yhä enemmän yritystoiminnaksi ja energiantuotannoksi.

Tarkastelualueen jäteyhtiöt ovat tehneet tai tekemässä päätöksiä yhdyskuntajätteen energiahyödyntämisestä. Tästä huolimatta biojätteen erilliskeräys ja kompostointi säilyy osana tarkastelualueen yhdyskuntajätehuoltoa ja sen osuus kasvaa jonkin verran. Yhdyskuntajätteen laitospolitiikan käsitteilyn ja hyödyntämisen lisääntyessä loppusijoitettavan jätteen määrä vähenee ja laatu muuttuu. Näin ollen olemassa olevien kaatopaikka-alueiden käyttöikä pitenee ja ympäristöhaitat pienenevät, kun biohajoavaa jätettä ei enää sijoiteta kaatopaikoille. Uutena jakeena loppusijoitettavaksi tulevat jätteen energiahyödyntämisessä syntyvä pohjakuona ja tuhka. Näiden hyödyntäminen erilaisissa maanrakennuskohteissa on vaihtoehto, joka muualla Euroopassa on jo nykyisin yleisesti käytössä.

Jo tehdyt investointipäätökset ratkaisevat tarkastelualueen yhdyskuntien jätehuollon lainsäädännön edellyttämällä tavalla lähitulevaisuudessa. Mikäli jättemäärät kehittyvät arvioidulla tavalla, tarvitaan pitemmällä aikavälillä uusia päätöksiä joko energiahyödyntämisestä tai materiaalihyötykäytön lisäämisestä, jotta kaatopaikoille loppusijoitettavan jätteen määrä ei lähde uudelleen kasvuun.

Jättemääräarvioihin liittyy pitemmällä aikavälillä kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. Sekä EU:ssa että kotimaisessa jättopolitiikassa painotetaan jätteen synnyn ehkäisemistä. Valtakunnallista jätteen synnyn ehkäisystrategiatyötä ollaan käynnistämässä. Mikäli tässä työssä onnistutaan, yhdyskuntajättemäärät voivat olla tulevaisuudessa arvioitua huomattavastikin pienemmät. Näin ollen pidemmän aikavälin investointien määrää ja ajoitusta on vaikea arvioida.

Kuva 4: Yhdyskuntajätteen käsittelypotentiaali (lähde: Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet, 2007).

Ylijäämämaiden loppusijoitus

Uudellamaalla syntyy vuosittain rakennustoiminnassa noin 4 milj. m³ ylijäämämassoja, joita ei hyödynnetä. Pääkaupunkiseudun osuus on noin 70 % eli 2.5 – 3 milj. m³. Loppusijoituskapasiteettia ei pääkaupunkiseudulla ole riittävästi ja varsinkin Helsingin osalta tilanne on ongelmallinen.

Essoossa ylijäämämaiden läjitysalue sijaitsee Kulmakorven alueella ja Vantaalla on kaksi loppusijoitusaluetta, toinen Pitkäsuolla ja toinen Kulomäessä. Helsingistä massoja toimitetaan muun muassa Kulomäen täyttöalueelle. Kulmakorvessa läjityskapasiteettia on riittävästi, mutta Vantaalla täyttötilavuus loppuu Pitkäsuon osalta muutaman vuoden kuluttua ja Kulomäessäkin 2010-luvun alkupuolella. Vantaan yleiskaavaluonnoksessa on Vantaan ja Tuusulan rajalle osoitettu uusi loppusijoitusalue, joka toteutuessaan palvelisi näiden kuntien lisäksi myös Helsinkiä.

Muulla Uudenmaalla tilanne on parempi. Läjityskapasiteettia on riittävästi tai niitä hyödynnetään loppusijoitusalueiden pintarakenteissa.

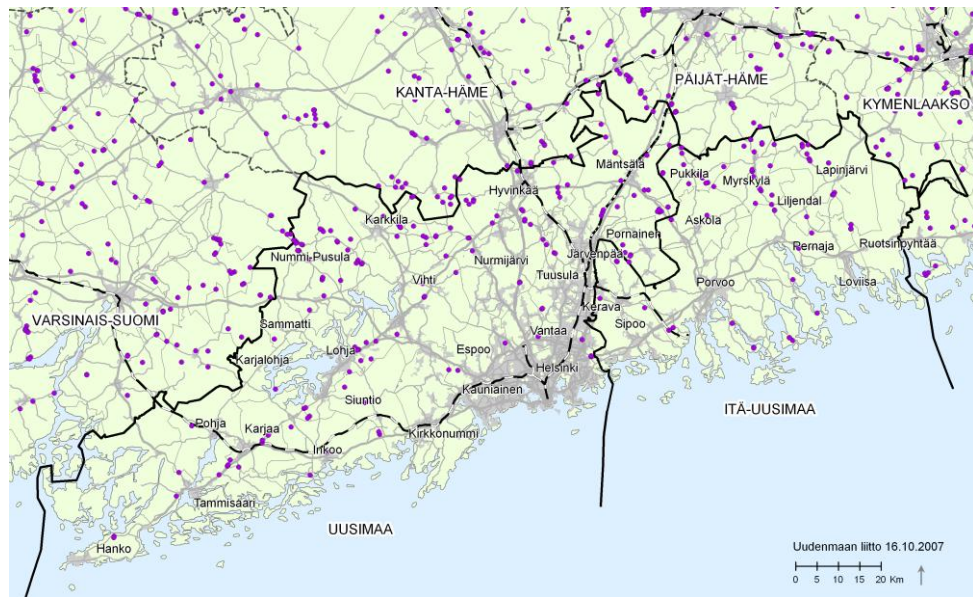
Tulevaisuudessa ylijäämämaiden käsittely, hyödyntäminen ja loppusijoitus vaatii kuntien välistä sekä kuntien ja yritysten välistä yhteistyötä. Ylijäämämaiden hyötykäytön lisääminen edellyttää laajojen käsittely- ja varastointialueiden perustamista. Myös internet-pohjainen massapörssitoiminta voisi lisätä massojen hyödyntämistä nykyisestä. Mahdollisesta hyötykäytön lisäämisestä huolimatta myös uutta loppusijoituskapasiteettia tarvitaan. Eräänä vaihtoehtona on noussut esiin kalliokiviainesten ottoalueiden jälkikäyttö ylijäämämaiden loppusijoittamiseen.

2.2 Kiviaineshuolto

Uusimaa ja erityisesti pääkaupunkiseutu muodostavat maamme suurimman kiviainesten kulutusalueen. Kiviaines on yhdyskuntien rakentamisen ja ylläpidon kannalta välttämätön, uusiutumaton luonnonvara. Kiviaineksia saadaan peruskalliosta, erilaisista harjumuodostumista ja kiviaineksia kierrättämällä.

Uudellamaalla käytetään vuosittain vajaa 9 milj. m³ kiviaineksa eli noin 6 m³ (14,2 tonnia) asukasta kohden. Käytetystä määrästä lähes 2/3 on kalliokiviainesta. Vuoteen 2035 mennessä kulutuksen arvioidaan jatkuvan tasaisena eikä merkittävää kasvua ole odotettavissa.

Uudellamaalla oli vuonna 2005 voimassa 215 harjukiviainesten ottolupaa ja 88 kalliokiviainesten ottolupaa. Vuosittain kiviaineksa otetaan lähes 6 milj. m³, josta noin puolet on harjukiviainesta. Maakunnan otettavissa oleva harjuaines on lähes loppunut. Harjukiviainesten ottoalueet sijaitsevat maakunnan reuna-alueilla ja kuljetusetäisyys Helsinkiin on jo yli 40 kilometriä. Hyvälaatuista soraa tuodaan Uudellemaalle naapurimaakunnista, pääasiassa eteläisestä Hämeestä. Tuontimäärä oli vuonna 2007 yhteensä vajaa 2 milj. m³ ja tuontimäärät ovat edelleen kasvussa. Myös kalliokiviainesta on viime vuosina tuotu Uudellemaalle Itä-Uudenmaan liiton alueelta ja myös tämän osuus on edelleen kasvussa. Kuvassa 5 on esitetty voimassa olevat maa-ainesten ottoluvat Uudellamaalla ja lähialueilla.

Kuva 5: Voimassa olevat maa-ainesten ottoluvat 1.10.2007 (lähde: Maa-aineslupa-rekisteri MOTTO).

Kallioainesta on maakunnassa runsaasti, ja toistaiseksi ottolupia on voitu myöntää myös pääkaupunkiseudun läheisyydestä. Nykyinen ja suunniteltu maankäyttö sekä laajentuva haja-asutus sekä erilaiset luonto- ja ympäristöarvot rajoittavat kuitenkin merkittävästi jo nyt louhintamahdollisuuksia.

Kiviaineshuollossa hyödynnetään myös varsinkin pääkaupunkiseudulla rakennuspohjien louhinnasta syntyvää kiviainesta, vuosittain noin 1,5 – 2,0 milj. m³ ja tämä toiminta on edelleen kasvamassa. Lisäksi Uudellamaalla louhitaan erityisesti Mäntsälässä rakennuskiveä. Louhinnan yhteydessä syntyy huomattavia määriä ns. sivukiveä, joka hyödynnetään kalliomurskeena kiviaineshuollossa.

VaiHEMAAKUNTAKAAVATYÖN keskeisenä lähtöaineistona on vuonna 2006 valmistuneen Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan POSKI-projektin (Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamisprojekti) tulokset. Ympäristöhallinnon johtaman yhteistyöprojektin keskeisenä tavoitteena on turvata sekä geologisen luonnon ympäristöarvot ja hyvälaatuinen pohjavesi yhdyskuntien vesihuoltoon että laadukkaiden kiviainesten saanti

yhdyskuntarakentamiseen. Lisäksi selvityksen tavoitteena on tuottaa lähtöaineistoa maakuntakaavoitukseen ja kuntien yleiskaavoitukseen. Projektissa luokiteltiin maakunnan sora- ja hiekka-alueita sekä kallioalueita kolmeen luokkaan: maa-ainesten ottoon soveltumattomiksi, ottoon osittain soveltuviksi tai ottoon soveltuviksi alueiksi.

Kehitysnäkymiä

Uudenmaan liiton selvityksessä ”Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat” määriteltiin tavoiteltava kestävä kiviaineshuolto tukeva toimintatapa. Tavoitetilän mukaan maakunnan kiviaineshuoltoon on varattu määrällisesti ja laadullisesti riittävät alueet, kiviaineshuollon jatkuvuus on turvattu, kiviaineksen käyttö on säästeliästä ja kestävä kehityksen mukaista ja ristiriidat ympäristön ja muun maankäytön kanssa on minimoitu. Tavoitetilän toteuttamisen kannalta on tärkeää edistää kaikkia eri osatekijöitä. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on tässä kokonaisuudessa luoda edellytyksiä kestävä kiviaineshuollon toteuttamiseksi tunnistamalla tarvittavat aluevaraukset ja osoittamalla ne eri kaavatasoilla.

Selvityksessä tarkasteltiin, millaisia vaihtoehtoisia toimintatapoja Uudellamaalla on maakunnallisen kiviainestuotannon järjestämiseksi ja millaisia vaikutuksia näillä vaihtoehtoilla on. Lähtökohtana mahdollisiksi tuotantoalueiksi pidettiin POSKI-projektin maa-ainesten ottoon soveltuvia ja osittain soveltuvia alueita, joita täydennettiin haastatteleamalla suurimpia Uudellamaalla toimivia kiviainesalan yrityksiä. Selvityksessä maakunnallisesti merkittäväksi tuotantoalueeksi katsottiin alue, jolta mahdollisesti saatava massamäärä on yli 1 milj. m³.

POSKI-aineiston ja kehityskuva-selvityksen tulosten perusteella Uudellamaalla on arvioitu tarvittavan kiviainesvarojen kaudella 2006-2035 yhteensä noin 250 – 350 milj. m³, joista noin 70 % käytetään pääkaupunkiseudulla. Nykyiset voimassa olevat ottoluvat kattavat tästä määrästä ainoastaan pienen osan.

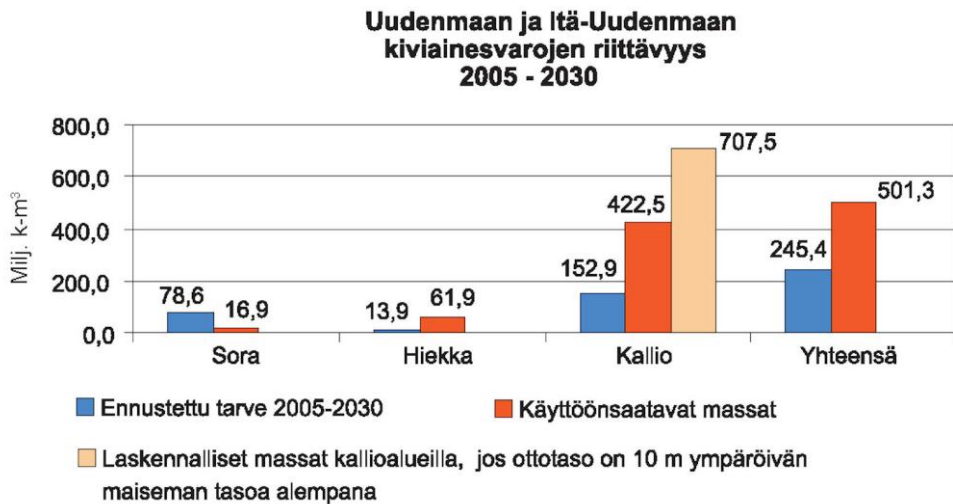
Uudellamaalla on kuitenkin vielä löydettävissä maakunnallisesti merkittäviä kiviainesvarantoja. Kalliokiviaineksen osalta tilanne on kohtuullisen hyvä. Sen sijaan maa-ainesten ottoon soveltuvat harjukiviainesvarat ovat käytännöllisesti katsoen lopussa, eivätkä jäljellä olevat varat laadullisesti vastaa tarvetta. Suurin osa sora- ja hiekkaesiintymistä on sellaisia, jotka eivät asutuksen, muun maankäytön tai luonnon olosuhteiden vuoksi sovellu laajamittaiseen, maakunnallisia tarpeita palvelemaan ottotoimintaan. Lisäksi suurimmasta osasta hiekka- ja soraesiintymiä otetaan pohjavettä, mikä asettaa rajoituksia tai esteen maa-ainesten otolle.

Uudenmaan kiviainestase tulee näin ollen olemaan alijäämäinen soravaltaisten harju-ainesten osalta. Ennustettu tarve on noin 90 milj. m³ ja käyttöön saataneen alle 40 milj. m³, vaikka kaikki selvityksessä mukana olevat alueet voitaisiin ottaa käyttöön ja ottoa voitaisiin tehdä myös pohjaveden pinnan alapuolella. Maakuntaan erityisesti eteläisestä Hämeestä tuotavan soran määrä kasvaa tulevaisuudessa ja kuljetusmatkat pitenevät edelleen. Hiekkavaltaista ainesta on sen sijaan riittävästi. Tarve on noin 16 milj. m³ ja selvityksessä tarkasteltavien esiintymien massamäärä on yli 60 milj. m³.

Eniten hyödyntämismahdollisuuksia on kallioalueilla, joilta löytyy laatuluokaltaan heikompa ns. massakiveä. Myös lujuusluokaltaan hyvän (laatuluokat A ja I), ns. kovan kiven osalta tilanne on kohtuullisen hyvä. Selvityksessä mukana olleiden kovan kiven alueiden kokonaismassamäärän on arvioitu olevan 30 – 60 milj. m³, kun tarve vuosina 2006 – 2035 on noin 17 milj. m³.

Rakentamisessa syntyvän hyödynnettävän ylijäämälouheen määrä on Uudellamaalla noin 10 – 15 % tarvittavasta kokonaiskivimäärästä. Syntyvien massamäärien vuosittaiset vaihtelut ovat suuria eikä niiden varaan voi rakentaa pitkäjänteistä kiviaineshuoltoa. Massojen hyväksikäytön edellytyksenä on riittävät varasto- ja operointialueet lähellä louheen synty- ja käyttöpaikkoja. Hyötykäyttöä vaikeuttaa myös lainsäädäntö, joka määrittelee muualla kuin syntypaikalla hyödynnettävän kiviaineksen jättemateriaaliksi.

Harju- ja kalliokiviainesten lisäksi Uudenmaan rannikon läheisyydessä on mittavat merihiekkaesiintymät, joita on käytetty muun muassa Vuosaaren sataman rakentamisessa. Merihiekan hyödyntämisen etuna pääkaupunkiseudun läheisillä rannikkoalueilla on kuljetusmatkojen lyhentäminen. Varantojen hyödyntäminen muualla kuin rantarakentamiskohteissa edellyttää kuitenkin lisäselvityksiä sekä satama- ja varastointialueiden varaamista pääkaupunkiseudun lähistöltä. Merihiekkaesiintymien hyödyntäminen saattaa kasvaa, mikäli ilmastonmuutoksesta aiheutuvat myrskyt, vedenpinnan korkeuden lisääntyvä vaihtelu sekä keskimerenpinnan nousu aiheuttavat tarvetta ranta-alueiden maanpinnan ja rakenteiden korottamiseen.

Kuva 6. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan kiviainesvarojen riittävyys (Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamisprojekti POSKI 2006).

Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat -selvityksessä tarkasteltiin myös kiviainestuotannon vaihtoehtoisia toteuttamistapoja ja niiden vaikutuksia. Selvitys antaa viitteitä siitä, että lähellä pääkaupunkiseutua kalliokiviaineksen keskitetty otto, jota tehdään myös ympäröivän maanpinnan alapuolelta, on kustannusten ja myös ympäristön kannalta järkevää. Se säästää maapinta-alaa muille toiminnolle, mahdollistaa tavanomaista ottoa pitkäaikaisemmän ja pitkäjänteisemmän toiminnan alueella. Pitkä ottoaluekohtainen käyttöaika luo hyvät edellytykset investoida mahdollisimman tehokkaasti ympäristöhaittojen estämiseen ja haittojen lieventämiseen.

2.3 Moottoriurheilu

Vaihemaakuntakaavatyötä varten laadittiin moottoriurheiluradoista erillinen selvitys. Selvitys on laadittu Uttamaata laajemmalle alueelle, sillä lähtökohtana on ollut kartoittaa uusmaalaisten harrastajien käyttämät radat sekä ratojen nykytilanne ja kehitysnäkymät.

Selvitystyössä keskityttiin pääasiassa pysyvien suorituspaikkojen tarkasteluun, eikä siinä käsitelty moottorikelkkailua, vesiskoottereita eikä katuratatoimintaa. Selvityksessä ei myöskään tarkasteltu sisätiloissa tapahtuvaa mikroautoilua (karting). Sen sijaan siinä oli mukana myös maastoliikennelain mukaisia moottoripyörien harjoitus- ja kilpailupaikkoja.

Selvitys antaa valmiudet maakunnallisten ja seudullisten ratojen aluevarausten huomioon ottamiseen vaihemaakuntakaavassa. Lisäksi selvitys antaa kattavasti ratatietoja käytettäväksi kuntakaavoituksessa ja muussa suunnittelutyössä.

Moottoriurheiluratojen nykytilanne

Selvitysalueella on yhteensä noin 35 moottorirataa, joista Uudenmaan liiton alueella noin 30. Nykyisten ratojen sijainti on esitetty selostuksen kuvassa 7. Ratojen lukumäärän lisäksi harrastusmahdollisuuksiin vaikuttavat mm. ratojen lajivalikoima ja saavutettavuus. Autourheilun osalta yleisin ratatyyppi on karting, jonka harrastaminen on mahdollista noin puolella kaikista autourheiluradoista. Rallicrossia ja rallisprinttiä on mahdollista harrastaa joka kolmannella radalla ja jokamiesluokkaa joka neljännellä radalla. Moottoripyöräilyn osalta yleisempiä ratatyyppisiä ovat motocrossrata, endurorata ja trialrata. Syksyllä 2006 ympäristölupa oli myönnetty vain yhdeksälle radalle, mutta lupaa varten vaadittujen selvitysten laadinta oli monella radalla käynnissä. Lisäksi kahden radan osalta oli ympäristölupaprosessi kesken. Kahdeksallatoista radalla oli voimassa oleva sijoituspaikkalupa. Usean radan kohdalla ympäristöluvan tarveharkinta oli viranomaisilla vielä kesken.

Moottoriratojen vuosittaisten käyttäjämäärien vaihteluväli on suuri ja ratakohtaiset arviot vaihtelevat pienten ratojen alle sadasta käyttäjästä suurten ratojen jopa 20 000 käyttäjään. Uudenmaan alueella on runsaasti moottoriurheilun aktiivisia harrastajia ja katsojia. Moottoriurheilun harrastajat kuuluvat useisiin pieniin paikallisiin seuroihin ja yhdistyksiin.

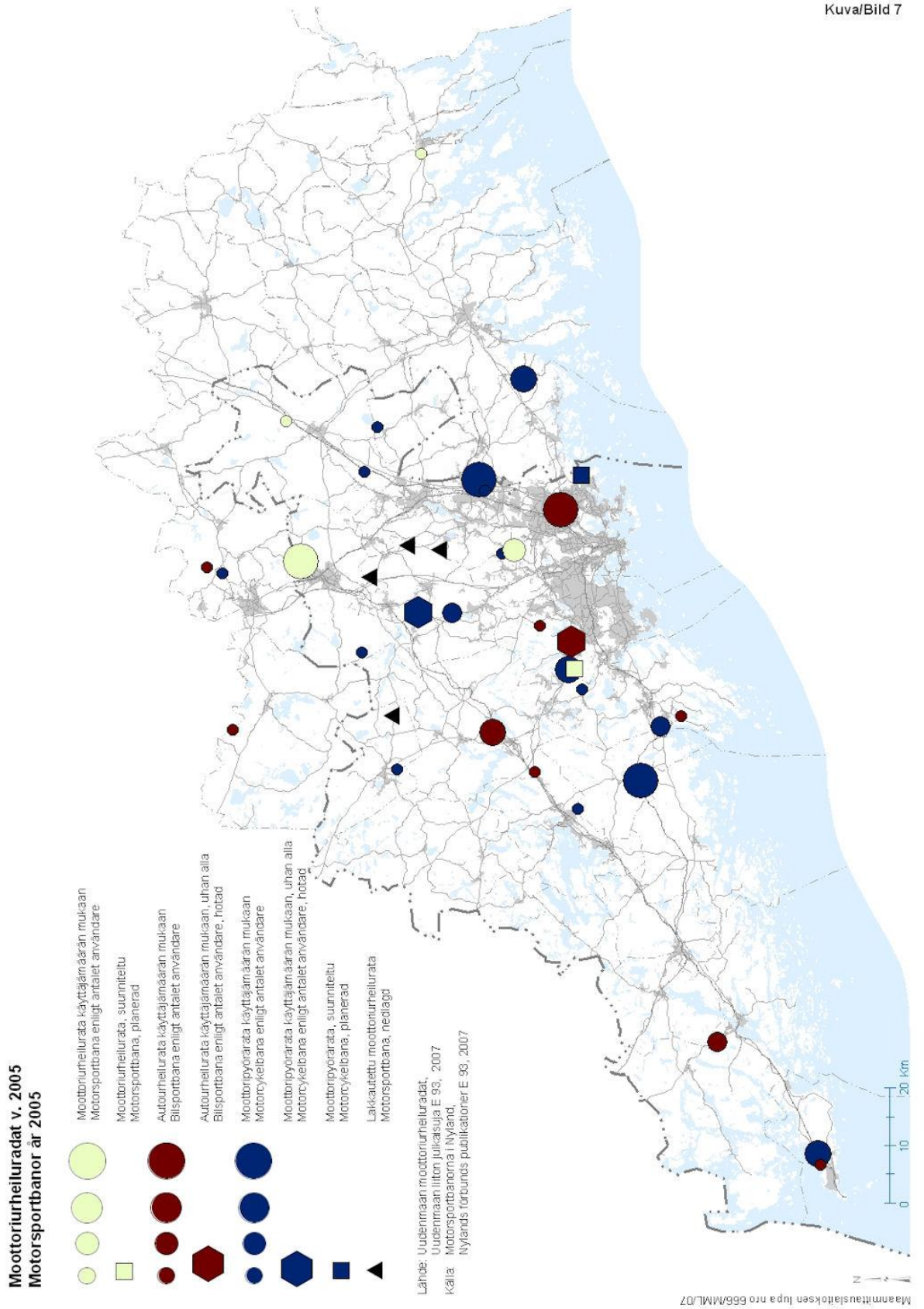
Ulkona sijaitsevalle uudelle perustettavalle moottoriradalle tarvitaan ympäristönsuojelulain mukaan ympäristölupa. Ympäristölupakäsittelyn yhteydessä selvitetään moottoriratoiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat, kuten melu sekä maaperän tai pohjaveden pilaantumisriski. Olemassa olevien ratojen osalta arvioidaan selvitysten perusteella erikseen, tarvitaanko ympäristölupaa vai voidaanko toimintaa jatkaa aikaisemman sijoituspaikkaluvan perusteella.

Moottoriurheiluratojen kehitysnäkymiä

Moottoriurheiluharrastus herättää asukkaissa ristiriitaisia tunteita. Lajilla on laaja harrastaja- ja kannattajajoukkonsa. Toisaalta toimintaa vastustetaan mm. radoilta ympäristöön kantautuvan melun vuoksi. Asianmukaisista harjoitus- ja suorituspaikoista on puutetta etenkin Uudenmaan keskeisissä osissa, jossa taajamarakenne on tehokkainta ja potentiaalista harrastajakuntaa eniten. Lisäksi osa aikaisemmin toimineista moottoriradoista on jouduttu sulkemaan ratojen haitallisten ympäristövaikutusten tai niiden ympäristön muuttuneen maankäytön vuoksi.

Uudellamaalla on selkeä tarve paikallisen rataverkon lisäksi kehittää myös maakunnallista verkostoa. Uusien moottoriratojen perustaminen on kuitenkin ongelmallista, sillä melu- ja muiden ympäristövaikutusten takia ne soveltuvat huonosti monien muiden toimintojen läheisyyteen. Moottoriradat vaativat laajahkoja, tarkoitukseen soveltuvia maa-alueita, joten niiden huomioon ottaminen ja yhteensovittaminen muuhun maankäyttöön kaavoituksessa on tärkeää.

Kuva/Bild 7

2.4 Ampumaurheilu

Vaihemaakuntakaavaa varten on laadittu ampumaradoista erillinen selvitys. Selvitys on laadittu Uuttamaata laajemmalle alueelle, sillä lähtökohtana on ollut kartoittaa uusmaalaisten harrastajien käyttämät radat sekä ratojen nykytilanne ja kehitysnäkymät.

Laadittu selvitys keskittyy ulkoampumaratoihin. Tiedot puolustusvoimien ampumaradoista on esitetty niissä tapauksissa, joissa rata on ainakin joltain osin myös siviilikäytössä. Siviilikäyttönä selvityksessä on pidetty myös vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvää koulutusta. Selvitystyössä on kartoitettu kaikki, myös paikallisesti merkittävät ampumaradat. Selvityksessä on määritelty kriteerit seudullisille ja maakunnallisille ampumaradoille ja se antaa valmiudet näiden ratojen aluevarausten huomioon ottamiseen vaihemaakuntakaavassa. Lisäksi selvitys antaa kattavasti ratatietoja käytettäväksi kuntakaavoituksessa ja muussa suunnittelutyössä.

Ampumaratojen nykytilanne

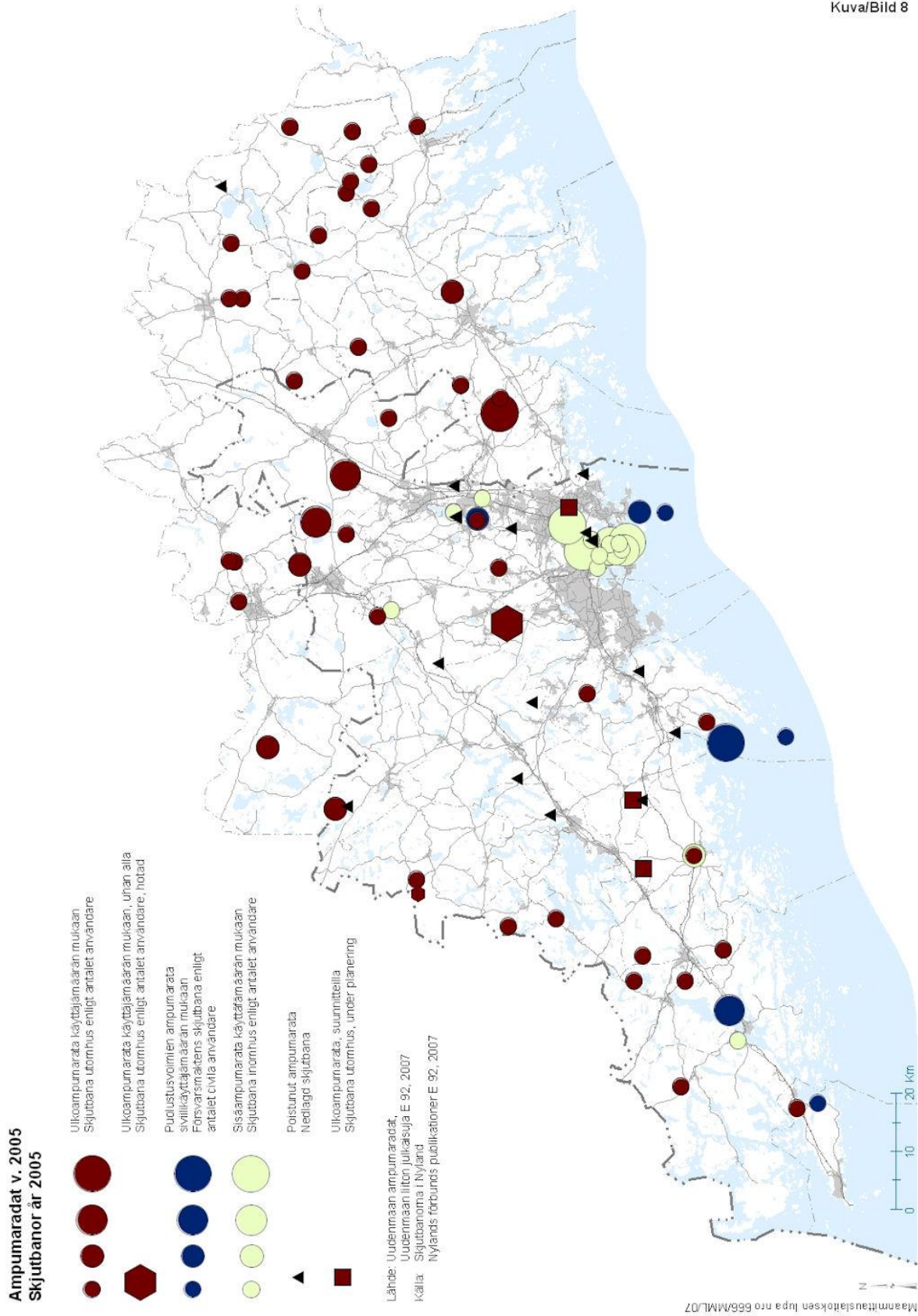
Selvitysalueella on yhteensä noin 60 siviilikäytössä olevaa ulkoampumarataa, joista Uudenmaan liiton alueella noin 35. Ratojen sijainti on esitetty kuvassa 8. Kuudessa Uudenmaan kunnassa ei ole ampumarataa. Nämä kunnat ovat Helsinki, Kauniainen, Kerava, Järvenpää, Vihti ja Siuntio. Erityisesti Helsingin ratatilanne on heikko Viikin radan lakkauttamisen jälkeen. Ympäristölupa on myönnetty kahdeksalle radalle. Lisäksi 24 rataa on hakenut ympäristölupaa. Usean radan kohdalla ympäristöluvan tarveharkinta on vielä kesken tai ympäristölupaa varten vaadittujen selvitysten laadinta on käynnissä.

Uudenmaan liiton alueella on seitsemän puolustusvoimien ulkoampumarataa, joita sopimusten perusteella voivat käyttää myös ampumaseurat ja riistanhoitoyhdistykset. Ratojen siviilikäyttö on kuitenkin monella tapaa rajoitettua, koska puolustusvoimien omat käyttötarpeet ovat ensisijaisia.

Harjoitus- ja suorituspaikoista on puutetta etenkin Uudenmaan keskeisissä osissa, missä taajamarakenne on tehokkainta ja potentiaalista harrastajakuntaa eniten. Ampumaratojen vuosittaisten käyttäjämäärien vaihteluväli on suuri. Ratakohtaiset arviot vaihtelevat muutamasta kymmenestä käyttäjästä suurien ratojen noin 20 000 käyttäjään. Monet ampumaradoista ovat pieniä, ne käsittävät vain yhden ratatyyppin ja niiden käyttö on sen vuoksi vähäistä. Ampumaratoja käyttävät pääasiassa ammuntaa kilpaurheiluna harrastavat, metsästäjät sekä reserviläiset harjoituksissaan. Metsästäjien tulee suorittaa lakisääteinen ampumakoe, mikäli he osallistuvat hirvieläinten tai karhun metsästyksen. Ampumakoheet ja velvollisuus säännölliseen harjoitteluun liittyvät ammatissaan ampumataitoa tarvitsevien toimintaan (esim. poliisi).

Uudelle perustettavalle ulkona sijaitsevalle ampumaradalle tarvitaan ympäristönsuojelulain mukaan ympäristölupa. Ympäristölupakäsittelyn yhteydessä selvitetään toiminnasta aiheutuvat ympäristöhaitat, mm. melu sekä maaperän tai pohjaveden pilaantuminen. Olemassa olevien ratojen osalta arvioidaan selvitysten perusteella erikseen, tarvitaanko ympäristölupaa vai voidaanko toimintaa jatkaa aikaisemman sijoituspaikkaluvan perusteella.

Kuva/Bild 8

Ampumaratojen kehitysnäkymiä

Uudellamaalla on selkeä tarve kehittää sekä paikallista että maakunnallista ampumarataverkostoa. Suorituspaikkojen tarvetta lisää lähivuosina reserviläisten ja perustettavien vapaaehtoisen maanpuolustustyöhön liittyvien maakuntajoukkojen koulutustarpeet.

Viikin valtakunnallisesti merkittävän ampumaradan lakkauttaminen on aiheuttanut ison aukon erityisesti pääkaupunkiseudun ratatarjontaan, jota vielä heikentää Lahnuksen ampumarataan kohdistuva lakkauttamisuhka. Kivikkoon suunniteltu rata olisi korvannut ampumapaikkojen lukumäärän ja lajien osalta vain osin Viikin rataa. Helsingin ulkoiluvirasto on tehnyt päätöksen Kivikon ampumaradan toteuttamatta jättämisestä. Tällä hetkellä osa Viikin toiminnoista on siirretty Sipoossa sijaitsevalle ampumaradalle ja tätä rataa ollaan edelleen kehittämässä eräänä maakunnallisena ampumaratana. Hyvinkään ampumaurheilukeskuksella ja Mäntsälän ampumaradalla tai niillä yhdessä voisi olla edellytykset kehittyä jopa valtakunnalliseksi ampumaurheilukeskukseksi.

Uusien ampumaratojen perustaminen on ongelmallista, sillä liiketaloudellisesti toimivien toteutusmallien löytäminen on osoittautunut vaikeaksi. Koska ampumaradat vaativat melu- ja muiden ympäristövaikutusten takia laajahkoja, tarkoitukseen soveltuvia maa-alueita, on niiden huomioon ottaminen ja yhteensovittaminen muuhun maankäyttöön kaavoituksessa tärkeää.

2.5 Liikenteen varikot ja terminaalit

Vaihemaakuntakaavaa varten on tehty erillisselvitys liikenteen varikoista ja terminaaleista.

Varikot

Linja-autoliikenteessä varikkotarpeet keskittyvät pääkaupunkiseudulle. Pääkaupunkiseudun voimakas kasvu on luonut paineita siirtää paljon tilaa vievää varikkotoimintaa pois alueilta, joilla nähdään olevan edellytyksiä muunlaiseen maankäytön kehittämiseen. Varikoihin liittyy monia esimerkiksi maisemaan, meluun ja päästöihin liittyviä ympäristötekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa lisää paineita varikoiden siirtämiseksi. Siirtäminen tarkoittaa käytännössä usein sijainnin heikennystä suhteessa liikennöntialueeseen, mikä kasvattaa siirtoajokustannuksia.

Espoon ja Helsingin osalta tilanne on pitkälläkin aikavälillä hyvin hallinnassa jo tehtyjen päätösten ja nykyisten jatkavien varikkojen pohjalta. Espoossa suunniteltu Hanajanportin varikko korvaisi olemassa olevan Suomenojan varikon. Lyhyellä aikajänteellä ongelmat konkretisoituvat Vantaalla, jossa tulee löytää korvaavat varikot Hakunilan ja Tuupakan varikoille. Asiaa on tarkasteltu Vantaan valmisteltavassa olevassa yleiskaavassa.

Muun maakunnan osalta nykyinen linja-autoliikenteen varikkotarjonta vastaa pääosin nykyisiä ja tulevia tarpeita ja vapaatakin kapasiteettia on paikoin tarjolla. Toiminnan ennustetaan jatkuvan pääosassa varikoita nykymuotoisena eikä laajennustarpeita juurikaan ole.

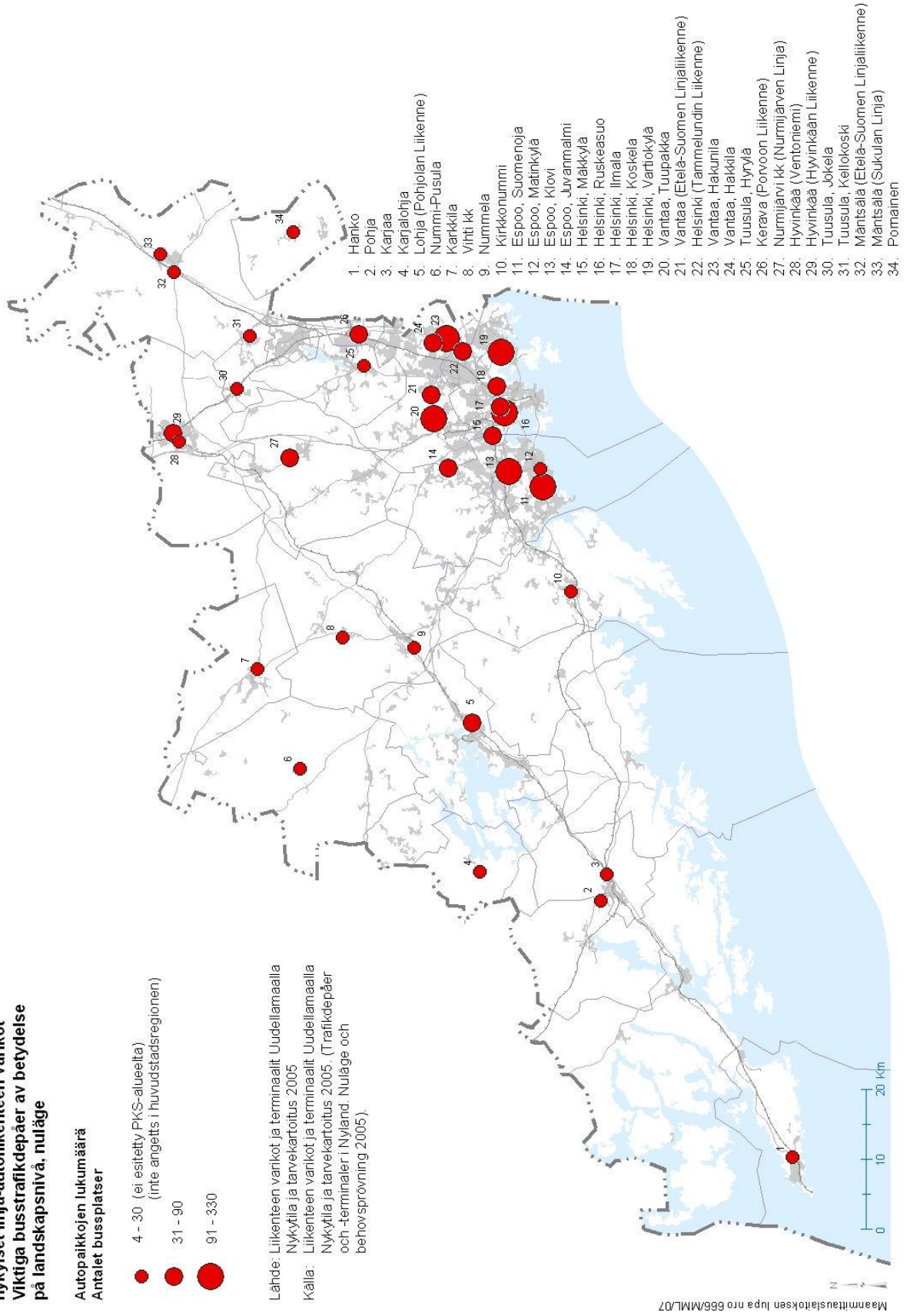
Kuva/Bild 9

**Maakunnallisesti merkittävät
nykyiset linja-autoliikenteen varikot
Viktiga busstrafikdepåer av betydelse
på landskapsnivå, nuläge**

Autopaikkojen lukumäärä
Antalet busplatser

- 4 - 30 (ei esitetty PKS-alueelta)
(inte angetts i huvudstadsregionen)
- 31 - 90
- 91 - 330

Lähde: Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla
Nykytila ja tarvekartoitus 2005
Källa: Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla
Nykytila ja tarvekartoitus 2005. (Trafikdepåer
och -terminaler i Nyland. Nuläge och
behovsprövning 2005).

1. Hanko
2. Pohja
3. Karjaa
4. Karjalohja
5. Lohja (Pohjojan Liikenne)
6. Nummi-Pusula
7. Karkkila
8. Vihti kk
9. Nummela
10. Kirkkonummi
11. Espoo, Suomenoja
12. Espoo, Matinkylä
13. Espoo, Klovi
14. Espoo, Juvanmalmi
15. Helsinki, Mäkkylä
16. Helsinki, Ruskeasuo
17. Helsinki, Ilmala
18. Helsinki, Koskela
19. Helsinki, Vartiokylä
20. Vantaa, Tuupakka
21. Vantaa (Etelä-Suomen Linjaliikenne)
22. Helsinki (Tammellundin Liikenne)
23. Vantaa, Hakunila
24. Vantaa, Hakkila
25. Tuusula, Hyrylä
26. Kerava (Porvoon Liikenne)
27. Nurmijärvi kk (Nurmijärven Linja)
28. Hyvinkää (Venttoniemi)
29. Hyvinkää (Hwinkään Liikenne)
30. Tuusula, Jokela
31. Tuusula, Kellokoski
32. Mäntsälä (Etelä-Suomen Linjaliikenne)
33. Mäntsälä (Sukulan Linja)
34. Pomainen

Maanmittauslaitoksen lippa nro 656/MML/07

Alueet, joilla linja-autoliikenteen varikkotarpeet saattavat nousta nykyistä voimakkaammin esille, ovat lähinnä Tuusula, Nurmijärvi, Kirkkonummi ja Lohjan seutu. Uudet tarpeet liittyvät mm. seutuliikenteen laajentamishankkeisiin, pääkaupunkiseudun varikkokapasiteetin niukkuuteen Pohjois-Vantaalla ja osin myös Etelä-Espoossa sekä Lohjan ja Vihdin suunnasta pääkaupunkiseudulle suuntautuvan liikenteen lisääntymiseen. Muualla Uudellamaalla tarpeet ovat mittakaavaltaan paikallisia.

Henkilöjunaliikenteen varikoille ei ole nykytilanteessa liikenteen järjestämisen eikä talouden kannalta järkeviä vaihtoehtoja, joten lähtökohtana on jo toimivien varikkojen säilyminen. Henkilöjunaliikenteen avautuminen kilpailulle nostaa tulevaisuudessa esiin kysymyksen myös varikkotoimintojen muutostarpeista, minkä johdosta tilannetta joudutaan kilpailutettavien kokonaisuuksien täsmennyttyä arvioimaan uudelleen. Metroverkon laajentuessa tarvitaan myös uusia varikkoalueita, joiden sijainnin suunnittelu on tarkoituksenmukaisinta tehdä osana itse metrojärjestelmän suunnittelua.

Tavaraliikenteen varikkojen sijoittumisessa korostuvat kuljetusyritysten pyrkimykset tukeutua hyviin liikenneyhteyksiin ja keskittää toiminta lähelle asiakaskysyntää. Lisäksi sijoittumiseen vaikuttaa pyrkimys keskittää toimintaa samoille alueille muiden kuljetusyrittäjien kanssa, jotta yritykset voivat hyödyntää yhteisiä, lähelle sijoituvia palveluita.

Joukkoliikenteen terminaalit ja vaihtopysäkit

Maakunnallinen joukkoliikenneverkko koostuu seudullisista juna- ja metroyhteyksistä sekä vilkkaimmin liikennöidyn linja-autoliikenteen väylistä, eli laatuikäytävistä ja niitä täydentävistä maakunnallisista yhteyksistä. Joukkoliikenneverkkoon kuuluvat myös eritasoiset terminaalit ja pysäkit, joiden kautta paikallinen joukkoliikenne kytkeytyy seudulliseen ja seudullinen edelleen valtakunnalliseen joukkoliikennejärjestelmään.

Joukkoliikennejärjestelmän toimivuudelle on tärkeää, että vaihto kulkuvälineestä toiseen ja matka pysäkillä tai terminaaliin on sujuvaa. Pysäkkien ja terminaalien lähellä on oltava riittävä määrä liityntäpysäköintipaikkoja pyörille ja autoille sekä mahdollisuus saattoliikenteeseen. Turvalliset ja lyhyet kevyen liikenteen yhteydet tarvitaan sekä pysäkeille että niiden ympäristöön. Joukkoliikenteen solmupisteiden verkostoa tulee kehittää ja hyödyntää nopeimpia runkolinjoja ja eri joukkoliikennemuotojen yhteiskäyttöä. Pitkämatkaisen joukkoliikenteen liittyminen pääkaupunkiseudun poikittaiseen joukkoliikenteeseen (ml. Jokerilinjat, Kehärata) sekä laajenevaan metroverkkoon pitää suunnitella toimivaksi vaihtopysäkkien ja liityntäpysäköintipaikkojen avulla.

Tavaraliikenteen terminaalit

Merkittävä osa Suomen ulkomaankaupasta kulkee Uudenmaan kautta. Tavaraliikenteen terminaalitarpeet keskittyvät alueille, joilta on nopeat ja lyhyet maaliikenneyhteydet satamiin ja tarvittaessa lentokentälle ja joiden läheisyydessä on usein teollisuus- ja varastointitoimintaa. Vuosaaren sataman käyttöönotto lisää ja muuttaa tavaravirtoja Uudellamaalla. Myös Hangon sataman merkitys on jatkuvasti kasvanut. Nykyisistä satamista suurimmat kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet Vuosaaren sataman jälkeen liittyvätkin Hangon satamaan.

Kuva/Bild 10

Maakunnallisesti merkittävät joukkoliikenteen terminaali- ja pysäkkialueet
Kollektivtrafikens terminal- och hållplatsområden av betydelse på landskapsnivå

- Luokka 1, nykyinen
Klass 1, nuvarande
- ▲ Luokka 2, nykyinen
Klass 2, nuvarande
- ▲ Luokka 2, uusi
Klass 2, ny

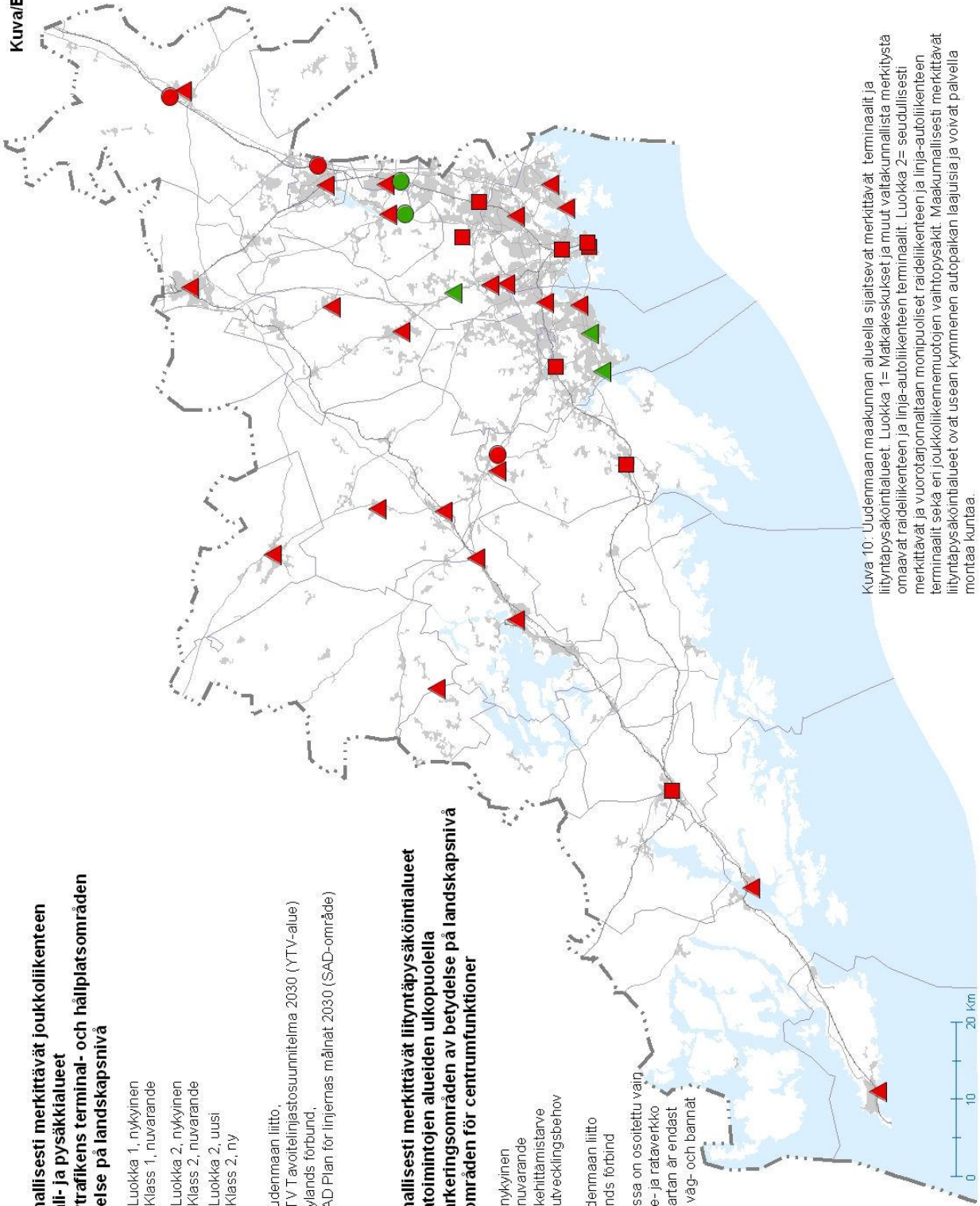
Lähteet: Uudenmaan liitto,
 YTV Tavoitelinjastosuunnitelma 2030 (YTV-alue)
 Källor: Nyländs förbund,
 SAD Plan för linjemas målåret 2030 (SAD-område)

Maakunnallisesti merkittävät liityntäpysäköintialueet
keskustointojen alueiden ulkopuolella
Infartsparkingsområden av betydelse på landskapsnivå
utanför områden för centrumfunktioner

- nykyinen nuvarande
- kehittämistarve utvecklingsbehov

Lähde: Uudenmaan liitto
 Källa: Nyländs förbund

Pohjakartassa on osoitettu vaig
 nykyinen tie- ja rataverkko
 På bottenkartan är endast
 nuvarande väg- och bannät
 utmärkta

Kuva 10: Uudenmaan maakunnan alueella sijaitsevat merkittävät terminaalit ja liityntäpysäköintialueet. Luokka 1 = Matkakäskukset ja muut valtakunnallista merkitystä omaavat rauteliikenteen ja linja-autoliikenteen terminaalit. Luokka 2= seudullisesti merkittävät ja vuorotajonnaltaan monipuoliset rauteliikenteen ja linja-autoliikenteen terminaalit sekä eri joukkoliikennemuotojen vaihtopysäkit. Maakunnallisesti merkittävät liityntäpysäköintialueet ovat usean kymmenen autonpaikan laajuisia ja voivat päavella montaa kuntaa.

Satamien logistiikkatoimintoja ollaan enenevässä määrin siirtämässä myös satama-alueiden ulkopuolelle. Erityisesti Vuosaaren sataman valmistuminen ja Hankoniemen satamien liikenteen kasvu synnyttävät tarvetta logistiikkakeskusten perustamiseen myös satamien ja lentoaseman liikennealueiden ulkopuolelle pääliikenneverkon solmukohtiin. Tavallisesti nämä palvelevat useita logistiikka-alan toimijoita, tarjoavat varastointi- ja lisäarvopalveluja ja niiden liittäminen pääliikenneverkkoon vaatii usein väyläinvestointeja.

2.6 Metsäalueet

Metsätalousmaan osuus koko maakunnan maa-alasta on 61 % valtakunnan keskiarvon ollessa 86 %. Metsämaata on jokaista uusmaalaista kohden noin 0,3 hehtaaria. Määrä on huomattavasti maan keskiarvoa alhaisempi, sillä maakuntien keskiarvo on yli 5 hehtaaria asukasta kohden. Metsien kasvu ja puuston tilavuus on Uudellamaalla sen sijaan maan korkeinta. Yli 75 % metsämaasta on yksityisessä omistuksessa ja näillä alueilla on huomattava metsätalousmerkitys sekä yksityisille metsänomistajille että yhtiöille. Metsien moninaiskäyttö on väkirikkaalla Uudellamaalla erityisen vilkasta.

Vahvistetun Uudenmaan maakuntakaavan laadintaprosessin aikana selvitettiin laajoja yhtenäisiä metsäalueita. Alueet on esitetty vahvistetun Uudenmaan maakuntakaavan liitekartalla ja niitä on kuvattu kaavaselostuksessa. Maakuntahallitus päätti kaavaprosessin aikana siirtää laajojen yhtenäisten metsäalueiden kaavallisen käsittelyn vaihemaakuntakaavan yhteyteen. Vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä selvitystä on tarkistettu.

”Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla” -selvityksessä inventoitiin luonnon ydinalueet, joista rajattiin laajat yhtenäiset metsäalueet. Rajausperusteina oli laajan yhtenäisen, pirstoutumattoman metsäalueen lisäksi niiden asema maakunnan ekologisen verkoston ydinalueina. Selvityksessä rajatut laajat yhtenäiset metsäalueet muodostuvat maankäytöltään hyvin erilaisista alueista. Metsätalousmaan lisäksi niihin sisältyy myös mm. suojelu- ja virkistysalueita sekä Hankoniemellä puolustusvoimien harjoitusalue. Alueiden sisälle sijoittuu myös muuta maankäyttöä kuten mm. peltoalueita, rakennuspaikkoja, tiestöä ja teknisen huollon linjauksia. Selvityksessä on nostettu esiin myös Porkkalanniemi, jonka merkitys metsätalouksikäytössä on vähäisempi ja joka on asutuksen pirstomaa, mutta jonka asema ekologisessa verkostossa on tärkeä. Laajojen yhtenäisten metsäalueiden ekologisen perustan muodostaa metsä riippumatta siitä, onko alue talous-, virkistys- tai suojelumetsää. Alueilla on runsas paikallinen eläimistö ja liikkuvat eläimet voivat pysähtyä niille pitkäksikin aikaa. Alueet tarjoavat ravinto- ja levähdyspaikkoja ja ne ovat eläimistön levittäytymisen ja populaatiodynamiikan kannalta tärkeitä. Laajat metsäalueet ovat myös riistanhoidon ydinalueita.

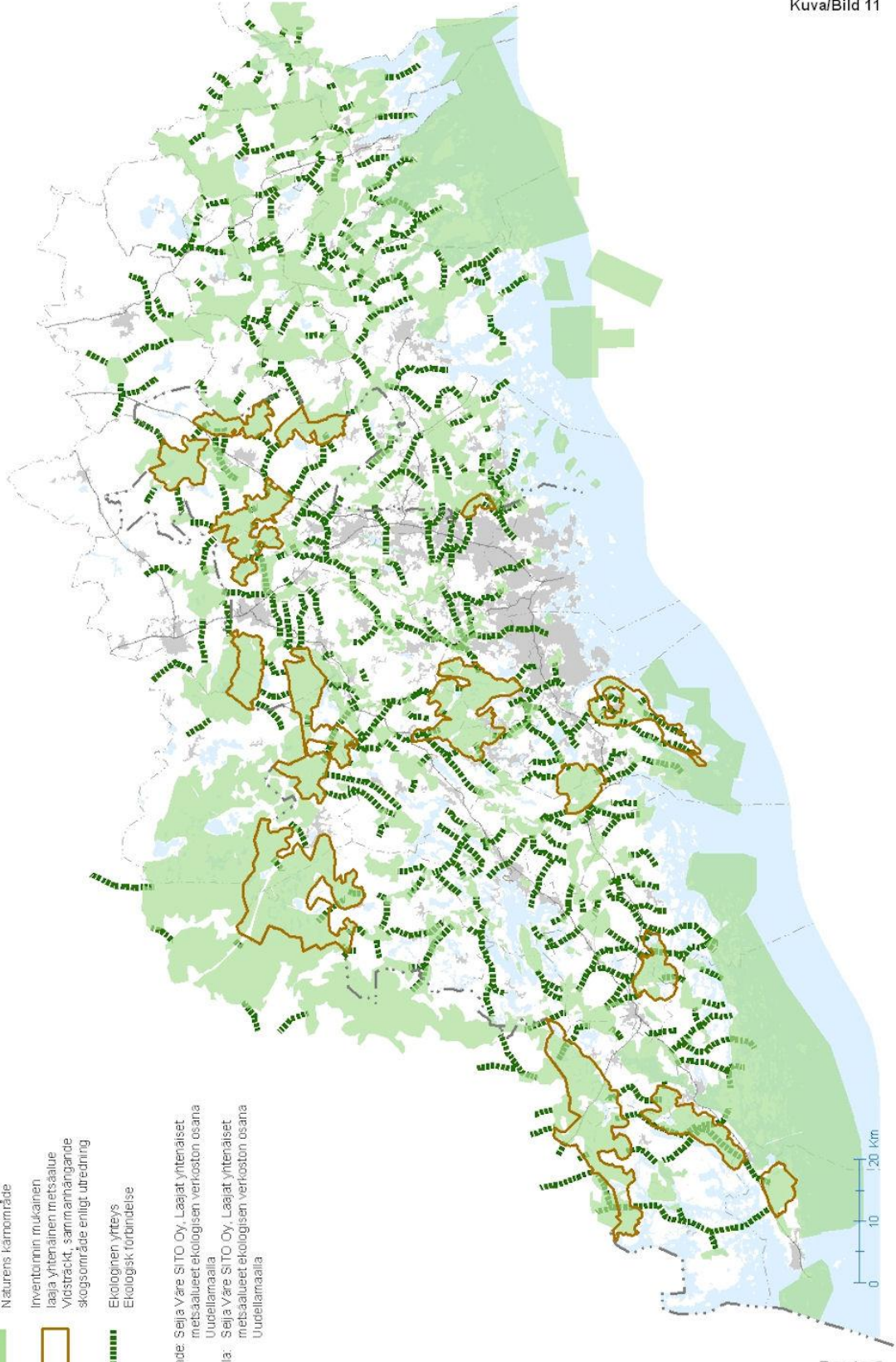
Laajoista yhtenäisistä metsäalueista osa rajoittuu maakuntarajaan ja jatkuu naapurimaakuntien puolelle. Alueet edustavat jäljelle jääneitä, laajoja yhtenäisiä metsäalueita Uudellamaalla, joka on muilta osin maisemallisesti ja toiminnallisesti yhä enemmän rakentamisen, tiestön ja peltojen muodostamaa pienimuotoista mosaiikkia. Selvityksen mukainen ekologinen verkosto on esitetty kuvassa 11.

Kuva/Bild 11

**Maakunnan ekologinen verkosto
Landskapets ekologiska nätverk**

- Luonnon ydinalue
Naturens kärnområde
- Inventoinnin mukainen
laaja yhtenäinen metsäalue
Vidsträckt, sammhängande
skogsområde enligt utredning
- Ekologinen yhteys
Ekologisk förbindelse

Lähde: Selja Väre SITO Oy, Laajat yhtenäiset
metsäalueet ekologisen verkoston osana
Uudellamaalla
Källa: Selja Väre SITO Oy, Laajat yhtenäiset
metsäalueet ekologisen verkoston osana
Uudellamaalla

Maanmittauslaitoksen lupa nro 666/M/L/07

2.7 Hiljaisuus

Vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä on laadittu selvitys ”Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla”, jossa tarkasteltiin uusmaalaisen hiljaisuuden luonnetta ja mahdollisuutta hiljaisuuden kaavalliseen käsittelyyn. Lähtökohtana selvitystyöhön oli valtioneuvoston vuonna 2003 tekemä periaatepäätös toimintaohjelmasta luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Sen perusteella maakuntien liitoille on annettu tehtäväksi selvittää luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävimmät hiljaiset luonnonalueet ja niiden hiljaisena säilymisen mahdollisuudet.

Hiljaisuuden ja melun määrittäminen

Melua voidaan mitata, mutta hiljaisuus on hyvin suhteellinen ja subjektiivinen, kokijasta riippuva käsite. Hiljainen alue voidaan määrittellä alueeksi, jonne kuuluva ihmisen aiheuttaman melun voimakkuus on niin vähäinen ja muut ominaisuudet sellaisia, että kuulija luokittelee ääniympäristön hiljaiseksi. Hiljaisia alueita koskevassa keskustelussa esiintyykin usein käsitteet ”suhteellinen hiljaisuus” ja ”luonnonhiljaisuus”. Koska hiljaisuus on suhteellista, hiljaisen alueen arvo riippuu melutason lisäksi myös alueen muista arvoista sekä alueen sijainnista ja saavutettavuudesta. Hiljaisuus alueen ominaisuutena on vielä yleisesti epäselvä eikä sen määrittämiseen maastossa ole yksiselitteisiä kriteereitä. Erityisen ongelmallisia ja vielä selkiintymättömiä ovat hiljaisten alueiden oikeusvaikutukset.

Laaditussa selvityksessä hiljaisten alueiden kriteerejä ja rajausperusteita mietittäessä melulähteet jaettiin kolmeen ryhmään: jatkuvan taustamelun lähteisiin, säännöllisesti toistuviin mutta ei-jatkuviin melutapahtumiin, sekä näitä harvemmin toistuviin satunnaisiin melutapahtumiin. Jatkovaa taustamelua tuottavia melulähteitä ovat ennen kaikkea jatkuvasti tai lähes jatkuvasti liikennöidyt väylät. Tärkeimpiä ei-jatkuvia, mutta säännöllisesti toistuvia melutapahtumia ovat reittikoneiden ylilennot. Muita tähän ryhmään kuuluvia melun tuottajia ovat esimerkiksi laivat ja veneet vilkkaimmilla laiva- ja veneväylillä, maansiirtokoneet ja kivimurskaamot maa-ainesten ottoalueilla, sekä ampuma- että moottoriurheiluradoilla tapahtuva toiminta. Satunnaista melua aiheuttavat esimerkiksi pikkuteiden liikenne, erilaisten työkoneiden käyttö ja asutus.

Hiljaisten alueiden löytäminen

Hiljaisten alueiden rajaaminen perustuu joko subjektiiviseen havainnointiin, objektiiviseen äänitason mittaukseen tai melualueiden laskennalliseen määrittämiseen. Laaditussa selvityksessä määriteltiin laskennalliset melualueet ja kartalla osoitettiin hiljaisuustavoitteen kanssa ristiriitaiset alueet. Uudenmaan hiljaisia alueita selvitettyä laskennalliset melualueet määriteltiin vilkkaimmille tie- ja raideliikenteen väylille, sekä huomattavimmille pistemäisille melulähteille: moottoriradoille, ampumaradoille, teollisuuslaitoksille ja maa-ainesten ottoalueille. Näiden puskurivyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla on vaaditun keskiäänitason, esimerkiksi 35 dB, arvioitu alittuvan.

Puskurivyöhykkeitä voidaan määrittellä myös muille melulähteille. Esimerkiksi lentomelun suhteen tämä on kuitenkin vaikeaa, koska kauempana lentoasemasta reitit ja lentokorkeudet vaihtelevat, ja lentoliikenteen ajallinen vaihtelu on suurta. Myös rannikkoalueiden veneväylille on vaikea esittää yksiselitteisiä puskurivyöhykkeitä, koska vilkkaimmilla veneväylillä kuuluva melu on kesäaikaan ja lomakaudella lähes jatkuvaa mutta muina ajankohtina hyvin vähäistä. Käytössä ei myöskään ole toistaiseksi riittävästi tietoja

veneliikennemääristä eikä vesiliikenteen melun leviämisestä. Lisäksi yhtenä rajauskriteerinä tarkasteltiin rakennuspaikkojen lukumäärää neliökilometriä kohden.

Hiljaisten alueiden määrittelyssä lähtökohtana oli se, että alueen on oltava merkitykseltään vähintään maakunnallinen. Alueen on oltava riittävän laaja sekä muodoltaan ja rakenteeltaan sellainen, että voidaan varmistua mahdollisuudesta kokea aina pysyväisluonteinen hiljaisuus ainakin osalla aluetta. Maakunnallisen hiljaisen alueen katsottiin olevan pinta-alaltaan vähintään 5 neliökilometriä.

Kriteerien mukaan tarkastellut potentiaaliset hiljaiset alueet on esitetty kuvassa 12.

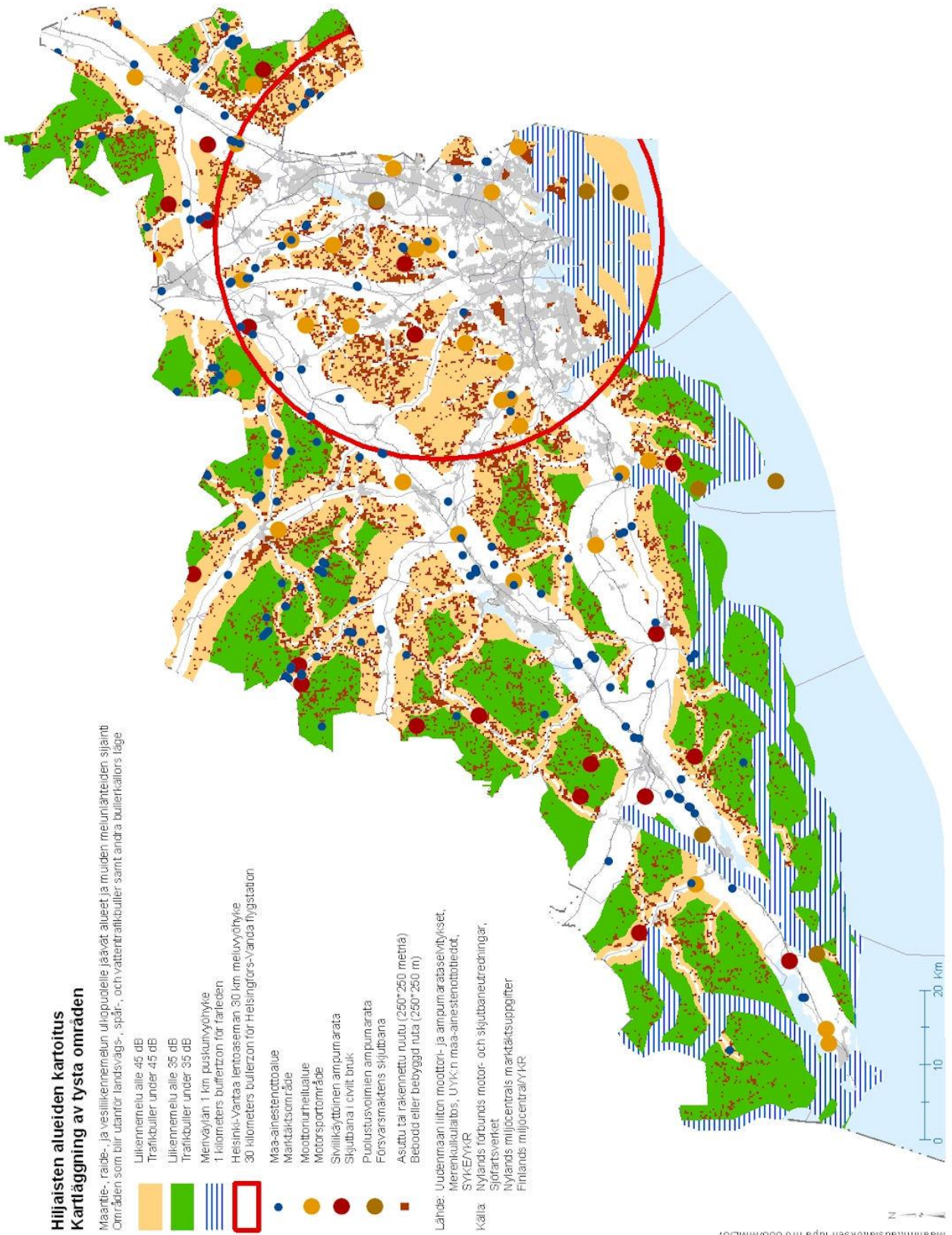
Hiljaisten alueiden selvitys toi esille maakunnan erityisolosuhteet ja hiljaisten alueiden määrittelyn haasteellisuuden. Uudenmaan äänimaisemaan ja mahdollisuuksiin kokea hiljaisuutta vaikuttaa moni maakunnan erityispiirre. Uudellamaalla on maan tihein tie- ja raideliikenteen verkosto ja suurimmat liikennemäärät. Helsinki-Vantaa lentoaseman merkittävä meluvaikutus ulottuu noin 30 kilometrin säteelle. Lisäksi jatkuvasti laajentuva haja- ja loma-asutus kaventaa mahdollisuuksia löytää luonnonrauha-alueita. Myös maakunnan merellisyys ja merellä tapahtuva liikenne muodostavat maa-alueista poikkeavan äänimaiseman.

Hiljaisten alueiden suhde Uudenmaan maakuntakaavaan

Selvityksessä löydetty potentiaalisimmat hiljaiset alueet sijoittuvat vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa sellaisille alueille, joilla kaavassa osoitettu maankäyttö tukee ja edistää hiljaisuusominaisuuden säilymistä. Maakuntakaavan aluevarauksista tällaisia ovat luonnonsuojelualueet ja virkistysalueet sekä ominaisuusmerkinnöistä erityisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue. Merkittävimpiä maakunnalliset kriteerit täyttäviä hiljaisia alueita ovat Meiko-Lappträskin ja Kytäjä-USmin alueet. Ajoittaisesta lentomelusta huolimatta myös Nuuksion kansallispuisto on laaja luontoalue, jossa voi ajoittain kokea hiljaisuutta.

Hiljaisia alueita löytyy myös maakunnan reuna-alueilla, missä ne ovat pääosin vahvistetun maakuntakaavan nk. valkoisilla alueilla. Maakuntakaavassa on valkoisille alueille annettu kehittämissuositus, joka välillisesti edistää hiljaisuusominaisuuden säilymistä ohjaamalla yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, ettei maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittäviä luontoalueita tarpeettomasti pirstota.

Kuva/Bild 12

3. UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA TAVOITTEET

Vaihemaakuntakaava täydentää vahvistettua Uudenmaan maakuntakaavaa Uudenmaan maakuntakaavan tavoitteiden lähtökohtana oli toisaalta Uudenmaan maakuntasuunnitelmassa määritellyt Uudenmaan kehittämisen tavoitteet sekä toisaalta valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Maakuntakaavaratkaisu välittää tavoitteet kuntakaavoitukseen ja viranomaistoimintaan.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Helsingin seudun erityiskysymykset
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Vaihemaakuntakaavan tavoitteet täydentävät Uudenmaan maakuntakaavan valtakunnallisista tavoitteista johdettuja päätavoitteita seuraavasti:

Uudenmaan aluerakenne on eheä ja palvelut helposti saavutettavissa

- Luodaan mahdollisuudet pitkän aikavälin jätehuoltoratkaisuille, kiviaineshuollon järjestämiselle, moottoriurheilu- ja ampumaratojen kehittämiseksi sekä selvitetään näitä koskevia vaihtoehtoisia aluevarauksia.
- Joukkoliikenteen terminaalien ja pysäkkien kehittämisen keskeisenä tavoitteena on matkaketjujen sujuvuuden (vaihdot eri kulkumuotojen välillä tai saman kulkumuodon linjojen välillä) ja toimivuuden parantaminen ja joukkoliikenteen käytettävyyden parantaminen alueelliset erityispiirteet huomioiden.
- Kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia seudullisia ja maakunnallisia ampuma- ja moottoriurheiluratoja sekä täydennetään rataverkkoa puutteellisilta osin.

Elinkeinotoiminta on kilpailukykyistä sekä maakunnan kansallinen ja kansainvälinen asema on vahva

- Tavaraliikenteen terminaalit ja logistiikkakeskukset sijoitetaan siten, että ne mahdollistavat tehokkaat ja edulliset kuljetukset ja niihin liittyvät lisäarvopalvelut.
- Edistetään metsätalouden toimintaedellytyksiä Uudellamaalla.
- Turvataan kiviaineshuollon toimivuus osoittamalla hyvien kiviainesvarojen sijainti. Selvitetään mahdollisuus sovittaa yhteen kiviainesten ottoa ja ottoalueiden rinnakkais- ja jälkikäyttöä.
- Turvataan jätehuollon toimivuus osoittamalla riittävästi jätehuoltoon soveltuvia eri tyyppisiä alueita.

Liikenneverkko palvelee joustavasti ja yhdyskuntatekninen huolto toimii tehokkaasti

- Turvataan joukkoliikenteen toimivuuden edellyttämä varikkokapasiteetti.

- Tarkastellaan jätehuollon ja kiviaineshuollon tuotantoketjuja ja otetaan huomioon niiden toimivuuden vaatimat aluetarpeet.
- Tutkitaan mahdollisuutta laajentaa maakaasuverkkoa Läntisellä Uudellamaalla.
- Tarkastellaan Suomenojan korvaavan jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja.
- Jätehuoltoratkaisussa pääpaino on yhdyskuntajätteen hyötykäyttöön ja loppusijoitukseen tarvittavissa aluevarauksissa. Lisäksi luodaan mahdollisuudet ylijäämämaiden ja pilaantuneiden maiden käsittelyyn ja loppusijoitukseen.

Turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö on maakunnan voimavara

- Kiviaineshuollon kannalta hyvien kiviainesvarantojen määrittelyssä on otettu huomioon alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä toisaalta soveltuvuus vesihuoltoon ja kiviainestuotantoon.
- Selvitetään uusmaalaisen hiljaisuuden luonnetta ja sen säilymisedellytyksiä maakuntakaavaratkaisuun.
- Ympäristöhäiriötä aiheuttavien toimintojen sijoittamisessa ja suunnittelun ohjaamisessa pyritään minimoimaan haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset. Pohjavesialueet otetaan huomioon toimintoja sijoitettaessa.
- Keskitetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia häiriötä tuottavia toimintoja teknisesti ja taloudellisesti tehokkaasti sekä ympäristön kannalta mahdollisimman vähän häiriötä tuottavalla tavalla.
- Otetaan huomioon ekologinen verkosto ja sen ydinalueet. Laajoille yhtenäisille metsäalueille ei osoiteta niitä pirstovia toimintoja eikä maankäyttöä ilman erityisiä perusteita. Ohjataan myös muuta maankäytön suunnittelua niin, että laajoja yhtenäisiä metsäalueita ei tarpeettomasti pirstota.

Arviointi tavoitteiden toteutumisesta on esitetty selostuksen kohdassa 7.2.

4. VAIHTOEHDOT JA KESKEISET RATKAISUPERIAATTEET

4.1 Vaihtoehtotarkastelut ja kaavaratkaisun periaatteet

Uudenmaan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen perusratkaisu on esitetty 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava ei esitä muutoksia eikä vaihtoehtoja vahvistetun maakuntakaavan perusratkaisulle, vaan täydentää sitä käsittelemiensä aihealueiden osalta.

Vaihemaakuntakaavan aihealueisiin, aihealueiden yhteensovittamiseen keskenään sekä aihealueiden yhteensovittamiseen vahvistettuun maakuntakaavaan liittyy kuitenkin valintoja erilaisista menettelyvaihtoehdoista.

Vaihemaakuntakaavan vaihtoehtotarkastelut

Vaihemaakuntakaavan aihealueina on tarkasteltu useita toimintoja, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Jätehuollon ja kiviaineshuollon kuljetukset aiheuttavat liikennettä ja jätehuoltoalueisiin liittyy myös muita ympäristöriskejä. Moottoriurheilu- ja ampumaradat tuottavat ennen kaikkea melua samoin kuin kiviainestuotannon alueet. Keskeinen vaihtoehtokysymys ympäristöhäiriöitä tuottavien toimintojen osalta on se, pyritäänkö vaihemaakuntakaavan ratkaisulla hajauttamaan vai keskittämään ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja. Kaavaratkaisua tehtäessä on arvioitu, että keskittämällä häiriöitä tuottavia toimintoja voidaan turvata mahdollisimman laajat alueet häiriöttöminä.

Jäte- ja kiviaineshuollon osalta myös pyrkimys mahdollisimman suureen omavaraisuuteen muodostaa vaihtoehdon ratkaisumallille, jossa ratkaisu perustuu oman maakunnan ulkopuolisten resurssien ja mahdollisuuksien hyödyntämiselle. Kiviaineshuollon osalta omavaraisuus ei ole enää mahdollinen. Liikennetarpeen minimointi sekä vastuullinen suunnittelupolitiikka puoltavat mahdollisimman suurta omavaraisuutta, vaikka esimerkiksi maakunnan omat soravarat eivät ole riittävät tyydyttämään tarvetta.

Vaihemaakuntakaavan jätehuollon ratkaisua varten laadittiin neljän eteläisen maakunnan alueelle yhteinen selvitys jätehuollon kehitysnäkymistä. Jätelainsäädännön keskeinen tavoite on jätteen synnyn ehkäisy sekä syntyneen jätteen mahdollisimman hyvä hyötykäyttö. Hyötykäyttötavoitteiden saavuttamiseksi jätehuolto on muuttumassa yhä enemmän jättemateriaalia hyödyntäväksi yritystoiminnaksi ja energian tuotannoksi. Vaihemaakuntakaavaa varten laaditussa selvityksessä tarkasteltiin vaihtoehtoina materiaalina hyödyntämättömäksi kelpaamattoman jätteen kaatopaikkasijoitusta tai energiahyödyntämistä. Vaihemaakuntakaavan laadinnan pohjaksi valittiin vaihtoehto, joka mahdollistaa yhdyskuntajätteen hyödyntämisen energiana. Kaavaratkaisussa on lisäksi katsottu tarpeelliseksi säilyttää mahdollisen jätevoimalan sijaintivaihtoehdot. Pitkällä aikavälillä maakuntakaavoituksen haasteena on turvata vaihtoehtoisten jätehuoltojärjestelmien aluetarpeet pitkälle tulevaisuuteen.

Moottoriurheilu- ja ampumarata-alueiden osalta vaihemaakuntakaavaa varten on tehty selvitys nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. Molemmissa lajeissa harrastajamäärät ovat suuria ja uusien suorituspaikkojen tarve on ilmeinen. Vaihemaakuntakaavaratkaisun keskeisenä lähtökohtana on suorituspaikkaverkoston tukeutuminen olemassa oleviin ratoihin ja niiden kehittäminen mahdollisuuksien mukaan. Suorituspaikkatarpeen tyydyttämiseksi on uusien merkitykseltään maakunnallisten ja seudullisten ratojen löytämiseksi tarkasteltu eräitä vaihtoehtoja, jotka yhtä lukuun ottamatta on merkitty kaavakartalle. Vaihtoehtoista uusista radoista karsittiin Nummelan moottorirata

kehittämiskohteena ennen kaikkea ympäristöllisistä syistä. Rata sijaitsee Lohjanharjulla tärkeällä pohjavesialueella, eikä se siksi tullut kysymykseen rataverkkoa täydentävänä maakunnallisena kohteena.

Laajojen yhtenäisten metsäalueiden ja hiljaisten alueiden osalta vaihtoehtoisuus on liittynyt merkintätapaan. Metsäalueiden osalta kaavaratkaisuun on vaikuttanut pyrkimys yksiselitteiseen ratkaisuun, jolloin alueiden käyttötarkoitus tuodaan selkeästi esiin aluevarausmerkinnällä. Vaihtoehtoisena merkintätapana harkittiin ominaisuusmerkintää. Kaavaluonnosta valmisteltaessa on myös laadittu selvitys Uudenmaan hiljaisista alueista ja harkittu yhtenä vaihtoehtona niiden esittämistä maakuntakaavakartalla ominaisuusmerkinnällä. Selvityksen perusteella potentiaalisimmat hiljaiset alueet sijoittuvat 8.11.2006 vahvistetun Uudenmaan maakuntakaavan virkistys- ja suojelualueille tai valkoisille alueille. Vahvistetun maakuntakaavan merkinnät turvaavat näiden alueiden säilymisen hiljaisena eikä erillistä hiljaisen alueen merkintää näin ollen tarvita.

Kaavaratkaisun periaatteet

Vaihemaakuntakaavan ratkaisun lähtökohtana on täydentää ja syventää 8.11.2006 vahvistetun maakuntakaavan ratkaisua ja sovittaa sen kanssa yhteen vaihemaakuntakaavassa käsiteltäviä aihealueita. Ratkaisun keskeisenä periaatteena on pyrkimys keskittää ympäristöhäiriötä aiheuttavia toimintoja sekä turvata riittävät suoja-alueet niiden ympärille suhteessa muuhun maankäyttöön.

Kaavan tavoitteena on lisäksi edistää sellaista maankäyttöä, jossa minimoidaan ympäristöhäiriötä aiheuttavien toimintojen ja muun maankäytön välisiä konflikteja. Erityisesti maakunnallisten kiviainesvarojen hyödyntäminen ja jätehuollon toiminnoista puhtaiden ylijäämämuiden loppusijoitus on tarkoituksenmukaista keskittää samoille alueille.

Vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät toiminnot edellyttävät keskinäistä yhteensovittamista. Selkeimmät ristiriidat käsiteltävien aihekokonaisuuksien osalta ovat laajojen yhtenäisten metsäalueiden ja maakunnallisten kiviaineshuoltoon soveltuvien kiviainesvarojen välillä, jotka osittain sijoittuvat samoille alueille. Kaavaratkaisun lähtökohtana näissä ristiriitatilanteissa on ollut turvata kiviainestuotannon kannalta merkittäviä hyvän betonisoran ja kovan kalliokiviaineksen hyödyntämismahdollisuuksia vaarantamatta kuitenkaan maakunnan ekologisen verkoston toimivuutta. Ratkaisulla vähennetään kiviainesten tuontitarvetta maakunnan ulkopuolelta, mikä lyhentää kuljetusmatkoja ja siten osaltaan vähentää myös liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä ja muita haittoja.

Kaavaratkaisun lähtökohtana on turvata maakunnan ekologisen verkoston toimivuus. Vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa osoitettiin maakunnan suojelu- ja virkistysalueiden verkosto, Natura 2000 -ohjelman alueet, valtakunnalliset kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet sekä tärkeät ekologiset yhteydet viheryhteystarpeina. Kaavaratkaisua on vaihemaakuntakaavassa täydennetty osoittamalla eräitä viheryhteystarpeita sekä metsätalouskäytössä olevat laajat yhtenäiset metsätalousalueet (MLY), joiden säilyminen pääosin tässä käyttötarkoituksessa tukee ekologisen verkoston säilymistä. Liitekartassa 1 esitetään, millaisen maankäytöllisen ja ekologisen kokonaisuuden kaavaratkaisut yhdessä muodostavat laajoille yhtenäisille metsäalueille.

4.2 Vaihemaakuntakaavan merkinnät ja määräykset

Ympäristöministeriön 31.3.2000 antaman asetuksen mukaisia maakuntakaavan merkintätyyppisiä ovat alueiden käytön kehittämisperiaatteet, osa-alueiden erityisominaisuudet, aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnät sekä muut merkinnät.

Alueiden käytön kehittämisperiaatteet

Kehittämisperiaatemerkinnoilla ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei maakuntakaavan esitystarkkuuden, suunnittelutilanteen keskeneräisyyden tai muun vastaavan syyn takia ole tarkoituksenmukaista osoittaa selkeästi kohdennettuna aluevarauksena tai viivamerkintänä kartalla. Kehittämisperiaatemerkinnoilla osoitettuihin tärkeisiin alueidenkäyttökysymyksiin liittyvät aluevaraukset ja muut alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt tutkitaan yksityiskohtaisemmin ja ratkaistaan kuntakaavoituksessa tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä.

Kehittämisperiaatemerkinnot voivat olla kaavan muiden merkintöjen kanssa päällekkäisiä, jolloin merkinnällä osoitettavan alueen sisälle voi sijoittua myös muilla merkinnöillä osoitettua alueiden käyttöä tai alueiden erityisominaisuuksia.

Kehittämisperiaatemerkinnot Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ovat viheryhteystarve, maakaasun runkoputken yhteystarve, 400 kV:n voimalinjan yhteystarve ja sähkönsiirtoverkon sekä liikenne- ja yhdyskuntateknisen verkoston ohjeelliset/vaihtoehtoiset linjaukset.

Osa-alueiden erityisominaisuudet

Osa-aluemerkintöjä käytetään osoittamaan niitä vähintään seudullisesti merkittäviä osa-alueiden erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata tai joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon suunniteltaessa alueiden käyttöä. Erityisominaisuuksia ilmaisevien merkintöjen luonteeseen kuuluu keskeisesti se, että maakuntakaava toimii useimpien erityisominaisuuksien osalta informaatiota välittävänä asiakirjana. Varsinainen ohjausvaikutus yksityiskohtaisempaan suunnitteluun perustuu erityislainsäädäntöön tai muuhun kaavan ulkopuoliseen oikeusperustaan. Kuten kehittämisperiaatemerkinnojäkin, voidaan erityisominaisuuksia osoittavia merkintöjä käyttää muiden merkintöjen kanssa päällekkäisesti.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa osa-alueiden erityisominaisuusmerkinnällä on osoitettu merkittäviä kiviainesvarantoja.

Aluevaraus-, viiva- ja kohdemerkinnät

Uudenmaan 8.11.2006 vahvistetussa maakuntakaavassa maakunnan tavoiteltu rakenne on osoitettu varsinaisesti aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnoin. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa täydennetään samalla merkintätyyppillä vahvistetun maakuntakaavan rakenneratkaisua. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet. Aluevarauksiin rinnastettavia kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pienialaisia alueita osoitettaessa tai kun merkinnän alueellisella ulottuvuudella ei ole ylikunnallisen ohjaustarpeen tai maakuntakaavan muun sisällön kannalta merkitystä. Viivamerkinnoilla osoitetaan liikenneyhteyksiä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja.

Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus ja ne ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla

voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. Aluevarausmerkinnät määrittävät kuitenkin alueiden käyttötarkoituksen yleispiirteisesti pääasiallisen käytön perusteella, jolloin tiettyyn aluevarausluokkaan kuuluva alue voi sisältää pääkäyttötarkoituksen lisäksi muutakin alueidenkäyttöä.

Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Joissakin tapauksissa on noussut esille tarve osoittaa samalle alueelle sekä lyhyemmän että pitemmän aikavälin ratkaisuja ja turvata näin molempien kehittämis- ja toteutumismahdollisuudet, kuten esimerkiksi EJ3/v (ylijäämämaiden loppusijoitusalue, joka käytön jälkeen varataan virkistykseen ja ulkoiluun).

Muut merkinnät

Muita merkintöjä ovat piirtämistekniset kaava-alueen ja kuntien rajaviivamerkinnät.

Määräykset

Maakuntakaavassa voidaan maankäyttö- ja rakennuslain sekä ympäristöministeriön maakuntakaavamerkintöjä ja määräyksiä koskevan oppaan perusteella antaa kolmenlaisia määräyksiä: suunnittelumääräyksiä, rakentamismääräyksiä ja suojelumääräyksiä. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa kuten 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassakin on käytetty vain suunnittelumääräyksiä.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava täydentää vahvistetun Uudenmaan maakuntakaavan määräyksiä siten, että vahvistetun maakuntakaavan keskustatoimintojen alueen suunnittelumääräykseen lisätään velvoite joukkoliikenteen terminaalien suunnittelusta ja taajamatoimintojen alueen suunnittelumääräykseen velvoite joukkoliikenteen varikoiden suunnittelusta.

Selostuksen luvussa 5 käydään yksityiskohtaisesti läpi kaikki vaihemaakuntakaavassa käytetyt merkinnät ja suunnittelumääräykset.

5. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN RATKAISU JA SISÄLTÖ

5.1 Johdanto

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava täydentää vahvistetun maakuntakaavan ratkaisua niiden aihealueiden osalta, joita vaihemaakuntakaavassa käsitellään. Tällaisia aihealueita ovat jätehuollon alueet, kiviaineshuollon kannalta merkittävät kiviainesvarannot, moottoriurheilu- ja ampumaradat, liikenteen varikot ja terminaalit sekä metsätalousalueet. Lisäksi vaihemaakuntakaavassa esitetään täydennyksiä vahvistetun maakuntakaavan ratkaisuun. Maakuntahallituksen kesäkuussa 2007 tekemän päätöksen mukaisesti täydennyksistä käsitellään ainoastaan yksityiskohtaisemman suunnittelun kannalta kiireelliset asiat ja muut täydennykset siirretään seuraavalle kaavakierrokselle.

Kun Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava saa lainvoiman, se kumoo Uudenmaan 8.11.2006 vahvistetun maakuntakaavan merkintöjä erillisen vaihemaakuntakaavaan liittyvän kartan esittämällä tavalla. Jätehuolto käsitellään Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa kokonaisuutena ja Uudenmaan maakuntakaavan jätehuoltoratkaisu kumotaan. Muita kumottavia, yksittäisiä asioita ovat maakaasun siirtoputken yhteystarvemerkinä Mäntsälässä sekä Klaukkalan pohjoinen ohikulkutie. Lisäksi kumotaan Keravalle osoitettu voimalaitoksen kohdemerkintä, joka vaihemaakuntakaavassa osoitetaan uuteen paikkaan.

Uudenmaan maakuntakaavan valmistelussa käsiteltiin laajoja yhtenäisiä metsäalueita. Kaavatyön pohjaksi tehtiin selvitys Uudenmaan ekologisesta verkostosta ja siihen kuuluvista laajoista yhtenäisistä metsäalueista, jota vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä on tarkistettu. Selvityksen mukaiset laajat yhtenäiset metsäalueet sisältävät maankäytöltään erilaisia alueita, joista virkistys- ja suojelualueet ovat mukana vahvistetussa maakuntakaavassa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisussa keskitytään siten puhtaasti metsätalouksikäytössä olevien laajojen, yhtenäisten metsäalueitten käsittelyyn.

5.2 Jätehuollon alueet

Jätteenkäsittelyalue

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan jätteiden vastaanottoon, käsittelyyn ja / tai loppusijoitukseen varatut alueet.

Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.

Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan jätehuollon tarpeisiin.

Alueen suunnittelussa on turvattava riittävä suoja-alue ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Alueelle tai sen välittömään läheisyyteen voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa jättemateriaalin hyödyntämiseen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa yritys- ja teollisuustoimintaa.

Alueen käyttö on suunniteltava siten, että alueilla, joilla on ominaisuusmerkinnällä osoitettu olevan maakunnan kiviainestuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja, mahdollinen ottotoiminta sovitetaan ajallisesti ja alueellisesti yhteen jätehuollon toimintojen kanssa.

EJ1-alueella, jolle on kohdemerkinnällä osoitettu sijoitettavaksi myös jäte- ja energiahuollon alue EJ/EN, on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvattava EJ/EN-jäte- ja energiahuollon alueen toteuttamismahdollisuudet.

●—EJ2

Jätehuollon alue, jolla toiminta yhdyskuntajätteen kaatopaikka-alueena on päättynyt

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan suljettuja yhdyskuntajätteen kaatopaikka-alueita, joilla muu jätehuoltotoiminta voi jatkua. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi siirtokuormaus- ja hyötykäyttöasemat sekä jättemateriaalin hyödyntämiseen liittyvät yritys- ja teollisuustoiminnot.

Suunnittelumääräys:

Alue voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varata yhdyskuntateknisen huollon alueeksi, jolle voidaan sijoittaa jätehuollon toimintoja sekä jättemateriaalien hyödyntämiseen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa yritystoimintaa. Alueelle ei kuitenkaan saa osoittaa yhdyskuntajätteen loppusijoitusaluetta.

EJ3

●—EJ3

Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen.

Aluevarausmerkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.

Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen.

Alueen suunnittelussa on turvattava riittävä suoja-alue ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Alueelle tai sen välittömään läheisyyteen voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa näiden aineiden hyödyntämiseen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa yritystoimintaa.

Alueen käyttö on suunniteltava siten, että alueilla, joilla on ominaisuusmerkinnällä osoitettu olevan maakunnan kiviainestuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja, kyseiset toiminnot sovitetaan ajallisesti ja alueellisesti yhteen.

EJ3-alueella, jolle on kohdemerkinnällä osoitettu sijoitettavaksi myös jätteenkäsittelyalue EJ1, on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvattava EJ1-jätteenkäsittelyalueen toteuttamismahdollisuudet.

•—EJ3/v

Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue, joka käytön jälkeen varataan virkistykseen ja ulkoiluun

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Toiminnan päätyttyä alueet kunnostetaan palvelemaan virkistykseen ja ulkoiluun tarpeita. Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan louheen ja puhtaiden ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen. Toiminnan päätyttyä alue varataan virkistykseen ja ulkoiluun, mikä on otettava alueen suunnittelussa ja täyttötoiminnassa huomioon.

•—EJ/EN

Jäte- ja energiahuollon alue

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja energia- ja jätehuoltoa palvelevia laitoksia varten. Laitoksista voidaan toteuttaa yksi tai useampia. Merkinnällä on osoitettu Vantaan Långmossebergenin, Helsingin Kivikon, Lohjan Kirkniemen sekä Espoon Ämmäsuon ja Juvanmalmin alueet.

Suunnittelumääräys:

Alue voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varata jätepolttoainetta käyttävälle voimalaitokselle. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sijoittaa myös muita jätehuollon ja/tai energiahuollon toimintoja, mutta ei kuitenkaan jätteen loppusijoituspaikkaa Espoon Ämmäsuota lukuun ottamatta.

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan jätehuoltoratkaisu on esitetty liitekartassa 2.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Vaihemaakuntakaavan jätehuoltoratkaisun lähtökohtana on, että jätteiden synnyn ehkäisyn ja jätemäärien vähentämiseen tähtäävien toimien ohella turvataan muuttuvan jätehuoltojärjestelmän edellyttämät merkitykseltään maakunnalliset jätehuollon aluevaraukset.

Jätehuolto on tulevaisuudessa yhä enemmän yritystoimintaa ja energian tuotantoa, mikä vaikuttaa myös aluevarausten luonteeseen. Loppusijoitettavan jätteen määrä vähenee ja laatu muuttuu. Uudeksi loppusijoitettavaksi jättejakeiksi tulevat jätevoimalaitosten tuhka ja kuona.

Kaavaratkaisun mukaan olemassa olevia yhdyskuntajätehuollon alueita kehitetään monipuolisiksi jätekeskuksiksi. Koska alueilla on tehty mittavat investoinnit sekä kaatopaikka- että muihin rakenteisiin ja infrastruktuuriin, on näiden investointien täysimittainen hyödyntäminen perusteltua. Alueille voidaan sijoittaa eri jättejakeiden loppusijoitusalueiden lisäksi erilaisia muita jätehuollon toimintoja sekä jätehuoltoon liittyvää ja muuta alueelle soveltuvaa

yrittöimintää. Loppusijoitettavia jätejakeita ovat yhdyskuntajäte, erilaisten voimalaitosten pohjakuona ja tuhka, pilaantuneet maat jne. Alueita, jotka vaihemaakuntakaavassa on osoitettu EJ1-merkinnällä, ovat Ämmässuo Espoon ja Kirkkonummen rajalla, Munkkaan jätekeskus Lohjalla, Kapulan jätehuoltoalue Hyvinkään ja Riihimäen rajalla sekä Nurmijärven kaatopaikka-alue. Lisäksi tällä merkinnällä on osoitettu Lohjan ja Karjaan rajalla sijaitseva Ristenin alue, jota on tutkittu mm. mahdollisena pilaantuneiden maiden käsittelyyn soveltuvana alueena. Alueelle voi sijoittua myös muuta jätehuoltoon liittyvää toimintaa.

Myös Etelä-Tuusulaan Helsinki – Vantaan lentoaseman melualueelle sijoittuvalle laajalle ylijäämämaiden loppusijoitukseen varatulle alueelle on osoitettu kohdemerkintä EJ1. Tämä merkintä korvaa vahvistetun maakuntakaavan Vantaan Kiilaan sijoitetun EJ-merkinnän, joka esitetään kumottavaksi, kun vaihemaakuntakaava saa lainvoiman. Alue on lähinnä tarkoitettu pääkaupunkiseudulle mahdollisesti rakennettavan jätevoimalan tuhkan ja pohjakuonan loppusijoitusalueeksi.

Uudenmaan maakuntakaavaa laadittaessa huomautettiin jätehuollon toimintojen keskittämisestä Ämmässuon alueelle ja esitettiin Ämmässuota korvaavan alueen osoittamista. Erityisen ongelmallisena koettiin yhdyskuntajätteen loppusijoituksesta ympäröivälle maankäytölle aiheutuva haitta. Kun otetaan huomioon jätehuollon toimintaympäristössä tapahtumassa olevat muutokset ja niiden vaikutukset loppusijoitettavan jätteen määrään ja laatuun sekä muodostuviin ympäristöhaittoihin, on vaihemaakuntakaavan ratkaisussa pidetty mahdollisena kehittää Ämmässuon aluetta edelleen yhtenä maakunnan keskeisenä jätehuollon alueena.

Vaihemaakuntakaavassa varaudutaan myös jätteen energiahyötykäyttöön. Laaditun selvityksen mukaan suunnitteluajanjaksolla Uudellemaalle voi sijoittua 1 – 2 jätevoimalaa jätemäärien kehityksestä riippuen. Keskeisinä sijoitusperusteena jätevoimala-alueiden suunnittelussa on ollut muodostuvan energian hyödynnettävyys, alueen soveltuvuus ympäröivään maankäyttöön sekä järjestettävissä olevat hyvät liikenneyhteydet. Vaihtoehtoisia pääkaupunkiseudun jätevoimala-alueeksi soveltuvia alueita on selvitetty yhteistyössä YTV Jätehuollon ja pääkaupunkiseudun kaavoittajien kanssa.

Kaavassa osoitetaan EJ/EN-merkinnällä viisi vaihtoehtoista aluetta. Neljä niistä sijoittuu pääkaupunkiseudulle (Espoon Ämmässuo ja Juvanmalmi, Helsingin Kivikko ja Vantaan Långmossebergen) ja yksi Lohjan Kirkniemeen. Sekä pääkaupunkiseudulla että Lohjan Kirkniemessä on samanaikaisesti vaihemaakuntakaavatyön kanssa tehty vaihtoehtoisten jätevoimaloiden sijaintipaikoista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen YVA-arviointi.

Materiaalihyötykäytön osalta kaavaratkaisun lähtökohtana on, että tarvittavat aluevaraukset hoidetaan pääasiassa kuntakaavoituksen kautta. Jättemateriaalia hyödyntävät yritykset sijoittuvat yleensä teollisuusalueille. Koska vahvistetussa maakuntakaavassa teollisuusalueita ei ole eroteltu muusta taajama-alueesta, ei ole katsottu tarpeelliseksi myöskään vaihemaakuntakaavassa osoittaa erikseen sellaisia teollisuusalueita, joille hyötykäyttöyritykset voivat sijoittua. Sen sijaan vaihemaakuntakaavassa on osoitettu merkinnällä EJ2 sellaisia suljettuja kaatopaikka-alueita, joiden yhteyteen voidaan sijoittaa erilaisia hyötykäyttötoimintoja sekä jättemateriaalia hyödyntävää yrittöimintää.

Kaavassa ei esitetä siirtokuormausasemia. Siirtokuormausasemien merkitys osana yhä keskittyvämpää jätehuoltoa on tärkeä mm. jätteenkuljetuksen logistisen tehokkuuden turvaamiseksi. Ne ovat kuitenkin yleensä

merkitykseltään paikallisia ja niiden edellyttämät aluevaraukset ratkaistaan siten pääasiassa kuntakaavoituksen kautta. Siirtokuorma-asemat voivat sijoittua myös maakuntakaavan EJ2-alueille.

Ylijäämämaiden loppusijoitus on eräs keskeinen ratkaisua vaativa kysymys erityisesti pääkaupunkiseudulla. Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan merkinnällä EJ3 nykyisen käytössä olevan Espoon Kulmakorven lisäksi uusia ylijäämämaiden loppusijoitukseen soveltuvia alueita. EJ3-alueet on osoitettu pääasiassa sellaisille alueille, joilla on maakunnan kiviainestuotannon kannalta merkittäviä kiviainesvaroja. Tämä tarkoittaa, että mahdollisen kiviainesten ottotoiminnan jälkikäyttönä voi olla ylijäämämaiden loppusijoitusta, mikä edellyttää toimintojen yhteensovittamista jo kiviainestuotantoalueen suunnittelussa ja käytössä. Näistä merkittävin alue sijaitsee Vantaan ja Tuusulan rajalla. Tälle alueelle on lisäksi osoitettu kohdemerkintä EJ1, mikä tarkoittaa, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan alueelle osoittaa rajattu alue voimalaitostuhkan ja -kuonan käsittelyä sekä loppusijoitusta varten. Muita ylijäämämaiden loppusijoitusalueita on osoitettu Nurmijärvelle sekä Mäntsälään. Lisäksi EJ3-kohdemerkinnällä on osoitettu Järvenpään suljetun kaatopaikan eteläpuoleinen alue sekä Tammisaaren suunniteltu ylijäämämaiden loppusijoitusalue.

EJ1- ja EJ3-alueille on annettu suunnittelumääräys riittävästä suoja-alueista ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Määräyksen tarkoituksena on ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, että jätteenkäsittelyalueiden välittömään läheisyyteen ei osoiteta sellaista rakentamista tai toimintoja, joille jätteenkäsittely saattaa tuottaa vakavia häiriöitä. Suoja-alueen laajuus ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tapauskohtaisten vaikutusten arviointien perusteella. Samansisältöinen määräys koski myös vahvistetun maakuntakaavan nyt vaihemaakuntakaavan yhteydessä kumottavia jätteenkäsittelyalueita.

Käytössä olevat Vantaan Pitkäsuo ja Kulomäki osoitetaan merkinnällä EJ3/v, mikä tarkoittaa, että alue on täyttötoiminnan jälkeen kunnostettava virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Vaihemaakuntakaavan luonnosvaiheessa osoitettiin Helsingin Malminkartanoon myös EJ3/v-alue. Saadun palautteen perusteella merkintä on kuitenkin poistettu, koska se on ristiriidassa Helsingin kaupungin alueelle suunnitteleman maankäytön kanssa. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen Järvenpään Puolmatkan EJ3-kohdemerkintä muutettiin kohdemerkinnäksi EJ3/v perustuen kaupungin tekemään kuntakaavaratkaisuun.

Arvioidut vaikutukset:

Vaikutukset alueiden käyttöön

Jätehuollon alueet rajoittavat muuta maankäyttöä jätehuollon alueeksi varatun alueen välittömässä läheisyydessä. Muualla rajoittavia vaikutuksia alueiden käyttöön ei ole. Pilaantuneiden maiden käsittely ja loppusijoitus mahdollistavat maaperältään pilaantuneiden alueiden, kuten teollisuus- ja liikenne-alueiden, aluerakenteen kannalta tarkoituksenmukaisen käyttöönoton ja uusiokäytön. Jätteiden energiahyötykäyttömahdollisuus vähentää kaatopaikkojen aluetarvetta. Jätevoimalat eivät aseta merkittäviä rajoituksia tai vaatimuksia niitä ympäröivien alueiden käyttöön.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Kaavassa esitetyt jätehuollon alueet mahdollistavat nykyaikaisen ja teknisesti korkeatasoisen yhdyskuntajätehuollon järjestämisen Uudellamaalla. Kuljetukset jätehuollon alueille lisäävät raskasta liikennettä. Paikallisesti voi liikennemäärien kasvu olla huomattava. Olemassa olevan tiestön mitoitus ja liikenneturvallisuuden vaatimukset voivat edellyttää uusia liikennejärjestelyjä ja investointeja. Jätehuollon vaatimasta liikennöinnistä suurin osa muodostuu

alueellisesta jätteen keräilystä. Jatkokuljetukset jätteenkäsittelyalueille ovat vain pieni osa jätehuollon järjestämisen edellyttämästä kokonaiskuljetuksesta. Jätevoimaloiden käyttöönotto lisää jatkokuljetusten määrää.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Keskittetyt suuret yksiköt mahdollistavat teknisesti korkeatasoisen jätteenkäsittelyn ja ympäristönsuojelun. Teknisesti toimiva ja hyvin hoidettu jätehuolto edistää jätehuoltopoliittisten tavoitteiden toteutumista. Aluevarauksilla on myönteinen vaikutus maakunnan ympäristön tilaan. Kuormitus pohja- ja pintavesiin sekä ilmaan pienenee ja muutokset kasvillisuudessa ja eläimistössä ovat aikaisempaa vähäisemmät. Jätehuoltoratkaisu tukee luonnonvarojen kestävää käyttöä edistämällä uusio- ja hyötykäyttöä.

Kaatopaikka- ja läjitysalueilla tuhoutuu alkuperäinen eläimistö ja kasvillisuus. Muutokset maisemassa voivat olla merkittäviä. Erityisesti jätevoimaloiden piiput näkyvät maisemakuvassa kauaksi. Hoidetut ja jälkikäsitellyt alueet synnyttävät ja ylläpitävät ympäröivien alueiden lajistosta poikkeavaa lajistoa. Tällaisen lajiston leviämisellä voi olla laaja-alaisia ekologisia sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Jätehuollon alueet luovat edellytyksiä jätehuoltoon liittyvän elinkeinotoiminnan sijoittumiselle ja kehittämiselle. Itse jätehuollon kustannukset kyetään pitämään yritysten ja yhteisöjen talouden kannalta kilpailukykyisinä.

Teollisuuden, jonka jätehuolto hoituu osana yhdyskuntien jätehuoltoa, toimintaedellytyksiin kaavaratkaisulla on myönteinen vaikutus. Jätteiden energiahyötykäyttö muuttaa tarjontaa ja kilpailutilannetta kuntien, yritysten ja kotitalouksien kannalta myönteiseen ja kustannustehokkaaseen suuntaan.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Riittävät jätehuollon alueet mahdollistavat toimivan ja hyvin hoidetun jätehuollon, joka lisää yhdyskuntien yleistä viihtyisyyttä ja terveellisyttä.

Jätehuollon alueiden toiminta heikentää niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevien alueiden asuinviihtyisyyttä melun, pölyn, ajoittaisen hajun ym. johdosta. Vaikutus kohdistuu suurin asukasmääriin, sillä toimintoja osoitetaan myös asuntoalueiden keskelle tai välittömään läheisyyteen. Erityisesti jätevoimaloiden vaihtoehtoiset sijoituspaikat ovat lähellä tuhansia asukkaita. Esimerkiksi Kivikkoon kohdemerkinnällä osoitetun mahdollisen jätevoimalan läheisyydessä on 3,5 kilometrin säteellä noin 100 000 asukasta. Vaikutusten luonteen, määrän ja merkittävyyden arvioiminen vaatii erityistä panostusta asukkaiden kuulemiseen sekä paikallisten olosuhteiden selvittämiseen. Moninaiset asukkaisiin ja heidän elinoloihinsa kohdistuvat vaikutukset asettavat hankkeista vastaaville poikkeuksellisen suuria haasteita vuorovaikutteisen suunnitteluun järjestämisessä ja riittävien selvitysten tekemisessä.

Jätevoimaloihin liittyvät asenteet ja pelot saattavat heikentää asukkaiden elinoloja ja asumisviihtyisyyttä. Merkittävä asukkaiden ja yhteisöjen kannalta kielteinen vaikutus on hankkeiden vaihtoehtoisuus ja tilanteen luoma, jopa vuosia kestävä epävarmuus. Asuinpaikkojen imagolle voi jätehuoltoon liittyvällä nykyaikaisellakin toiminnolla olla kielteinen vaikutus. Se voi konkretisoitua mm. kiinteistöjen ja asuntojen arvon heikkenemisenä ja asuinalueen houkuttelevuuden heikkenemisenä.

5.3 Kiviaineshuollon kannalta merkittävät kiviainesvarannot

Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla sijaitsee maakunnan kiviaineshuollon kannalta merkittäviä sora-, hiekka- tai kalliokiviainesvaroja. Alueiden rajaukset ovat yleispiirteisiä ja ne tarkentuvat arvioitaessa ottamisedellytyksiä maaineslain edellyttämällä tavalla.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota kiviainesten ottoedellytysten säilymiseen.

Kiviainesten ottoa suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon maakuntakaavassa tai muussa oikeusvaikutteisessa suunnitelmassa osoitettu alueen varsinainen käyttötarkoitus.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Kaavan ratkaisun runko muodostuu ympäristöhallinnon koordinoimana tehdyn POSKI-projektin (Pohjaveden suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamisprojekti) yhteydessä luokitelluista ottotoimintaan soveltuvista ja osittain soveltuvista alueista. Alueiden soveltuvuutta on vaihemaakuntakaavan valmistelun yhteydessä lisäksi arvioitu suhteessa asutukseen, liikenneverkkoon, suojelu- ja virkistysalueisiin sekä kuntien suunnitelmiin. Verkostoa on myös täydennetty sellaisilla alueilla, joille kiviainesten ottotoiminnan jälkeen voidaan osoittaa alueelle soveltuvaa jälkikäyttöä, sekä eräillä sellaisilla alueilla, joiden nykyistä ottotoimintaa on mahdollista laajentaa. Verkostoa muodostettaessa on kiinnitetty huomiota laadultaan hyvän betonisoran ja kalliokiviaineksen ottomahdollisuuksien säilymiseen Uudellamaalla. Lisäksi vaihemaakuntakaavassa osoitetaan Uudenmaan merialueelta merihiekkavarantoja laaditun inventoinnin mukaisesti.

Vaihemaakuntakaavan luonnosta valmisteltaessa alueiden maakunnallisuuden määrittelyssä käytettiin miljoonan kuutiometrin rajaa. Tästä määrittelystä on luovuttu, koska käyttöön saatava massamäärä riippuu siitä, miten syvältä aineksia on mahdollisuus ottaa. Tämä voidaan määrittellä vasta, kun yksityiskohtaisempaa ottosuunnitelmaa tehdään. Sen sijaan vaihemaakuntakaavan ratkaisussa on kiinnitetty huomiota alueiden sijoittumiseen maakunnan eri osissa.

Merkinnän tavoitteena on ohjata maankäytön suunnittelua siten, että mahdollisuus kiviainesvarantojen hyödyntämiseen alueella säilyy. Erityistä kaavallista yhteensovittamista on tehty suhteessa MLY-alueisiin. Pyrkimyksenä on ollut turvata maakunnan kiviaineshuollon edellyttämiä kiviainesvarantoja vaarantamatta kuitenkaan ekologisen verkoston toimintaa. Varsinkin soravaroista on pulaa ja niiden osalta maakunta ei ole enää omavarainen. Tämä korostaa kunta- ja maakuntarajat ylittävän yhteistyön merkitystä pitkäjänteisen ja kestäväen kiviaineshuollon turvaamisessa.

Sorakuljetusten pitäminen mahdollisimman lyhyinä on kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaista. Salpausselältä ei osoiteta ottotoimintaan soveltuvia maainesvaroja, koska laajamittaisen ottotoiminnan on katsottu olevan ristiriidassa

pohjavesien suojelutavoitteiden kanssa maakunnan merkittävimällä pohjavesialueella.

Laadullisesti parempi kovakivi on massakiveä arvokkaampaa ja sitä käytetään erityisesti rakenteissa, joilta edellytetään hyvää kulutuskestävyyttä. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi tiepäällysteet. Kaavaratkaisu antaa mahdollisuuden maakunnan omavaraisuuteen kovakiven kulutuksen suhteen.

Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan kiviainesvarantoja. Varsinaista ottotoimintaa säädellään maa-aineslain mukaan. Merialueella tarvitaan vesilain mukainen lupa. Ottotoiminta on mahdollista myös vaihemaakuntakaavassa esitettyjen alueiden ulkopuolisilla alueilla, mikäli maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa lupa myönnetään.

Kestävän kiviaineshuollon kannalta on tärkeää, että rakennustoiminnassa syntyvä ylijäämäluhe hyödynnetään, ja että kiviaineksia kierrätetään. Nämä toiminnot edellyttävät riittäviä varastointi- ja operointialueita.

Vaihemaakuntakaavassa ei tällaisia alueita osoiteta, vaan niihin tulisi varautua kuntakaavoituksessa. Lisäksi tällainen toiminta voi sijoittua maakuntakaavassa osoitetuille EJ2- ja EJ3-alueille.

Arvioidut vaikutukset

Vaikutukset alueiden käyttöön

Kaavassa ei osoiteta ottoalueita vaan kiviainesvarantojen sijaintialueet. Vaikutuksia alueiden käyttöön syntyy siinä vaiheessa, jos kiviainesten ottotoiminta alueilla käynnistyy. Vaihemaakuntakaava ei velvoita ainesten ottamiseen.

Maa-aineslain mukaisen ottotoiminnan mahdollisesti käynnistyttyä vaikutukset alueiden käyttöön ovat pysyviä, laaja-alaisia ja pitkäkestoisia. Muutokset kohdistuvat ensisijaisesti metsätalouskäytössä oleviin alueisiin. Osalla alueita jatkuu ja laajenee jo käynnissä oleva maa-ainesten otto. Ottotoiminnan keskittäminen luo edellytyksiä vähentää otto- ja käsittelytarvetta muilla alueilla. Suuret ottoalueet mahdollistavat häiriötä tuottavien toimintojen kuten murskauksen pitkäaikaisen alueellisen keskittämisen. Kaavaratkaisu mahdollistaa mm. jätehuoltoon liittyvien toimintojen sijoittamisen alueille ottotoiminnan aikana ja sen jälkeen. Ratkaisu on alueiden käytön kannalta taloudellista, pinta-aloja säästävää ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaista.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Laajat kiviainestuotantoalueet lisäävät raskaan ajoneuvoliikenteen määrää tuotantoalueille johtavalla tieverkolla. Varantojen käyttöönotto saattaa vaatia uusien tieyhteyksien ja liittymien rakentamista. Sorakuljetusten vaatimat kuljetusmatkat kasvavat edelleen. Sen sijaan kaavaratkaisu vaikuttaa hillitsevästi kalliokiviaineksen kuljetusmatkojen kasvuun.

Kiviainestuotantoon soveltuvien kiviainesvarantojen huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa tukee yhdyskuntahuollon eri sektoreiden kehittämistä. Vaikutukset ovat merkittäviä nimenomaisesti kiviaineshuoltoon, mutta myös jätehuoltoon.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Kiviainesten oton muutokset maisemakuvassa ovat merkittäviä ja pysyviä. Vaikutukset kohdistuvat pääasiassa kallioalueiden heikkokasvuisiin talousmetsiin ja niiden biotooppeihin. Otto- ja jalostustoiminnasta syntyy luonnon ja ympäristön kannalta kielteisiä melu- ja pölyvaikutuksia. Myös vaikutukset pohja- ja pintavesiin voivat olla merkittäviä. Edellä mainittuja vaikutuksia voidaan kuitenkin merkittävässä määrin vähentää erilaisin teknisillä ratkaisuin ja lupamääräyksin.

Kiviainesvarantojen hyödyntämisellä on varsinkin kallioalueilla maisemavaikutuksia. Ne voivat olla muutoksia luonnon- tai kulttuurimaisemassa. Muutokset voivat olla havaittavissa hyvinkin etäältä. Varantoalueilla olevat tunnetut tai vielä löytämättömät muinaismuistot rajoittavat tai estävät varantojen hyödyntämistä. Ottotoiminta muuttaa merkittävästi muinaismuistojen suoja-alueiden ulkopuolisia lähialueita. Merialueilla tapahtuvalla ottotoiminnalla voi olla vaikutuksia vedenalaiseen kulttuuriperintöön.

Tuotantomääriltään suurilla ja pitkäkestoisilla ottoalueilla on yrityksillä pieniä ottoalueita paremmat taloudelliset edellytykset investoida ympäristönsuojeluun ja alueiden jälkihoitoon.

Kiviainestuotanto on uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä. Kaavaratkaisu tukee käyttöominaisuuksiltaan parhaimpien kiviainesvarojen taloudellista ja tarkoituksenmukaista käyttöä. Kiviainesten kuljetukset aiheuttavat päästöjä ja kuluttavat uusiutumattomia fossiilisia polttoaineita.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Kaavaratkaisu tukee kiviainesteollisuuden toimintaedellytyksiä. Toiminnan jatkumisella ja laajenemisella on työllistävä vaikutus. Työpaikkoja säilyy ja syntyy varsinaisessa ottotoiminnassa, mutta myös kuljetussektorilla. Käyttökelpoinen kiviainesvaranto nostaa maanarvoa tavanomaiseen metsätalousmaahan verrattuna. Tilanteissa, joissa maanomistajalla on myynti- tai vuokraushalukkuutta, on kiviaineksilla maanomistajalle huomattava taloudellinen merkitys. Toisaalta kielteisinä koetut vaikutukset lähiympäristössä voivat alentaa kiinteistöjen arvoa.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Uusien laajojen ottoalueiden avaaminen on merkittävä muutos asukkaiden ja yhteisöjen elinympäristössä. Muutoksia syntyy mm. maisemakuvaan, äänimaisemaan, liikennemääriin ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin. Muutokset koetaan usein kielteisinä. Maanomistajien ja asukkaiden mahdollisesti erilaiset tavoitteet esiintymien käytöstä saattavat aiheuttaa ristiriitoja ja heikentää paikallisyhteisöjen henkeä ja toimintakykyä. Alueiden tasokkaalla jälkikäytöllä voidaan parantaa kunnostamattomien ottoalueiden tilaa ja luoda esimerkiksi syväoton kautta uusia alueita paikalliseen virkistyskäyttöön.

5.4 Moottoriurheiluradat

Moottoriurheilurata

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään maakunnalliset tai maakunnallisiksi kehitettävät moottoriurheiluradat.

Suunnittelumääräys:

Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään maakunnallinen moottoriurheilurata.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon moottoriurheiluradan ympäristöönsä aiheuttama melu.

Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Moottoriurheilua koskeva kaavaratkaisu on osoitettu liitekartalla 4.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Suunnitteluratkaisun lähtökohtana on turvata nykyisen maakunnallisen ja seudullisen suorituspaikkaverkoston säilyminen sekä osoittaa uusien seudullisten ratojen kehittämismahdollisuuksia siellä, missä selvityksen perusteella rataverkossa on puutteita. Maakunnallisen tai seudullisen radan kriteereinä on pidetty erityisesti radan käyttäjämääriä sekä sitä, kuinka monipuolisesti eri moottoriurheilulajeja radalla on mahdollista harrastaa.

Moottoriurheiluratojen lukumäärä Uudellamaalla on kohtuullinen ja sen tulisi kysynnän tyydyttämiseksi pysyä tulevaisuudessa vähintään nykytasolla. Pääkaupunkiseudulla on tarvetta kahdelle ja Uudellamaalla pääkaupunkiseudun ulkopuolella vähintään yhdelle seudulliselle radalle. Etelä-Suomeen tarvitaan myös uusi merkitykseltään valtakunnallinen moottoriurheilukeskus, mutta se voi sijoittua Uudenmaan liiton alueen ulkopuolelle.

Maakunnallisiksi ja seudullisiksi moottoriurheiluradoiksi on vaihemaakuntakaavassa kohdamerkinnällä osoitettu seuraavat kohteet:

- Vantaan vauhtikeskus
- Hyvinkään moottoriurheilukeskus / Hyvinkään vauhtipuisto
- Espoon Kulmakorpi

Vaihemaakuntakaavan luonnosvaiheessa esitettiin myös Mäntsälään maakunnallisesti merkittävä moottoriurheilurata. Kunnan maankäytön suunnittelu on kuitenkin edennyt siten, että Mäntsälän rata voi toimia paikallisena ratana, mutta edellytyksiä kehittää sitä maakunnalliseksi radaksi ei enää ole.

Vantaan Vauhtikeskuksen sijainti sekä kulkuyhteydet ovat hyvät ja sillä on riittävät suojavyöhykkeet. Alue sijaitsee lentokentän melualueella, mikä osaltaan tukee käyttöä ympäristöhäiriöitä aiheuttavaan toimintaan. Vantaan Vauhtikeskuksella on Uudenmaan alueella parhaat edellytykset kehittyä tulevaisuudessa jopa valtakunnalliseksi moottoriurheilukeskukseksi.

Hyvinkään moottoriurheilukeskus (Hyvinkään Vauhtipuisto) on nykyiseltä tasoltaan maakunnallinen ja sen toimintaedellytykset nykyisen tasoisena jatkossa ovat erittäin hyvät. Espoon Kulmakorven uuden radan tarkoitus on korvata Espoossa sijaitseva Kellonummen rata sekä lisätä ja monipuolistaa harrastusmahdollisuuksia.

Ympäristöhaittojen torjumisesta ja melun selvittämisestä on annettu suunnittelumääräys. Ratojen aluevaraukset tarvitsevat riittävät suoja-alueet, jotta toiminta voidaan turvata myös jatkossa. Radan välittömässä läheisyydessä ei ympäristöhäiriöiden vuoksi voi olla asutusta tai muita häiriölle herkkiä toimintoja. Riittävien suoja-alueiden säilyminen tulee varmistaa kuntien yleiskaavoissa. Ratojen yksityiskohtaisempi suunnittelu ja toiminnan reunaehdot ratkaistaan kuntien yleis- ja asemakaavoituksen sekä ympäristölupakäsittelyn yhteydessä.

Arvioidut vaikutukset

Vaikutukset alueiden käyttöön

Moottoriurheiluratojen vaikutus alueiden käyttöön on pinta-alaltaan merkittävä. Itse rata-alue on suljettu eikä muu maankäyttö ole mahdollista. Alueen koko on riippuvainen siellä harrastettavista lajeista. Alueella, jolla moottoriurheiluradan aiheuttama melu ylittää ohjearvot, on meluttomuusvaatimuksen omaava toiminta rajoitettua.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Alueiden käyttö lisää erityisesti henkilöautoliikennettä. Liikenne on vilkkaimmillaan iltaisin ja viikonloppuisin sekä kilpailujen aikana. Liikenteen hoitaminen edellyttää pysyviä ja tilannekohtaisia erityisjärjestelyjä.

Alueiden käyttö vaatii asianmukaisen jätehuollon. Huolto- ja palvelutilojen vesi- ja jätevesihuolto edellyttää joko erillisratkaisuja tai liittymistä yleiseen verkostoon. Ajoneuvojen mahdolliset öljy- ja polttoainepäästöt ovat riski pohja- ja pintavesille ja siksi erityisesti varikkoalueilla vaaditaan tehostettua teknistä valmiutta ja erityistilanteiden hallintaa.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Moottoriurheilu muuttaa luontoa eniten itse rata-alueilla ja mm. pysäköintialueilla. Sijoitettaessa rata-alue esimerkiksi jälkikäyttönä kiviaineshuollon alueelle, eivät toiminnan itsensä aiheuttamat muutokset ympäristössä ole merkittäviä. Muutokset ovat syntyneet ensisijaisen toiminnan kautta.

Toiminta kuormittaa maaperää ja on uhka pohjavesille. Suojausten ja jätehuollon järjestämisen avulla voidaan kuormitus estää tai kuormitusta olennaisesti vähentää.

Ajoneuvot kuluttavat uusiutumattomia fossiilisia polttoaineita. Päästöt voivat olla tavanomaisiin moottoreihin verrattuna huomattavan suuria.

Melu muodostaa merkittävimmän moottoriurheiluratojen ympäristö- ja luontovaikutuksen. Melu häiritsee arimpia eläinlajeja. Ihmisen kannalta melu aiheuttaa asuin- ja vapaa-aikaympäristön laadullista heikkenemistä.

Vaikutusta voimistaa melun keskittyminen iltoihin ja viikonloppuihin eli ajankohtiin, jolloin eniten ollaan asuinympäristössä ja vietetään vapaa-aikaa luonnossa. Puuston peitteisyydellä, tuuliolosuhteilla ja käytettävillä ajoneuvoilla on huomattava vaikutus siihen, kuinka voimakas meluvaikutus on ja kuinka se alueellisesti kohdentuu. Teknisten ratkaisujen kuten esimerkiksi suojavallien avulla voidaan melualueita huomattavasti rajata.

Asianmukaiset ja erilaisia ratavaihtoehtoja tarjoavat radat houkuttelevat harrastajia ja sitä kautta käyttö puutteellisimmin varustetuilla ja enemmän häiriöitä aiheuttavilla radoilla voi vähentyä. Edellytykset luvattoman maastoajon ja maastossa harjoittelun vähenemiseen paranevat. Tällaisen kehityksen vaikutukset ovat ympäristön kannalta myönteisiä ja ne koskevat useita alueita.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Nykyaikaisten ja palveluiltaan monipuolisten moottoriratojen perustaminen edellyttää huomattavien suurien pääomien varaamista ja sitomista. Investointitarve voi nostaa käyttäjiltä perittävien maksujen hintaa. Käyttöasteeltaan suuret radat tarjoavat yritysmahdollisuuksia sekä seuroille että yksityisille yrittäjille.

Ratojen lähialueille saattaa radoilta kantautuva melu vaikuttaa kiinteistöjen ja asuntojen hintatasoon. Suuret kilpailutapahtumat tuovat paikkakunnalle tuloja mm. majoitus- ja ravitsemuspalvelujen käytön seurauksena.

Matkakustannuksien osuus harrastuskustannuksista saattaa kasvaa, jos ratojen määrä vähenee ja radat siirtyvät yhä kauemmaksi pääkaupunkiseudulta.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Riittävät ja asianmukaiset moottoriurheilualueet mahdollistavat harrastus- ja kilpatoiminnan jatkamisen ja kehittämisen. Vaikutus on myönteinen ja kohdistuu laajaan harrastajaryhmään. Radoilla mahdollisesti tapahtuva ajo-opetus lisää liikenneturvallisuutta.

Radoilta kuuluva melu saatetaan kokea häiritseväksi. Kokemus voi heikentää merkittävästi yksittäisen asukkaan ja laajemminkin lähialueen yhteisön elämisen laatua.

5.5 Ampumaradat

Ampumarata

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään maakunnalliset tai maakunnallisiksi kehitettävät ampumaradat.

Suunnittelumääräys:

Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa merkitykseltään maakunnallinen ampumarata.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä ja otettava huomioon ampumaradan ympäristöönsä aiheuttama melu.

Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Kaavaratkaisu on esitetty liitekartalla 4.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Suunnitteluratkaisun lähtökohtana on nykyisten, olemassa olevien merkitykseltään maakunnallisten ja seudullisten ampumaratojen säilyttäminen sekä ratojen kapasiteetin ja palvelujen kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on ollut osoittaa sijoituspaikkoja uusille radoille sinne, missä suorituspaikkaverkostossa on selviä puutteita. Maakunnallisen tai seudullisen radan kriteerinä on pidetty radan käyttäjä- tai laukaisumääriä sekä ampumalajien monipuolisuutta.

Ampumarata-alueiksi on kohdemerkinnällä osoitettu seuraavat kohteet:

- Kovelon ampumarata, Karkkila
- Hyvinkään ampumaurheilukeskus, Hyvinkää
- Mäntsälän ampumarata, Mäntsälä
- Kauhalan alue, Kirkkonummi
- Ristenin alue, Lohja.

Lisäksi kohdemerkinnällä on osoitettu puolustusvoimien ampumaradat. Puolustusvoimien ampumaradat sijaitsevat vahvistetussa maakuntakaavassa puolustusvoimien alueiksi varatuilla alueilla. Tuusulan Hyrylän varuskunta-alueen rataa ei vaihemaakuntakaavakartalla ole osoitettu, sillä varuskunta-alueen käyttö muuttuu taajamatoimintojen alueeksi eikä radan säilyttäminen tai sen edelleen kehittäminen merkitykseltään maakunnallisena ole mahdollista ympäröivän maankäytön muuttuessa.

Karkkilassa olevaa Kovelon rataa käyttävät Uudenmaan luoteisosien ampumaurheilu- ja metsästysharrastajat. Hyvinkään ampumaurheilukeskuksella ja Mäntsälän ampumaradalla yhdessä on edellytykset kehittyä jopa valtakunnalliseksi ampumaurheilukeskukseksi. Ristenin alue Lohjalla soveltuu sijaintinsa ja alueen muun maankäytön puolesta hyvin uuden radan paikaksi. Rata tulisi osittain korvaamaan Lemponsuon radan, jonka käyttö on lopetettu Helsinki-Turku moottoritien rakentamisen takia. Ristenin ampumaradan sijainti

palvelisi hyvin erityisesti Länsi-Uudenmaan ampujia, mutta sillä voisi olla merkitystä laajemmallekin harrastajajoukolle.

Vaihemaakuntakaavaluonnoksessa esitettiin kohdemerkinnällä myös Kivikon ampumarata Helsingissä ja Lahnuksen ampumarata Espoossa. Näistä alueista kuitenkin luovuttiin kaavan ehdotusvaiheessa, koska saadun palautteen perusteella niiden osalta ei katsottu olevan edellytyksiä maakunnallisen radan kehittämiseksi.

Helsingissä Viikin valtakunnallisesti merkittävän ampumaradan lakkauttaminen on aiheuttanut ison aukon erityisesti pääkaupunkiseudun ratatarjontaan. Vaikka ympäristölupa- ja asemakaavatilanne mahdollistaisivat radan rakentamisen Kivikkoon, on sen toteuttaminen korkeiden investointikustannusten vuoksi osoittautunut mahdottomaksi. Alueen käyttöä ollaankin suunnittelemassa nyt uudelleen, mistä johtuen Kivikon osoittaminen vaihemaakuntakaavassa ampumarata-alueeksi ei ole enää tarkoituksenmukaista.

Lahnuksen radan korvaavaksi alueeksi vaihemaakuntakaavassa esitetään Kauhalan aluetta Kirkkonummella Ämmässuon alueen länsipuolella. Alue on Kirkkonummen hyväksytyssä yleiskaavassa osoitettu ampumarata-alueeksi. Se on Helsingin kaupungin omistuksessa ja sinne on laadittu 1990-luvun alussa alustava suunnitelma ampumaradan rakentamista varten.

Ympäristöhaittojen torjumisesta ja melun selvittämisestä on annettu suunnittelumääräys. Ratojen aluevaraukset tarvitsevat riittävät suoja-alueet, jotta toiminta voidaan turvata myös jatkossa. Radan välittömässä läheisyydessä ei ympäristöhäiriöiden vuoksi voi olla asutusta tai muita häiriölle herkkiä toimintoja. Nämä asiat selvitetään ja ratkaistaan yksityiskohtaisemman suunnittelun ja lupaharkinnan yhteydessä.

Vaihemaakuntakaavassa ei oteta kantaa paikallisten ampumaratojen sijoittumiseen eikä niiden toiminta- ja kehittämisedellytyksiin. Kaavatyön lähtöaineistoksi laaditussa ampumarataselvityksessä kartoitettiin myös paikallisesti merkittävät ampumaradat, jotka on esitetty luvun 2.4 kuvassa 8. Paikallisilla radoilla on tärkeä merkitys ampumaurheilulle ja metsästykselle. Niiden toiminta turvataan kunnan omilla päätöksillä ja ympäristönsuojelulain mukaisella ympäristöluvalla.

Arvioidut vaikutukset

Vaikutukset alueiden käyttöön

Ampumarata alueiden vaikutus alueiden käyttöön on pinta-alaltaan merkittävä. Itse ampumarata-alue turva-alueineen on suljettu eikä muu maankäyttö metsätaloukskäyttöä lukuun ottamatta ole mahdollista. Alueella, jolla ampumaradan aiheuttama melu ylittää ohjearvot, on meluttomuusvaatimuksen omaava toiminta rajoitettua.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Alueiden käyttö lisää erityisesti henkilöautoliikennettä. Liikenne on vilkkaimmillaan iltaisin ja viikonloppuisin. Kilpailun aikana voi liikennettä olla ruuhkiin saakka. Liikenteen hoitaminen synnyttää pysyviä ja tilannekohtaisia erityisjärjestelyjä.

Alueiden käyttö vaatii asianmukaisen jätehuollon. Huolto- ja palvelutilojen vesi- ja jätevesihuolto edellyttää joko erilliskäytösä tai liittymistä yleiseen verkostoon.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Ampumaratatoiminta muuttaa luontoa eniten itse rata-alueilla ja mm. pysäköintialueilla. Sijoitettaessa ampumarata esimerkiksi jälkikäyttöä kivinhuollon alueelle, eivät toiminnan itsensä aiheuttamat muutokset ympäristössä ole merkittäviä. Muutokset ovat syntyneet ensisijaisen toiminnan kautta.

Toiminta kuormittaa maaperää. Haulien koostumuksen, suojausten ja jätehuollon järjestämisen avulla voidaan kuormitus estää tai ainakin sitä on mahdollista olennaisesti vähentää.

Melu muodostaa merkittävimmän ampumaratojen ympäristö- ja luontovaikutuksen. Melu häiritsee arimpia eläinlajeja. Ihmisen kannalta melu aiheuttaa asuin- ja vapaa-aikaympäristön laadullista heikkenemistä. Vaikutusta voimistaa melun keskittyminen iltoihin ja viikonloppuihin eli ajankohtiin, jolloin eniten ollaan asuinympäristössä ja vietetään vapaa-aikaa luonnossa.

Puuston peitteisyydellä, tuuliolosuhteilla ja käytettävillä asemalleilla on huomattava vaikutus siihen, kuinka voimakas meluvaikutus on ja kuinka se alueellisesti kohdentuu. Teknisten ratkaisujen kuten esimerkiksi suojavallien ja katettujen tilojen avulla voidaan melualueita huomattavasti rajata. Asianmukaiset ja erilaisia ratavaihtoehtoja tarjoavat radat houkuttelevat harrastajia ja sitä kautta käyttö puutteellisimmin varustetuilla ja enemmän häiriöitä aiheuttavilla radoilla voi vähentyä. Tällaisen kehityksen vaikutukset ovat ympäristön kannalta myönteisiä ja ne koskevat useita alueita.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Nyky aikaisten ja palveluiltaan monipuolisten ampumaratojen perustaminen edellyttää huomattavien suurien pääomien varaamista ja sitomista. Investointitarve voi nostaa käyttäjiltä perittävien maksujen hintaa. Käyttöasteeltaan suuret radat tarjoavat yritysmahdollisuuksia sekä seuroille että yksityisille yrittäjille. Ampumaratojen lähialueille saattaa radoilta kantautuva melu vaikuttaa kiinteistöjen ja asuntojen hintatasoon. Suuret kilpailutapahtumat tuovat paikkakunnalle tuloja mm. majoitus- ja ravitsemuspalvelujen käytön seurauksena. Matkakustannuksien osuus harrastuskustannuksista saattaa kasvaa, jos ratojen määrä vähenee ja radat siirtyvät yhä kauemmaksi pääkaupunkiseudulta.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Riittävät ja asianmukaiset ampumarata-alueet mahdollistavat harrastus- ja kilpatoiminnan jatkamisen ja kehittämisen. Vaikutus on myönteinen ja kohdistuu laajaan harrastajaryhmään. Viranomaistoimintaan liittyvien ampumarajoitusten ja -kokeiden suorittamisella on myönteinen, turvallisuutta lisäävä vaikutus yhteiskuntaan ja yhteisöihin. Metsästyskokeet ja paranevat harjoittelumahdollisuudet lisäävät metsästysturvallisuutta ja vähentävät riistaeläinten haavoittumisia.

Ampumaradoilta kuuluva melu saatetaan kokea häiritseväksi ja jo lähtökohtaisesti epämiellyttäväksi. Kokemus voi heikentää merkittävästi yksittäisen asukkaan ja laajemminkin lähialueen yhteisön elämisen laatua.

5.6 Liikenteen varikot ja terminaalit

Joukkoliikenteen varikot

8.11.2006 vahvistetun maakuntakaavan taajamatoimintojen alueisiin on lisätty uusi suunnittelumääräys.

Suunnittelumääräys:

Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvityksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.

Joukkoliikenteen terminaalit

8.11.2006 vahvistetun maakuntakaavan keskustatoimintojen alueisiin on lisätty uusi suunnittelumääräys.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa keskusta-alueille on liikennejärjestelmäsuunnitteluun tai muuhun vastaavaan selvitykseen perustuen varattava riittävät alueet joukkoliikenteen terminaalitoiminnoille ja turvattava niille sujuvat ja turvalliset autoliikenteen sekä kevyen liikenteen yhteydet. Erityistä huomiota terminaalialueiden suunnittelussa on kiinnitettävä kulkumuotojen sujuviin vaihtomahdollisuuksiin. Terminaalialueiden yhteyteen on varattava riittävästi tilaa autojen ja polkupyörien liityntäpysäköinnille.

Liikennealueiden ja keskustatoimintojen alueiden ulkopuolinen joukkoliikenteen terminaalit

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan merkitykseltään maakunnalliset joukkoliikenteen terminaalit ja vaihtopysäkit, jotka sijaitsevat liikennealueiden ja keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varattava riittävät alueet joukkoliikenneterminaaleille. Erityistä huomiota alueiden suunnittelussa on kiinnitettävä kulkumuotojen sujuviin vaihtomahdollisuuksiin. Terminaalialueiden yhteyteen on varattava riittävästi tilaa autojen ja polkupyörien liityntäpysäköinnille.

8.11.2006 vahvistetun maakuntakaavan keskustatoimintojen alueet sekä liikennealueiden ja keskustatoimintojen alueiden ulkopuoliset joukkoliikenteen terminaalit on esitetty liitekartalla 5.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Joukkoliikenteen terminaalien kehittämisen lähtökohtana on paikallisen, seudullisen ja valtakunnallisen liikenteen sekä eri joukkoliikennemuotojen yhteistyön lisääminen.

Joukkoliikenteen terminaalit sijaitsevat pääosin vahvistetun maakuntakaavan keskustatoimintojen alueilla tai liikennealueilla. Nämä terminaalit on

vaihemaakuntakaavassa otettu huomioon keskustatoimintojen alueiden suunnitelmääräyksen lisäyksellä.

Erillisellä kohdemerkinnällä osoitetaan lisäksi keskustatoimintojen ja liikennealueiden ulkopuoliset, maakunnallisesti merkittävät terminaalit. Nämä ovat:

- Nummen eritasoliittymä, valtatie 1, Nummi-Pusula
- Muijala, valtatie 1, Lohja
- Ruskeasanta, Kehärata / Tuusulanväylä, Vantaa
- Sunnavik, Siuntio

Merkinnät ja määräykset velvoittavat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turvaamaan maakunnan liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta tärkeät joukkoliikenteen terminaalit ja yhteydet niille sekä varaamaan riittävästi tilaa pyörien ja autojen liityntäpysäköinnille.

Arvioidut vaikutukset

Vaikutukset alueiden käyttöön

Terminaalit ja varikot vaativat tilaa liikenneväylien ja niiden risteämien välittömässä läheisyydessä. Paikat sijaitsevat usein liikenteen melualueilla ja eivät näin ollen kilpaile maankäyttötoimintoina esimerkiksi asumisen kanssa. Sijoittaminen tapahtuu yleis- ja asemakaavoissa sekä tie- ja katusuunnittelun sekä ratasuunnittelun yhteydessä.

Terminaalien toteuttaminen heijastuu laajalti liikenneverkon ja kevyen liikenteen väylästäön suunnitteluun ja rakentamiseen, sillä ne vaativat hyvät kevyen liikenteen ja autoliikenteen liittymät sekä tarvittavan tilan liityntäpysäköintiin. Terminaalien vaatima tila vaihtelee paljon riippuen tarvittavista rakennuksista ja pysäköintialueista.

Vaihtopysäkkien välillä pitää olla lyhyet ja turvalliset yhteydet. Pysäkkiparien sijoittelussa ja kevyen liikenteen yhteyksissä pitää ottaa huomioon mm. polkupyörien tai autojen nouto liityntäpysäköintipaikalta.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Riittävä määrä varikoita vähentää linja-autoilla tehtävien siirtoajojen määrää. Toimiva terminaaliverkosto parantaa joukkoliikenteen käytettävyyttä ja kilpailukykyä suhteessa yksityisautoiluun. Kevyen liikenteen verkosto laajenee ja esimerkiksi polkupyörillä tehtävien matkojen määrä kasvaa. Terminaali-alueet voivat tarjota sijaintipaikkoja mm. jätehuoltoon liittyville keräys- ja tiedotuspisteille.

Joukkoliikenteen varikkojen ja terminaalien turvaaminen maankäyttövarauksissa parantaa koko joukkoliikennejärjestelmän yleisiä kehittämismahdollisuuksia. Myös keskustatoimintojen ulkopuolisten terminaalien kehittäminen mahdollistaa entistä sujuvampia vaihtoja joukkoliikennevälineestä toiseen. Sujuvia matkaketjuja edistää myös liityntäpysäköintipaikkojen turvaaminen sekä keskustatoimintojen alueella että niiden ulkopuolisissa terminaaleissa.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Joukkoliikenteen edistäminen, sen kulkumuoto-osuuden kasvu ja logistisesti oikein sijoittuvat varikot vähentävät liikenteen päästöjä ilmaan, maaperään ja vesiin. Paranevat mahdollisuudet suorittaa osa liityntäliikenteestä jalan tai pyöriäillen vähentää polttoaineiden kulutusta.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Joukkoliikenteen edistäminen on yhdyskuntataloudellisesti kannattavaa, sillä se vähentää tarvetta liikenneinfrastruktuurin lisärakentamiseen.

Joukkoliikenteen kustannustehokkuus paranee logistisesti oikein sijoitettujen varikoiden ja terminaalien käytöllä. Riittävät varikkoalueet edistävät joukkoliikenteen kilpailuttamista. Sekä palvelujen tarjoajille ja palvelujen ostajille voi koitua merkittävää taloudellista hyötyä. Terminaali-alueet voivat tarjota uusia sijoittumispaikkoja erilaisille kaupallisille palveluille. Kevyenliikenteen verkostojen ja tukialueiden rakentaminen ja ylläpito edellyttävät kunnalta investointeja.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvulla on myönteisiä vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, liikennemeluun sekä asukkaiden terveyteen koko maakunnan alueella. Joukkoliikenteen kehittäminen lisää matkustusmukavuutta ja lyhentää työ- ja muihin matkoihin joukkoliikenteessä aiemmin käytettyä aikaa. Lisäksi eri väestöryhmien mahdollisuudet liikkua tulevat tasapuolisemmiksi. Varikoiden toiminta ajoittuu osittain aamu- ja iltapäivään lisäksi paikallisesti liikennemääriä ja näin myös liikennemelua ja liikenneturvallisuusriskejä.

5.7 Metsätalousalueet ja viheryhteystarpeet

Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouksikäytössä olevia, pinta-alaltaan laajoja ja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat maakunnan ekologisen verkoston kannalta merkittäviä.

Alueita käytetään pääasiallisen käyttötarkoituksen lisäksi myös muihin tarkoituksiin, kuten maanviljelyyn, haja-asutusluonteiseen rakentamiseen ja loma-asumiseen. Metsien hoitaminen ja käyttäminen alueella perustuu metsälain säädöksiin.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa on turvattava metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Alueen säilyminen yhtenäisenä on turvattava välttämällä alueen pirstomista muulla maankäytöllä siten, että syntyy alueen kokoon nähden vaikutuksiltaan laaja-alaisia, pysyviä tai pitkäkestoisia liikkumisesteitä.

MLY-alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa vaikutusten arvioinnin perusteella yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kannalta tarpeellisia paikallisia väyliä ja yhdyskuntateknisen huollon laitteita ja rakenteita. Välttämättömien väylien suunnittelussa on turvattava ekologisten yhteyksien mahdollisimman esteetön ja turvallinen jatkuminen.

Viheryhteystarve

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja alueet.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet, alueen maisema-arvot, arvokkaiden luontokohteiden säilymisen sekä lajiston liikkumismahdollisuudet.

Viheryhteyden mitoituksessa on kiinnitettävä huomiota yhteyden merkitykseen ekologisen verkoston osana sekä seudullisten ja paikallisten virkistystarpeiden yhteensovittamiseen siten, että olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Kaavaratkaisun lähtökohtana on turvata uusmaalaisen metsänhoidon ja puuntuotannon kannalta merkittävien laajojen yhtenäisten metsäalueiden säilyminen pääosin metsätalouksikäytössä. Lähtökohtana on myös, että nämä alueet ovat laajoina yhtenäisinä metsäalueina tärkeitä osana maakunnan ekologisen verkoston kokonaisuutta. Ratkaisun taustana on käytetty laadittua selvitystä laajoista yhtenäisistä metsäalueista. Näistä MLY-merkinnällä on osoitettu ensisijaisesti metsätalouksikäytössä säilytettävät alueet.

MLY-aluevarausten rajauksissa on otettu huomioon nykyinen rakennuskanta ja tiedossa olevat suunnitellut rakentamisen kasvusuunnat. Tarkastelu ja rajaukset on tehty maakuntakaavan edellyttämällä yleispiirteisellä tasolla.

Suunnitteluperiaatteena on ollut antaa rakentamiselle mm. taajamatoimintojen osalta riittävästi tilaa ja välttää liian jyrkkiä rajapintoja MLY-alueiden ja jo maakuntakaavassa osoitetun muun maankäytön välillä. Lisäksi on jätetty merkittävimpien todennäköisesti perusparannettavien liikenneväylien ympärille vyöhyke, joka mahdollistaa väylien kehittämisen ja erilaisten paikallisesti merkittävien toimintojen sijoittamisen väylien varsille. Vyöhykkeen leveyttä ei määritellä vaihemaakuntakaavassa, vaan se ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. MLY-alueiden väliset ekologiset yhteydet on osoitettu tarvittaessa viheryhteystarvemerkinällä. Merkinnän tavoitteena on turvata viheryhteyden säilyminen mm. perusparannettaessa liikenneväyliä.

Keskeisin yhteensovittamistarve on ollut tarkasteltaessa vaihemaakuntakaavassa esitettävien kiviaineshuollon kannalta merkittävien kiviainesvarantojen suhdetta MLY-alueisiin. Inventoidut laajat yhtenäiset metsäalueet ja maakunnallisesti merkittävät kiviainesvarat sijoittuvat osittain samoille alueille. Kaavaratkaisun lähtökohtana on ollut turvata maakunnallisesti merkittävien kiviainesvarantojen hyödyntämismahdollisuuksia vaarantamatta kuitenkaan maakunnan ekologisen verkoston toimivuutta. Tämän periaatteen mukaisesti eräitä selvityksessä inventoituja laajoja yhtenäisiä metsäalueita ei ole kaavassa osoitettu MLY-alueiksi, koska niille on osoitettu merkittäviä kiviainesvarantoja. Toisaalta taas merkittäviä inventoituja kiviainesvarantoja sisältäviä alueita on merkitty MLY-alueiksi.

Laajojen yhtenäisten metsäalueita koskevassa suunnitteluratkaisussa on keskeisenä lähtökohtana ollut metsätalouden huomioon ottaminen. Merkinnän ja sitä koskevan suunnittelumääräyksen tavoitteena on turvata metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä välttää alueiden pirstomista muulla maankäytöllä. Metsien hoitaminen ja käyttäminen alueella perustuu edelleen metsälain säädöksiin eikä merkintä vaikuta perusrakennusoikeuteen. Maa-ainesten otto on alueella mahdollista maa-

aineslain mukaisten lupaedellytysten täytyessä. Toisaalta painotetaan laajojen yhtenäisten metsäalueiden merkitystä ekologisessa verkostossa ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäjinä. Suunnitteluratkaisu perustuu siihen, etteivät esitettävät MLY-alueet ole suojelu- tai virkistysalueita.

Kaavatyön yhteydessä määriteltiin, mitä MLY-alueita koskevassa suunnittelumääräyksessä käytetyllä käsitteellä pirstominen tässä asiayhteydessä tarkoitetaan. Pirstomiseksi katsotaan alueiden käyttö siten, että syntyy laaja-alainen pysyvä liikkumiseste tai pitkäaikainen merkittävä ympäristöhaitta. Pirstominen muuttaa olemassa olevaa maankäyttöä siten, että se heikentää metsätalouden toimintaedellytyksiä ja/tai metsäalueiden ekologista tilaa.

MLY-alueen siirtyminen esimerkiksi rakennusmaaksi taajama-alueena, varastoalueena tai lentokenttäalueena on lähtökohtaisesti pirstomista. Moottoritiet ja nopeat radat edellyttävät riista-aitojen rakentamista, joten niiden rakentamisen voidaan katsoa aiheuttavan laaja-alaisia ja pysyviä liikkumisesteitä. Myös kaatopaikat ja laaja-alaiset maa-ainesten ottoalueet sekä niiden edellyttämät liikenneväylät pirstovat metsäalueita. Voimalinjat ja muut energiahuollon väylät eivät puolestaan aiheuta laaja-alaisia ja pysyviä liikkumisesteitä, joten niiden ei voida katsoa aiheuttavan laajojen yhtenäisten metsätalousalueiden pirstoutumista.

Pirstomiseksi ei katsota metsälain mukaista metsien hoitoa ja sen edellyttämien toimenpiteiden suorittamista. Myös haja-asustus ja haja-rakentaminen sekä maatalouselinkeinon liittyvien sivuelinkeinon harjoittaminen ovat pirstomiskäsitteen ulkopuolella samoin kuin paikalliseksi luokiteltava maa-ainesten otto.

Ampumaradalla ei katsota olevan MLY-aluetta pirstovaa vaikutusta, joten MLY-alueelle voi sijoittua maakunnallisesti merkittävä ampumarata. Radan aiheuttama kulkueste on alueellisesti rajallinen ja kierrettävissä. Myöskään radan tarvitsema liikenneyhteys ei synnytä eläimistöille kulkuestettä. Metsätalous on mahdollista myös rataan rajoittuvilla alueilla.

Kaavaratkaisussa ei rinnasteta MLY-alueita hiljaisiin alueisiin. Merkintä ei luo vaatimuksia hiljaisuudelle, eikä se sitä kautta aiheuta estettä esimerkiksi maaseudun elinkeinon kehittämiseksi.

Vaihemaakuntakaavan viheryhteysmerkinnot täydentävät voimassa olevassa Uudenmaan maakuntakaavassa esitettyjen viheryhteyksien muodostamaa kokonaisuutta. Vaihemaakuntakaavan viheryhteyksillä on selkeä rakenteellinen ja toiminnallinen yhteys kaavassa esitettävien MLY-alueiden kanssa. Vaihemaakuntakaavassa esitettävät viheryhteystarpeet eivät sijoitu taajama-alueille. Merkintä ei määrittele alueen mitoitusta. Maakuntakaavan kannalta tärkeimmät mitoituksen reunaehdot asettaa yhteyden sijainti maakunnan viherjärjestelmässä ja ekologisessa verkossa. Kuntakaavoituksessa ehtoja asettavat mm. maankäyttö sekä maasto- ja luonnonsuhteet ja peitteisyys sekä tie- ja ratasuunnitelmissa väylien mitoitustarpeet.

Viheryhteys tulee toteuttaa pääsääntöisesti käytävänomaisia ratkaisuja leveämpänä viheralueiden muodostamana kokonaisuutena. Koska viheryhteydellä on aina myös ekologinen tehtävä, on kaikilla yhteyksillä otettava huomioon myös eläinten liikkumisedellytykset. Tämä erityistavoite korostuu vaihemaakuntakaavaratkaisussa. Kaikki sen viheryhteydet risteävät maanteiden tai rautateiden kanssa. Yhteyksien päätarkoitus on eläinten kulkua turvaava, siis ekologinen, riistanhoidollinen ja myös liikenneturvallisuutta edistävä. Tällaisista ratkaisuista on jo saatu kokemuksia eräiden uusien teiden rakentamisen yhteydessä.

Viheryhteystarvemerkin­nän sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muiden maakuntakaavamerkintöjen tapaan muuttaa tai merkinnästä voidaan myös kokonaan luopua edellyttäen, että maakuntakaavassa yhteysverkostolle asetetut tavoitteet eivät vaarannu. Lähtökohtana on, että viheryhteystarpeen osoittama yhteystarve on ratkaistava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan. Viheryhteystarvemerkin­nän ohjausvaikutus kohdistuu kuntakaavoituksen ohella erityisesti liikenneväylien suunnitteluun.

Arvioidut vaikutukset:

Vaikutukset alueiden käyttöön

Vaikutus on suurin alueiden yhtenäisyyttä vaarantavaan ja pirstomista aiheuttavaan alueiden käyttöön. Sellaista ovat ensisijaisesti suuret, uudet väylähankkeet ja suuria maapinta-aloja vaativat toiminnot kuten esimerkiksi laaja-alainen maa-ainesten otto. Metsälain mukaiseen metsien käyttöön ei vaikutusta ole. Samoin jää tavanomainen perusrakennusoikeuden piiriin kuuluva rakentaminen syntyvän vaikutuksen ulkopuolelle.

Kaavaratkaisulla on huomattava yleinen aluerakenteellinen merkitys. Se nostaa ja korostaa metsien ja metsätalousalueiden asemaa suhteessa muihin maankäyttömuotoihin. Alueiden käytössä vallalla ollut suhtautuminen metsäalueisiin eräänlaisina muun maankäytön reservialueina vähenee. Vaikutus heijastunee yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja alueiden käyttöön maakuntakaavan tulkin­nan ja tarkentumisen myötä.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Asetettu tavoite välttää alueiden pirstomista vaikuttaa liikenneväylien, lähinnä valtateiden ja ratojen suunnitteluun ja toteutukseen. Vaikutus koskee sekä uusia yhteyksiä että parannettavia väyliä. Linjauksissa ja rakenteissa on otettava huomioon mahdollinen tarve viheryhteyksiin vihersiltoina tai muina teknisinä ratkaisuinä. Varsinaiseen väylillä tapahtuvaan liikenteeseen ei vaikutusta juurikaan ole. Mahdolliset tunneliratkaisut muuttavat tavanomaista liikenneympäristöä hetkellisesti ja paikallisesti. Riittävän laajojen laidun- ja lisääntymisalueiden säilyminen voi vähentää hirvien ja peurojen vaellustarvetta. Muutoksella on myönteinen vaikutus liikenneturvallisuuteen.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Maakunnan ekologisen verkoston toimintakyky paranee. Ratkaisu turvaa ekologisen yhteyden säilymisen monen merkittävän suojelun alueen ja Natura-alueen välillä. Maakunnan ekologisen verkoston yhteydet ylimaakunnalliseen ja valtakunnalliseen verkostoon voimistuvat. Metsät säilyttävät hyvän puuntuotokykynsä ja biologisen monimuotoisuutensa. Lajien häviäminen hidastuu. Eläinten liikkumiselle ei synny uusia esteitä. Vaikutus on myönteinen lajien geneettiseen perimään. Elinympäristöjen pirstoutumattomuus estää merkittävästi lajiston ja lajien yksilömäärien vähenemistä. Maisemamuutoksia ei synny. Alueiden riistantuotokyky säilyy ja voimistuu.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Metsätalouden toimintaedellytykset säilyvät. Metsät voivat antaa jatkossakin metsälain edellyttämällä tavalla kestävästi hyvän tuoton. Kaavaratkaisu ei vähennä metsätalouden työpaikkoja. Alueiden säilyminen yhtenäisinä ilman eläinten liikkumista estäviä rakenteita ylläpitää alueiden jo nyt vahvaa riistantuotokykyä. Alueet tarjoavat luontomatkailulle toimintaympäristöjä ja mahdollistavat matkailuyrittäjyyden kehittämisen ja matkailutulojen lisäämisen. Marjastuksen ja sienestyksen taloudellinen merkitys säilyy. Viheryhteyksien toteuttamisen vaatimat rakenteet ovat kalliimpia kuin tavanomaiset tie- ja ratarakenteet.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Vaikutukset kohdistuvat laajoihin metsäalueisiin ja sitä kautta suureen määrään yksityisiä metsänomistajia. Alueisiin kuuluu myös huomattava määrä yritysten, yhteisöjen ja julkishallinnon omistamia talousmetsiä. Omistajien mahdollisuudet hoitaa ja käyttää metsiä eivät muutu tai vaarannu. Kaavaratkaisulla ei ole vaikutuksia nykyiseen rakennuskantaan eikä perusrakennusoikeuteen. Metsätalouden edellytysten säilyminen tukee siihen liittyvää yrittäjyyttä ja parantaa sitä kautta elinoloja maaseutualueilla. Jokamiehenoikeuksiin perustuva metsäalueiden moninaiskäyttö säilyy. Myönteinen vaikutus kohdistuu laajaan asukasjoukkoon. Metsästysedellytysten mahdollinen paraneminen lisää harrastuksen elämyksellisyyttä ja antaa myös taloudellista tuottoa.

5.8 Täydennykset maakuntakaavaan

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa esitetään täydennyksiä 8.11.2006 vahvistettuun Uudenmaan maakuntakaavaan. Täydennykset ovat liitekartassa 6. Lisäksi sekä taajamatoimintojen alueen että keskustatoimintojen alueen suunnittelumääräystä on täydennetty, edellistä joukkoliikenteen varikoiden sijoittamisen osalta ja jälkimmäistä joukkoliikenteen terminaalien sijoittamisen osalta.

Taajamatoimintojen alue

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa. Suunnittelumääräystä on täydennetty joukkoliikenteen varikoita koskevalla määräyksellä, joka koskee sekä Uudenmaan vahvistetun maakuntakaavan että 1. vaihemaakuntakaavan taajamatoimintojen alueita.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen, palvelu- ja työpaikka- sekä muihin taajamatoimintoihin varattavat rakentamisalueet. Merkintä sisältää taajamien sisäiset liikenneväylät sekä liikenteen tarvitsemat satama, huolto-, varikko-, terminaali-, ratapiha- ja muut vastaavat alueet, ulkoilureitit, kevyen liikenteen väylät, paikalliskeskukset, yhdyskuntateknisen huollon alueet, muut erityisalueet, paikalliset suojelualueet sekä virkistys- ja puistoalueet.

Taajamatoimintojen aluemarkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä tarvittaessa nykyisessä käytössään.

Suunnittelumääräys:

Aluetta suunnitellaan asumiseen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen sijoittamalla asuntotuotannon ja muiden toimintojen painopiste olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen, rataverkkoon ja pääväyliin tukeutuen. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta ja turvaa ympäristö, luonto- ja perinnearvot.

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai muu käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja

suunnitelmien kanssa aiheuta aluevaraukseen rajoittuvalla tai alueen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella turvattava joukkoliikenteen kehittämisedellytykset sekä edistettävä kevyttä liikennettä ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä kevyen liikenteen yhteydet seudullisille virkistysalueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös turvattava paikalliskeskusten toimintaedellytykset sekä kiinnitettävä huomiota siihen, että päivittäistavarakaupan lähipalvelupisteitä varten on toteuttamismahdollisuuksia.

Kunnan yleiskaavoituksessa voidaan palveluverkon tarpeiden perusteella taajamatoimintojen alueille osoittaa maakuntakaavan keskustatoimintojen alueiden lisäksi paikalliskeskuksia, jotka tukevat suunniteltua yhdyskuntarakennetta. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa paikalliskeskuksiin on osoitettava tiloja sekä julkisluonteisille että kaupallisille palveluille.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa voidaan taajamatoimintojen alueille palveluverkon tarpeiden perusteella osoittaa uusia vähittäiskaupan suuryksiköitä sekä turvata kehittämisedellytykset olemassa oleville vähittäiskaupan suuryksiköille silloin, kun kyseiset suuryksiköt ovat merkitykseltään paikallisia. Jollei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään paikallinen erikoiskaupan suuryksikkö on Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa kooltaan alle 10 000 k-m² ja Uudenmaan muissa kunnissa alle 5 000 k-m². Päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön merkityksen laajuus arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen perusteella.

Rakentamattomat rannat on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varattava yleiseen virkistykseen, jollei erityinen tarve edellytä alueen osoittamista muuhun käyttöön.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on osoitettava maakuntakaavakartalle merkittyjen ulkoilureittien jatkuvuus taajamatoimintojen alueella.

Kunnan yleis- ja asemakaavoituksessa on otettava huomioon ja turvattava seudullisiin tarveselvityksiin perustuvat riittävät varikkoalueet joukkoliikenteen varikoille. Suunniteltaessa muuta maankäyttöä olemassa olevien varikoiden alueille on varmistettava, että korvaava varikkokapasiteetti on toteutettu ennen olemassa olevan varikon toiminnan päättymistä.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Vahvistetun maakuntakaavan taajamatoimintojen aluetta on Pornaisissa kasvun hallitsemiseksi laajennettu siten, että kirkonkylälle on avattu uusi kasvusuunta etelään kohti Kotojärveä. Taajamatoimintojen alueen laajennus olemassa olevaan kunnallistekniikan verkostoon tukeutuen kytkee kirkonkylän Kotojärven ympäristön virkistysalueisiin ja turvaa asunnontuotantotarpeen tyydyttämisen kunnan ohjaamana lähitulevaisuudessa.

Energiahuolto

Energiahuollon alue

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

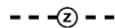
Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita. Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan energiahuollon tarpeisiin.

Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

400 kV voimalinjan ohjeellinen linjaus

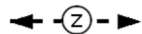
Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Katkoviivamerkinnällä osoitetaan 400 kV:n voimalinjojen ohjeelliset linjaukset.

Suunnittelumääräys:

Voimalinjojen ja tasavirtakaapelien linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

400 kV voimalinjan yhteystarve

Merkinnän kuvaus:

Yhteystarvemerkinällä osoitetaan 400 kV:n voimalinjat, joiden osalta ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen osoittaminen ei ole mahdollista.

Suunnittelumääräys:

Voimalinjojen ja tasavirtakaapelien linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

-- (Z) --

110 kV voimalinjan tai tasavirtakaapelin ohjeellinen linjaus

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Katkoviivamerkinnällä osoitetaan ohjeelliset 110 kV:n voimalinjojen tai tasavirtakaapelien linjaukset.

Suunnittelumääräys:

Voimalinjojen ja tasavirtakaapelien linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Vahvistetun maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavan sähkönsiirtoverkko on kokonaisuudessaan esitetty liitekartassa 7.

Maakaasun runkoputken yhteystarve

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan Viron ja Suomen välisen maakaasun runkoputken yhteystarve Inkoossa.

Suunnittelumääräys:

Yhteystarpeen toteuttamiseksi on maakaasun runkoputken yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueiden käytön ja ympäristön kannalta tarkoituksenmukaisimmat vaihtoehdot.

-- (K) --

Maakaasun runkoputken ohjeellinen linjaus

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Katkoviivamerkinnällä osoitetaan korkeapaineisten (yli 40 bar) maakaasuputkien ohjeelliset linjaukset.

Suunnittelumääräys:

Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon maakaasuputkiston suojaetäisyyksistä annetut määräykset.

Maakaasun runkoputken linjauksia suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että linjaus ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka merkittävästi

heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

Vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa esitetty maakaasun siirtoputken yhteystarvemerkinä Mäntsälän itärajalta on suunnittelun edessä osoittautunut tarpeettomaksi ja sen vuoksi merkinä kumotaan. Sen sijaan yhteystarvemerkinä osoitetaan Suomen ja Viron runkoputkiverkkoja yhdistävän runkoputken yhteystarve Inkoon Joddböleen.

Vaihemaakuntakaavassa täydennetään lisäksi vahvistetun maakuntakaavan maakaasun runkoverkkoa esittämällä Lohjalta Hankoniemelle suuntautuvan maakaasun runkoputken linjaus ohjeellisenä. Maakaasun runkoputken jatkaminen läntiselle Uudellemaalle mahdollistaa alueen kuntien ja teollisuuden siirtymisen maakaasun käyttäjiksi omassa energiantuotannossaan. Valittu linjaus ottaa huomioon koko vaikutusalueen palvelumahdollisuuden. Se kulkee Karjaan ja Pohjan kuntien puolivälistä varmistaen kummankin kunnan alueella mahdollisuuden siirtyä kaasun käyttäjäksi.

Ohjeellinen linjaus perustuu Gasum Oy:n kuntien kanssa yhteistyössä selvittämään alustavaan linjaukseen. Kaavaa laadittaessa selvitettiin ohjeellisen linjauksen eri vaihtoehtoja. Eräänä vaihtoehtona oli putken sijoittaminen VT 25 rinnalle Karjaan ja Tammisaaren välillä. Tämä vaihtoehto osoittautui kuitenkin vaikeaksi, koska valtatie kanssa samansuuntaisena on 110 kV:n voimalinja. Lisäksi valtatie tuntumassa sijaitsevan Hango – Hyvinkää -radan tuleva sähköistäminen vaikeuttaa putken sijoittamista tähän maastokäytävään. Linjaus on pyritty vetämään pääasiassa pelloille, joissa pysyvä haitta on mahdollisimman pieni.

Linjaus tarkentuu edelleen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, yleis- ja asemakaavoituksessa sekä lunastuslain mukaisessa menettelyssä. Ohjeelliseen linjaukseen ei sisälly maankäyttö- ja rakennuslain 33§:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Linjausten yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle ja käytännön toteutukselle aiheuttavat erityisiä vaatimuksia Natura 2000 -verkoston alueet, arvokkaat kulttuuriympäristöt ja pohjavesialueet. Vaihekaavan ohjeellinen linjaus kulkee kahden Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen läpi: Pohjanpitäjänlahden alitus sekä Mustionjoen alitus neljässä kohdassa. Natura 2000 -verkosto on huomioitu merkintää koskevassa vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksessä.

Pohjavesialueet on esitetty vahvistetussa maakuntakaavassa. Maakaasuputken ohjeellinen linjaus kulkee kahdessa kohtaa pohjavesialueella. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioidaan mahdolliset pohjavesiensuojelun vaatimat erityistoimenpiteet.

Maakaasuputken ohjeellinen linjaus ylittää sekä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (Mustionjokilaakson kulttuurimaisemat; Fiskarsin – Antskogin ja Pohjanpitäjänlahden kulttuurimaisema) että valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä (Mustionjoen kulttuurimaisema; Billnäsin ruukkialue ja Mustionjoen kulttuurimaisema; Harparskogin linja). Ne on osoitettu vahvistetussa maakuntakaavassa merkinnällä ”kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeä alue”. Alueita koskee vahvistetun maakuntakaavan suunnittelumääräys kulttuuriympäristön huomioon ottamisesta. Ohjeellisen linjauksen välittömässä läheisyydessä on myös kiinteitä muinaisjäänöksiä. Kaikki muinaismuistot on rauhoitettu muinaismuistolaille, joka koskee myös

vielä löytämättömiäkin muinaismuistoja. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon se, että kuntakohtaiset inventoinnit muinaismuistojen osalta ovat vielä puutteelliset ja merkittäviäkin muinaismuistoja voidaan vielä löytää.

Vaihemaakuntakaavassa täydennetään Uudenmaan maakuntakaavassa esitettyä sähkönsiirtoverkkoa 400kV:n yhteystarvemerkinällä Hyvinkään ja Hausjärven välillä sekä ohjeellisilla 110 kV:n ja 400 kV:n linjauksilla. Lisäksi Siuntion kunnan pohjoisosaan Kopulan alueelle esitetään uusi 400 kV:n muuntoasema. Ohjeelliset linjaukset täsmentyvät yleis- ja asemakaavoituksessa sekä lunastuslain mukaisessa menettelyssä.

Keski-Uudellemaalle on Järvenpään merkitty kohdemerkinnällä uusi energiahuollon alue voimalaitosta varten turvaamaan alueen tulevaa energiantarvetta. Keravalla on voimalaitosta varten Uudenmaan vahvistetussa maakuntakaavassa varattua energiahuollon alueen kohdemerkintää tarkistettu sijainniltaan vastaamaan nykyistä suunnittelutilannetta.

Yhdyskuntatekninen huolto

Siirtoviemäriin ohjeellinen linjaus

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Katkoviivamerkinällä osoitetaan merkittävien seudullisten/alueellisten siirtoviemäreiden ohjeelliset linjaukset.

Suunnittelumääräys:

Siirtoviemäriä suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että rakentaminen tai käyttö ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta siirtoviemäriin linjauksella tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia haitallisia vaikutuksia veden laatuun, määrään, vesitasapainoon tai vesialueen pohjaolosuhteisiin eikä sellaisia muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Yhdyskuntateknisen huollon alue, ohjeellinen vaihtoehtoinen sijainti

Merkinnän kuvaus ¹:

Merkinnällä osoitetaan Espoon Suomenojan puhdistamoa korvaavan kalliopuhdistamon vaihtoehtoiset sijaintipaikat, jotka sijaitsevat Eestinkalliolla, Sammalvuorella sekä Mossasvedjebergenillä.

Suunnittelumääräys:

Espoon jätevedenpuhdistamon sijainti ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutusarviointien ja teknistaloudellisten selvitysten perusteella.

¹ Merkinnän kuvaus on muutettu ympäristöministeriön vahvistamispäätöksessään (22.6.2010) antaman korjauskehotuksen mukaiseksi.

Merkittävät ympäristöhäiriöt on estettävä teknisin ratkaisuin ja/tai osoittamalla riittävät suoja-alueet.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

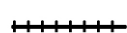
Vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa on esitetty maakunnallisesti merkittävät siirtoviemärit ja jätevedenpuhdistamot. Espoon Vesi on maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen selvittänyt mahdollisuuksia korvata Suomenojan jäteveden puhdistamo uudella kallioon rakennettavalla puhdistamolla. Kalliopuhdistamon vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja on Espoon Veden toimesta selvitetty, ja niiden osalta on vaihemaakuntakaavatyön kanssa samanaikaisesti käynnissä YVA-lain mukainen arviointimenettely. Tavoitteena on lisätä puhdistamokapasiteettia ja puhdistustehoa tiukentuvia lupaehtoja vastaavaksi.

Vaihemaakuntakaavassa osoitetaan Suomenojan jätevedenpuhdistamoa mahdollisesti korvaavan kalliopuhdistamon alustavasti esitetyt vaihtoehtoiset sijaintipaikat ohjeellisella kohdemerkinnällä sekä näiden edellyttämät siirtoviemärit ohjeellisena linjauksena. Kaavakartalla osoitetut vaihtoehtoiset sijaintipaikat ovat Sammalvuori, Eestinkallio ja Mossasvedjebergen.²

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettiin ohjeellisena Karkkilasta Vihdin kautta Espooseen suunnitellun siirtoviemäriin linjaus. Tämän linjauksen käsittely voidaan siirtää seuraavalle maakuntakaavakierrokselle, koska hankkeen toteuttamisella ei ole välitöntä tarvetta.

Sen sijaan vaihemaakuntakaavassa esitetään Nummi-Pusula – Karjalohja – Sammatti – Lohja- siirtoviemäriin ohjeellinen linjaus, joka perustuu alueelle laadittuun vesihuollon yleissuunnitelmaan. Hanke on tarpeen, koska Länsi-Uudenmaan kuntien kasvu on ollut voimakasta viime vuosina ja sen odotetaan edelleen kiihtyvän kun E18-tie valmistuu. Uuden moottoritien valmistuminen luo uusia edellytyksiä kuntien kehittämiseksi. Siirtoviemäriin rinnalle rakennettava yhdysvesijohto parantaa myös kuntien vedenhankinnan varmuutta. Hanke mahdollistaa lisäksi olemassa olevan haja-asutuksen liittämisen kunnallisen vesihuoltoverkoston piiriin.

Liikenneverkko

Yhdysrata

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan yhdysradat.

Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys:

Radansuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, pohjavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen.

² Selostusta on muutettu vastaamaan ympäristöministeriön vahvistamispäätöksessään (22.6.2010) antamaa merkinnän kuvausta koskevaa korjauskehotusta.

Seututie

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan seututiet ja niihin liittyvät kadut.

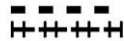
Merkintään liittyy MRL 33 §:n 1. momentin nojalla rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys:

Maakuntakaavakartalle merkitty tieyhteys voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa esittää riittävin perustein teknisesti tai toiminnallisesti alemmanluokkaisena.

Tiensuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, pohjavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen.

Liikenneväylän katkoviivamerkintä osoittaa vaihtoehtoisen ratkaisun tai ohjeellisen linjauksen

Merkintä ja sitä koskeva suunnittelumääräys ovat samat kuin 8.11.2006 vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan vaihtoehtoisia liikenneväylien linjauksia silloin, kun maakuntakaavassa on useampi käyttökelpoinen linjausvaihtoehto. Ohjeellista linjausta tarkoittavalla merkinnällä osoitetaan liikenneväylä silloin, kun väylän tarkka sijainti on ratkaisematta.

Suunnittelumääräys:

Tie- ja radansuunnittelussa on otettava huomioon seudulliset ulkoilu-, virkistys- ja viheryhteystarpeet, luonnonsuojelu, kulttuuriympäristö, pohjavesien suojelu sekä lajiston liikkuminen.

Tie- ja radansuunnittelussa on huolehdittava siitä, että liikenneväylä ei yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa aiheuta liikenneväylään rajoittuvalla tai sen läheisyydessä sijaitsevalla Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla tai valtioneuvoston verkostoon ehdottamalla alueella sellaisia melu- tai muita häiriöitä, jotka merkittävästi heikentävät alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Suunnitteluratkaisun perustelut:

HELI-radon linjausta ja vaihtoehtoja Helsingin ja Vantaan alueilla tarkentavan selvityksen perusteella vaihemaakuntakaavaan on osoitettu ohjeellisena katkoviivalla Vuosaaren satamaradan ja HELI-radon yhdistävä yhdysrata.

Vahvistetussa Uudenmaan maakuntakaavassa on esitetty Klaukkalan ohikulkutien linjaus. Vaihemaakuntakaavassa kumotaan tämä linjaus, ja korvataan se ohjeellisella linjauksella. Vahvistetun maakuntakaavan linjaus perustui laadittuun yleissuunnitelmaan. Tiesuunnitelman laadinnan yhteydessä on ilmennyt, että maaperäolosuhteista johtuen tien toteuttaminen vahvistetun

maakuntakaavan mukaisesti ei ole rakennusteknisistä syistä johtuen mahdollista. Tien suunnittelu on aloitettu uudestaan yleissuunnitelmatasolla.

Arvioidut vaikutukset

Vaikutukset alueiden käyttöön

Taajamatoimintojen alueen laajennus Pornaisten kirkonkylässä muuttaa nykyisen taajama-alueen reuna-alueen maankäyttöä. Muutos koskee maa- ja metsätalousaluetta sekä nykyisen taajaman läheistä haja-asutusaluetta.

Sähkönsiirtoverkon ohjeellisilla 110 kV:n ja 400 kV:n linjauksilla on vähäisiä vaikutuksia maankäyttöön. Johtokadulla ja sen reuna-alueilla ei rakentaminen ole mahdollista ja puuston korkeus on rajoitettu. Peltoviljely sen sijaan voi jatkua muutoksitta. Ohjeellista linjausta ei koske MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakaasun runkoputken linjausten vaikutukset kohdistuvat lähinnä rakentamiseen ja metsätalouteen. Vaikutukset peltoviljelyyn ja alueen ulkoilukäyttöön ovat vähäisiä. Yhteyden rakentamisedellytyksien turvaaminen edellyttää asian huomioon ottamista kuntakaavoituksessa ja lupamenettelyssä. Ohjeellista linjausta ei koske MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus. Maakaasun käyttömahdollisuus voi vaikuttaa merkittävästi kaasua käyttävän teollisuuden sijoittumiseen ja laajentumiseen. Mahdollisuus maakaasun laitos- ja kotitalouskäyttöön saattaa vaikuttaa muun rakentamisen sijoittumiseen, määrään ja tehokkuuksiin. Linjoilla tarvittavia verkoston käyttöön ja huoltoon liittyviä suljettuja alueita on vähän ja ne ovat pinta-alaltaan pieniä. Ne eivät vaadi erityisiä, muuta maankäyttöä rajoittavia suoja-alueita.

Espoon Suomenojan puhdistamon korvaavat vaihtoehtoiset sijaintipaikat vaikuttavat kunkin vaihtoehtoisen paikan alueiden käyttöön siihen asti kunnes valinta vaihtoehtojen välillä on tehty. Vaikutus koskee myös alueiden lähiympäristöä. Kallioon sijoitettava puhdistamo rajoittaa muuta maankäyttöä tai heikentää ympäristön laatua vähemmän kuin perinteinen avoin puhdistamoalue. Nykyinen puhdistamoalue voi vapautua muuhun maankäyttöön.

Siirtoviemärin ohjeellinen linjaus (Nummi-Pusula – Karjalohja – Sammatti – Lohja) voi tehostaa alueidenkäyttöä viemärin liityntäalueella. Paikallisen vesistökuormituksen poistuminen kohentaa vesistöjen tilaa ja voi lisätä edellytyksiä uuteen rantarakentamiseen.

Vuosaaren satamarataa ja suunniteltua HELI-rataa yhdistämään osoitettu ohjeellinen linjaus vaikuttaa alueen yksityiskohtaiseen suunnitteluun ja rajoittaa mahdollisuuksia käyttää aluetta muihin toimintoihin. Ohjeellista linjausta ei koske MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus. Vaikutusalue supistuu linjauksen tarkentuessa ja jää varsin kapeaksi varsinaisen rakentamisen yhteydessä. Ratayhteys mahdollistaa siihen tukeutuvien toimintojen sijoittumisen radan läheisyyteen. Alueen logistiset edellytykset paranevat. Muutokset alueidenkäytössä radan läheisyydessä ja koko vaikutusalueella voivat olla merkittäviä.

Vaikutukset liikenteeseen ja yhdyskuntahuoltoon

Taajamatoimintojen laajennus edellyttää yhdyskuntateknisen huollon järjestämistä ja investointeja mm. vesi- ja jätehuoltoon sekä tiestöön. Asukasmäärän kasvu lisää työmatka- ja vapaa-ajanliikennettä. Liikennemäärät kasvavat taajama-aluetta laajemmalla alueella. Oletettavaa on, että autoliikenne kasvaa erityisesti länsisuuntaan pääkaupunkiseudulle johtavilla väylillä.

Sähkönsiirtoverkon linjauksilla ei ole olennaisia vaikutuksia liikenteeseen. Verkostojen täydentämisellä ja siirtokapasiteetin kasvulla on myönteinen vaikutus yhdyskuntahuoltoon, koska se mahdollistaa kaava-alueen sisäisen ja kaava-alueen rajat ylittävän mahdollisimman häiriöttömän energiansiirron.

Maakaasun runkoputkilinjaukset täydentävät maakunnan kaasunjakeluverkkoa. Täydentyvä verkosto mahdollistaa vaihtoehtoisten yhteyksien käytön myös häiriötilanteissa. Verkoston jakeluvarmuus paranee. Maakaasun käyttömahdollisuudella on myönteinen vaikutus yhdyskuntahuoltoon myös paikallistasolla. Maakaasun korvatussa muita energiamuotoja vähenee polttoaineiden ja syntyvän jätekuonan kuljetustarve. Raskaan liikenteen aiheuttama polttoainekulutus ja päästöt ilmaan vähenevät. Tarve voimalaitostuhkan ja -kuonan sijoittamisalueiden osoittamiseen vähenee.

Espon Suomenojan puhdistamon korvaaminen uudella laitoksella mahdollistaa hyvän puhdistuskapasiteetin ja -tehon jatkumisen. Se lisää mahdollisuuksia laajentaa kuntayhteistyötä jätevesien käsittelyssä. Suunniteltu siirtoviemäri Nummi-Pusula – Karjalohja – Sammatti – Lohja muodostaa ylikunnallisen viemäröintijärjestelmän Länsi-Uudellemaalle. Jätevesien käsittely tehostuu ja paikallista puhdistuskapasiteettia vapautuu pois käytöstä.

Vuosaaren satamaradan ja suunnitellun HELI-radon yhdistäminen täydentää merkittävästi maakunnan ja valtakunnan raideliikenneverkostoa. Vaikutus tavaraliikenteen ja muun logistiikan kehittämiseen on myönteinen.

Vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Alueen ottaminen taajamatoimintojen käyttöön muuttaa alueen maaperää, vesiolosuhteita, kasvillisuutta, eläimistöä ja maisemakuvaa. Muutokset ovat suuria ja pysyviä. Taajaman pääosin rakennettu luonnonympäristö synnyttää uudenlaista luonnon monimuotoisuutta, joka korvaa osittain alkuperäisen luonnon lajistossa ja elinympäristöissä tapahtunutta heikkenemistä. Rakentamisen keskittäminen taajamaan voi vähentää hajarakentamistarvetta ja voi säästää luonnonalueita rakentamiselta.

Sähkönsiirtoverkon voimajohdoilla voi olla merkittäviä vaikutuksia maisema- ja kaupunkikuvaan erityisesti kulttuurimaisema-alueilla. Massiiviset pylväsrakenteet voidaan kokea merkittävänä maisemahaittana. Voimalinjojen rakentaminen ei aiheuta sellaista alueiden pirstomista, joka vaarantaa laajoilla metsäalueilla niiden metsätaloudellisen tai ekologisen yhtenäisyyden. Taajaan rakennetuilla alueilla voi voimalinjan johtokatu toimia ekologisenä käytävänä.

Maakaasu energianlähteenä mahdollistaa sellaisen polttoainevalinnan ja käyttötekniikan, joka vähentää ilmaan tulevaa kuormitusta esimerkiksi kivihiileen ja öljyyn verrattuna. Vaikutukset ympäristöön ovat myönteisiä paikallisesti, maakunnallisesti ja globaalisti. Maakaasun runkoputken rakentamisen aikaiset vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat näkyviä, mutta lyhytkestoisia. Hyvällä suunnittelulla, rakentamisella ja maisemoinnilla näitä haittoja voidaan kuitenkin olennaisesti vähentää. Rakennetun ja maisemoidun linjauksen vaikutukset ovat erityisesti peltoalueilla hyvin vähäiset. Avoimiin kulttuurimaisema-alueisiin ei kohdistu näkyviä vaikutuksia lukuun ottamatta linjalle asetettavia merkkejä. Kielteisille maisemamuutoksille herkimpiä ovat avoimien alueiden reuna-alueet, joilla linjaus muuttuu kulkevaksi metsäalueella. Metsäalueella linjaus vaatii pysyvästi avoimen uran.

Kaavaratkaisu lisää uusiutumattomiin luonnonvaroihin kuuluvan maakaasun käyttöä. Luontoon ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia syntyy myös maakaasun tuotantoalueilla ja kaasunjakeluverkoston kaava-alueen ulkopuolisilla alueilla.

Kapasiteetiltaan riittävällä ja puhdistusteholtaan hyvällä jätevedenpuhdistamolla on myönteinen vaikutus vesien laatuun sekä laitoksen purkualueella että laajemminkin merialueella. Kallioon rakennettaessa voidaan alueen kasvillisuus ja pienmaisema säilyttää lähes muuttumattomana.

Paikallinen pistekuormitus vähenee Nummi-Pusulan, Karjalohjan ja Sammatin alueella, mutta lisääntyy Lohjan alueella. Kasvavien purkuvesimäärien aiheuttamaa kuormitusvaikutusta lieventää kohoava puhdistusteho.

Siirtoviemäriin aiheuttamat muutokset luonnonympäristössä ja maisemassa ovat vähäisiä ja kohdistuvat erityisesti rakennusvaiheeseen. Maisemoinnin jälkeen maanalaisen rakenteen vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat pieniä.

Radan rakentamisen aiheuttamat ympäristö- ja maisemamuutokset ovat suuresti riippuvaisia mm. maasto-olosuhteista ja nykyisestä maankäytöstä. Vaikutuksia voidaan vähentää maisemoinnilla ja erilaisilla teknisillä ratkaisuilla kuten esimerkiksi tunneleilla. Yhtenäisesti aidattuna aiheuttaa rata eläinten kannalta merkittävän liikkumisesteen ja voi heikentää ekologisen verkoston toimivuutta.

Vaikutukset talouteen ja elinkeinoihin

Alueen kaavoittaminen taajamatoimintojen alueeksi nostaa maan arvoa. Kunnan omistaessa maan on alueen ottamisella taajamatoimintojen käyttöön huomattava merkitys kuntataloudelle. Taajamassa ovat kiinteistökohtaiset yhdyskuntateknisen huollon vaatimat investoinnit usein pienemmät kuin vastaavat erillisinvestoinnit haja-asutusalueilla.

Toimiva ja häiriötön energiantuotanto ja -siirto ovat edellytys elinkeinojen kehittymiselle ja sijoittumiselle. Maakaasuverkoston kapasiteetin kasvulla ja alueellisella laajentumisella on myönteinen vaikutus elinkeinoelämälle ja sitä kautta myös kuntatalouksiin. Maakaasun siirtoputkiyhteys Suomen ja Viron välillä mahdollistaa Uudenmaan liittymisen osaksi eurooppalaista maakaasun myynti- ja jakeluverkostoa. Yhteys lisää toimitusvarmuutta myös poikkeustilanteissa. Ratkaisu lisää käytettävissä olevia energiavaihtoehtoja ja kuluttajien kilpailuttamismahdollisuudet paranevat. Vaikutukset ovat yritysten ja yksityistalouden kannalta myönteisiä. Myös sähkönsiirtoverkkoa täydentävillä ja niiden kapasiteettia lisäävillä voimajohdoilla on sähkön saatavuutta ja toimitusvarmuutta lisäävä myönteinen vaikutus, joka kohdistuu sekä yrityksiin että kotitalouksiin.

Vuosaaren satamaradan ja suunnitellun HELI-radon yhdistäminen täydentää merkittävästi maakunnan ja valtakunnan raideliikenneverkostoa. Tavaraliikenteen kuljetusmatkat ja toimitusajat lyhenevät. Kuljetusten kustannustehokkuus kasvaa ja raideliikenteen kilpailukyky paranee. Suurten tavaravolyymien ollessa kyseessä on kehityksellä merkittävä myönteinen vaikutus elinkeinoelämälle ja myös rataverkkoa hallinnoivalle taholle.

Espon Suomenojan puhdistamon korvaavan uuden puhdistamon rakennusinvestoinnit ovat huomattavat. Käytöstä poistuvan puhdistamoalueen ottaminen muuhun käyttöön saattaa edellyttää huomattavia maaperän puhdistustoimenpiteitä. Kalliopuhdistamoa louhittaessa syntyy hyödynnettävää kalliokiviainesta.

Länsi-Uudenmaan yhteisellä jätevesijärjestelmällä voidaan nostaa kustannustehokkuutta. Sillä on myönteinen vaikutus erityisesti kuntatalouksiin ja sitä kautta myös yksityistalouksiin.

Vaikutukset asukkaisiin, elinoloihin ja yhteisöihin

Uusi taajamatoimintojen alue lisää tonttitarjontaa ja vastaa myönteisesti paikkakunnan rakennuspaikkakysyntään. Kehitys voimistaa nykyisiä taajama-alueita ja parantaa mahdollisuuksia palvelujen ja työpaikkojen lisäämiseen. Kehitys vaikuttaa myönteisesti sekä nykyisten että kuntaan muuttavien asukkaiden elinoloihin ja koko yhteisön elinvoimaisuuteen.

Maakaasun runkoputkiverkoston laajentaminen ja sähkönjakeluverkon voimistaminen lisäävät varmuutta ja kapasiteettia energiantuotantoon, -siirtoon ja -kulutukseen. Asukkaiden ja yhteisöjen perusturvallisuus kasvaa. Maakaasun käytön lisääntymien vähentää energiantuotannon päästöjä. Elinympäristön terveellisyys ja viihtyisyys paranee.

Uuden kalliopuhdistamon rakennusaikaiset vaikutukset ovat merkittäviä ja pitkäkestoisia. Puhdistamotilojen ja uusien pitkien siirtotunneleiden rakentamisen vaatimat räjäytys- ja louhintatyöt synnyttävät tärinä-, pöly- ja

liikennehaittoja. Vaikutus kohdistuu suuriin asukasmääriin, sillä toimintoja osoitetaan myös asuntoalueiden keskelle tai välittömään läheisyyteen.

Espoon Suomenojan puhdistamon mahdollisesti korvaavat vaihtoehtoiset sijaintipaikat sijaitsevat lähellä tuhansia asukkaita ja toiminnot voivat tulla rakennettujen alueiden keskelle. Vaikutusten luonteen, määrän ja merkittävyyden arvioiminen vaatii erityistä panostusta asukkaiden kuulemiseen sekä paikallisten olosuhteiden selvittämiseen. Moninaiset asukkaisiin ja heidän elinoloihinsa kohdistuvat vaikutukset asettavat hankkeista vastaaville poikkeuksellisen suuria haasteita vuorovaikutteisen suunnittelun järjestämisessä ja riittävien selvitysten tekemisessä.

Merkittävä asukkaiden ja yhteisöjen kannalta kielteinen vaikutus on hankkeiden vaihtoehtoisuus ja tilanteen luoma epävarmuus. Asuinpaikkojen imagolle voi jätevesien puhdistamiseen liittyvällä nykyaikaisellakin toiminnolla olla kielteinen vaikutus. Se voi konkretisoitua mm. kiinteistöjen ja asuntojen arvon heikkenemisenä ja asuinalueen houkuttelevuuden heikkenemisenä.

Siirtoviemärin piiriin tulevan alueen laajentuminen Länsi-Uudellamaalla vähentää paikallista vesistökuormitusta. Asuin- ja vapaa-ajan ympäristön terveellisyys lisääntyy ja viihtyisyys paranee. Mahdollinen myönteinen muutos kohdistuu suuremman asukasmäärään ja moniin yhteisöihin.

6. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

6.1 Kaavan vaikutusalue

Uudenmaan vaihemaakuntakaava on laadittu koskemaan koko maakuntaa. Kaavan vaikutukset kohdistuvat maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamalla tavalla maakunnan 24 kuntaan.

Ohjausvaikutuksen seurauksena vaikutukset kohdistuvat ja tarkentuvat kuntasuunnittelun kautta yleiskaavojen ja asemakaavojen suunnittelualueille. Maakunnan raja muodostaa ulkorajan kaavan synnyttämille kuntakaavoitusta koskeville oikeus- ja ohjausvaikutuksille.

Muita vaikutuksia suunnitteluun kaava-alueen ulkopuolella syntyy silloin, kun kaavamerkinnät ulottuvat maakunnan rajalle ja liittyvät maakuntarajan ylittäviin toimintoihin tai alueisiin. Tällaisia aluevarauksia kaavassa ovat erityisesti metsätalousvaltaiset alueet, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä (MLY). Näistä yhdeksän aluetta yhdestätoista rajoittuu naapurimaakunnan rajaan. Tarvetta sovittaa yhteen suunnittelua syntyy mm. maakunnan liitoissa.

Vaihemaakuntakaavan toiminnallinen vaikutusalue ulottuu huomattavasti kaava- aluetta laajemmalle alueelle. Vaikutus on laajin ja konkreettisin jätehuollon ja kiviaineshuollon sektoreilla. Kaavassa Uudellemaalle esitetyt ratkaisut heijastuvat kokonaisuudessaan jätehuollon ja kiviaineshuollon toiminta-alueille, jotka jo nyt toimivat ylimaakunnallisina. Vaikutuksia on erityisesti eteläiseen Hämeeseen ja itäiselle Uudellemaalle. Sekä jätehuollon ja kiviaineshuollon ylimaakunnallisuus on tunnistettu kaavaa laadittaessa ja ratkaisuja on haettu mm. yhteistyössä naapurimaakuntien kanssa.

Liikenteen varikkojen ja terminaalien osoittaminen on osa maakunnallisen liikenneverkon kehittämistä ja sitä kautta vaikutuksia syntyy myös kansalliseen liikenneverkkoon erityisesti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueella. Klaukkalan ohitustien liikenteellinen vaikutus on paikallinen ja seudullinen. Kaavassa esitettävä Vuosaaren radan ja Heli-radon yhdistävä yhdysrata on osa valtakunnallista raideliikenneverkkoa. Toteutuessaan rata vaikuttaa myönteisesti erityisesti tavaraliikenteen toimintaedellytyksiin sekä valtakunnallisesti että kansainvälisesti.

Maakaasun runkoputkiverkoston laajennuksella ja sähkönsiirtoverkoston välityskyvyn lisäämisellä on yhteydet valtakunnallisiin ja kansainvälisiin energianhuoltoverkostoihin. Maakunnan energiahuollon käytettävissä oleva energian toimitusalue laajenee ja riippuvuus kansainvälisistä verkostoista kasvaa.

Ilmastonmuutos, sen torjunta ja siihen sopeutuminen, on kansallinen, kansainvälinen ja globaali kysymys. Kaavan suhdetta ilmastonmuutokseen on arvioitu luvussa 6.2.

6.2 Kaavan kokonaisvaikutuksia ja suhde voimassa olevaan maakuntakaavaan

Vaihemaakuntakaavan merkintäkohtaiset vaikutusarviointit on esitetty selostuksen luvussa 5. Kokonaisvaikutusten arvioinnissa tarkastellaan lyhyesti merkintöjen keskeisiä yhteisvaikutuksia ja sitä, minkälaisen kokonaisuuden vaihemaakuntakaava muodostaa sekä itsenäisenä kaavana että yhdessä voimassa olevan maakuntakaavan kanssa.

Vaihemaakuntakaava täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa ja tukeutuu siinä esitettyyn alueiden käyttöön. Vaihemaakuntakaavan ja maakuntakaavan muodostama kokonaisuus tukee maakunnan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä. Kokonaisuus hyödyntää nykyisiä ja suunniteltuja rakenteita. Uudenmaan jo nyt voimakas ja keskeinen asema valtakunnan aluerakenteessa voimistuu.

Maakuntakaavaan vaihemaakuntakaavassa esitettävät muutokset ja poistot eivät ole pinta-alaltaan merkittäviä. Alueiden käytön suunnittelun kannalta merkittäviä vaikutuksia on kumottavaksi ehdotetulla maakaasun siirtoputken yhteystarpeella. Merkinän kumoaminen selkiinntää erityisesti kuntien maankäyttöä ja poistaa hankkeen linjaukseen liittyneen, monia suunnittelutahoja koskeneen epätietoisuuden.

Yhdyskuntateknisen huollon keskeisten toimintojen osalta vaihemaakuntakaava on toimintoja alueellisesti keskittävä, maapinta-aloja säästävä ja pitkäkestoisen toiminnan mahdollistava. Tämä koskee erityisesti jätehuoltoa ja kiviaineshuoltoa.

Jätehuollon järjestämiseen osoitetaan riittävät aluevaraukset. Maakuntakaavassa esitetyt aluevaraukset esitetään kumottavaksi. Lähtökohtaisesti vaihemaakuntakaava tukeutuu maakuntakaavassa esitettyyn ratkaisuun, mutta mahdollistaa aikaisempaa toimivimmat vaihtoehdot toteuttaa jätehuoltoratkaisu ympäristön ja talouden kannalta kestäväällä tavalla. Kaavaratkaisu mahdollistaa sellaisten vaihtoehtojen toteuttamisen, jotka ovat jätelain vaatimusten ja kansallisen jätestrategian tavoitteiden mukaisia. Kaatopaikoilta syntyvien kasvihuonekaasujen määrä vähenee. Kehitys tukee osaltaan kansallisia ja kansainvälisiä ilmastonmuutoksen torjuntatoimia. Jätteiden energiahöyrykäyttö on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista korvatessaan energiantuotannossa tarvittavia uusiutumattomia luonnonvaroja.

Kiviainestuotannon toimintaedellytykset paranevat, mikäli vaihemaakuntakaavassa osoitetut kiviainesvarannot tulevat ottotoiminnan piiriin. Tällöin rakentamisen ja toimintojen kasvun vaatimaa kiviainesta voidaan tuottaa merkittäviä massamääriä mahdollisimman lähellä suurinta kulutusaluetta eli pääkaupunkiseutua. Kaavaratkaisulla vaikutetaan tällöin laajasti ympäristön tilaan ja alalla toimivien yritysten toimintaedellytyksiin. Vaikutukset ympäristön tilaan, maisemakuvaan ja asukkaiden elinolosuhteisiin voivat paikallisella tasolla olla kielteisiä. Kiviainesvarantojen esittäminen vaihemaakuntakaavassa osoitetulla tavalla luo edellytyksiä hillitä kuljetuskustannusten kasvua ja pienentää osaltaan rakennuskustannuksia. Useille kiviainesvarantoalueille on osoitettu rinnakkais- tai jälkikäyttönä erityisesti jätehuollon toimintoja. Vaihemaakuntakaavaa laadittaessa on otettu huomioon maakuntakaava ja erityisesti siinä esitetyt pohjavesialueet, arvokkaat harjualueet ja muut geologiset muodostumat sekä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet. Maakuntakaava ja vaihemaakuntakaava muodostavat kokonaisuuden, jossa on huomioitu kiviainesvarantoihin liittyvät suojele- ja ympäristöarvot sekä toisaalta varantojen hyödyntämismahdollisuudet.

Vaihemaakuntakaava laajentaa ja vahvistaa nykyisiä ja suunniteltuja jo maakuntakaavassa esitettyjä yhdyskuntateknisen huollon verkostoja. Maakaasun runkoputki mahdollistaa nykyistä laajemmalla alueella maakaasun paikallisen jakelun. Vaikutus rakentamiseen ja energiahuollon ratkaisuihin on myös seutu- ja paikallistasolla merkittävä. Maakaasun paikallisjakeluverkon kautta kaukolämpötoiminta laajenee.

Maakuntakaavassa esitettyjä liikennealueita ja koko liikenneverkkoa täydennetään joukkoliikenteeseen liittyvillä ratkaisulla. Vaihemaakuntakaavassa esitettävät liikenteen varikot ja terminaalit tukeutuvat maakuntakaavan liikenneverkkoon, jonka käyttöaste kasvaa joukkoliikenteen osalta. Kaavaratkaisu tukee maakunnallisia ja valtakunnallisia liikennepoliittisia tavoitteita.

Vaihemaakuntakaavassa ohjataan useiden sellaisten toimintojen sijoittumista, joita on vaikea sijoittaa aiheuttamiensa ympäristöhäiriöiden vuoksi ja siten maankäytön suunnittelun kannalta erityisen haasteellisia. Keskeinen suunnitteluperiaate on ollut keskittää ympäristöhäiriöitä tuottavia maakunnallisesti merkittäviä toimintoja ja hyödyntää eri tavoin toimintojen jälkikäyttömahdollisuuksia. Toimintojen sijoittamisessa on otettu huomioon maakuntakaavan sekä sijoittamista puoltavat että rajoituksia asettavat kaavamerkinnät ja suunnittelumääräykset.

Ympäristöhäiriöiden vaikutusalueet ovat kokonaisuudessaan pienemmät valitussa toimintoja keskittävässä ratkaisussa kuin vaihtoehtona olleessa ja

nykytrendin mukaisessa toimintoja hajauttavassa maankäytössä. Melulle altistuvien alueiden kokonaispinta-ala vähenee, kun vaihemaakuntakaavassa osoitettujen toimintojen tuotannollinen kapasiteetti tai toiminnallinen tarjonta kykenee poistamaan käytöstä paikallisesti melua tuottavia toimintoja.

Ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen keskittämällä voidaan saavuttaa ympäristönsuojelullista, teknistä ja taloudellista hyötyä. Toimintojen sijoittaminen samoille alueille edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä kaikkien eri toimijoiden kesken. Toiminnot, joita vaihemaakuntakaavassa osoitetaan samoille alueille liittyvät jätehuoltoon, kiviainestuotantoon sekä moottoriurheilu- ja ampumaratoihin. Alueet ovat jo nyt toimintojen moninaiskäytössä tai alueille on tehty niitä koskevia suunnitelmia. Toimintojen toimintaedellytyksiä ja syntyviä ympäristövaikutuksia on arvioitu useissa tapauksissa myös lupaharkinnan kautta.

Ympäristövaikutukset ovat pitkäkestoisia. Syntyvän ympäristöhäiriön määrä ja luonne on riippuvainen siitä, mikä toiminto on kulloinkin aktiivisessa vaiheessa. Merkittävin ympäristövaikutus lienee melu ja toimintojen aiheuttama suuri liikennesuorite. Keskitetyssä sijoitusmallissa voivat toiminnot hyödyntää yhteistä tiestöä ja kunnallistekniikkaa. Niihin sijoitettujen investointien käyttöaste on korkea. Moottoriurheiluratojen ja ampumaratojen melusuojauksessa on mahdollista käyttää alueelle tuotavia puhtaita ylijäämämaita. Meluvälleina voidaan käyttää myös kallioleikkauksia. Maankäyttöä kyetään suunnittelemaan läheisillä alueille pitkäjänteisesti ja välttämään mm. melulle herkkien uusien toimintojen sijoittamista lähialueille. Vastaavasti voidaan toimintojen suunnittelussa, lupaehdoissa ja toteutuksessa ottaa huomioon ympäristössä olevan asutuksen ja luonnonsuojelun asettamat erityisvaatimukset.

Vaihemaakuntakaavalla osoitetaan sekä moottoriurheiluratoja että ampumaratoja. Vaihemaakuntakaavan suunnitteluperiaate keskittää ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja koskee myös niitä. Ratojen sijainti ei vaikeuta maakuntakaavan toteuttamista esimerkiksi taajamatoimintojen alueilla. Ratkaisu luo edellytyksiä harrastus- ja kilpailutoimintojen kehittymiselle. Vaikutus koskee suurten harrastajajoukkojen vapaa-aikaa. Lisäksi erityisesti ampumarata-alueet soveltuvat useiden eri viranomaistahojen harjoitus- ja koulutustoimintaan. Sillä on yleistä turvallisuutta ylläpitävä vaikutus. Uudeltamaalta voidaan osoittaa kansalliset ja kansainvälisetkin suoritusolosuhteet tarjoavat kilpailupaikat. Maakunnan yleinen tunnettavuus lajien keskuudessa kasvaa. Sillä on Uudenmaan imagon kannalta myönteinen vaikutus. Viihtyisän ympäristön tavoitetta toteutetaan myös keskittämällä ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja. Siten voidaan olemassa olevien ja odotettavissa olevien ympäristöhaittojen vaikutuksia ehkäistä. Viranomaistahojen yhteistyön merkitys mm. lupamenettelyjen yhteydessä korostuu.

Vaihemaakuntakaavassa annetaan useille metsätalousalueille maakunnallinen status sekä metsätalousalueina että ekologisen verkoston osina. Kaavaratkaisu supistaa vahvistetun maakuntakaavan ns. valkoisia alueita. Metsätalouden toimintaedellytykset korostuvat myös maakunnallisena alueidenkäyttökysymyksenä. Vaihemaakuntakaavan MLY-alueiden pirstomista voidaan estää tai ainakin lieventää mahdollisesta pirstomisesta syntyviä haittoja. Maakunnallisen ekologisen verkoston ylläpitämisellä on myönteinen vaikutus sekä paikallistason että valtakunnantason ekologisiin verkostoihin. Vaikutukset luonnon monimuotoisuuden säilymisen kautta ulottuvat koko maakunnan alueelle ja laajalti myös sen ulkopuolelle. MLY-alueet ja voimassa olevan maakuntakaavan suojelualueet, virkistysalueet ja Natura 2000 -alueet muodostavat yhtenäisiä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä aluekokonaisuuksia. Laajojen metsäalueiden mukaan ottaminen aluevarauksina tukee mm. metsäkeskusten metsäohjelmien tavoitteita ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman METSO:n edelleen kehittämistä kaudella 2008-2016 tarjoamalla ohjelman käytännön toimiin soveltuvia talousmetsiä myös Uudeltamaalta.

Vaihemaakuntakaavan vaikutuksia on arvioitu erikseen Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta. Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä kaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon ja pidettävä

silmällä, ettei kaavan toteuttaminen merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Mikäli kaava ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Natura 2000 -alueen luonnonarvoja, kaava voidaan hyväksyä ja vahvistaa ilman luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamaa yksityiskohtaista luontotyyppi- ja lajikohtaista selvitystä. Kaavaa laadittaessa on riittävästi selvitettävä kaavan vaikutukset, jotta voidaan tehdä edellä esitetty johtopäätös.

Kaikki Natura 2000 -verkoston alueet on osoitettu valtioneuvoston päätösten mukaisesti voimassa olevassa Uudenmaan maakuntakaavassa. Verkostoon ei ole tullut muutoksia kaavan vahvistamisen jälkeen. Vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisussa on siten voitu ennakoida ja ottaa huomioon Natura 2000 -verkoston alueet ja niiden kaavalle asettamat suunnitteluvaatimukset. Vaihemaakuntakaavan valmisteluun liittyvässä yksityiskohtaisemmassa arvioinnissa on tarkastelu 15 aluetta suhteessa vaihemaakuntakaavaan. Tarkasteltavien alueiden määrään on vaikuttanut se, että vaikutuksiltaan mahdollisesti kielteiset toiminnot on kyetty pääsääntöisesti osoittamaan niin etäälle ja sellaisiin ympäristöihin, ettei voida katsoa syntyvän lähtökohtaisestikaan vaaraa Natura-alueiden luonnonarvoille.

Natura-alueille menemistä ei ole voitu kuitenkaan välttää maakaasun runkoputken ohjeellisen linjauksen osalta. Linjaus risteää ohjelmaan kuuluvien Pohjanpitäjänlahden ja Karjaanjoen kanssa. Käytettävissä olevan tekniikan ja vastaavanlaisista kohteista saatujen kokemusten perusteella voidaan arvioida kaasuputken rakentamisen vaikuttavan vain vähän niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella mainitut kaksi vesialuetta on otettu mukaan Natura 2000 -verkostoon.

Muiden tarkasteltujen Natura-alueiden osalta vaihekaavan vaikutus on myönteinen ja alueiden luonnonarvojen säilymistä edistävä. Alueet rajoittuvat MLY-alueisiin tai jäävät kokonaan niiden sisälle. Maankäytöllistä, ekologista tai suojelullista ristiriitaa ei synny. Kaavaratkaisu vahvistaa Natura-alueiden asemaa ekologisessa verkostossa ja ylläpitää luonnon monimuotoisuutta myös Natura-alueita laajemmilla alueilla. Natura-arvioinnista on laadittu erillinen muistio. Arvioinnista voidaan tehdä se johtopäätös, ettei vaihemaakuntakaava heikennä luonnonsuojelulain tarkoittamalla tavalla merkittävästi niitä luonnonarvoja, joilla alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Vaihemaakuntakaava ja maakuntakaava muodostavat kokonaisuuden. Näin on myös ekologisen verkoston osalta. Vaihemaakuntakaava tuo tähän kokonaisuuteen uutena elementtinä MLY-alueet. Kaavaehdotusta laadittaessa pyydettiin ulkopuolinen asiantuntijalausunto siitä, kuinka toimiva ja asetettujen tavoitteiden mukainen kaavojen mahdollistama ekologinen verkosto on. Lausunnon antoivat asiantuntijat Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteen laitokselta.

Lausunnon mukaan kaavatyön ekologiset lähtökohdat tuntuvat oikeilta. Suojelulähestymistavan rinnalle on tuotu laajat, yhtenäiset metsätalousalueet täydentämään ekologista verkostoa, johon kuuluu myös kaavojen viheryhteystarvemerkinnät. Lausunnossa katsotaan kokonaisuuden olevan toimiva ja lähestymistavaltaan innovatiivinen. Lausunto sisältää toisaalta myös havaintoja yksittäisistä, paikallisista ongelmakohtista ja esityksiä uusiksi menettely- ja lähestymistavoiksi. Ne tullaan ottamaan tarkasteluun seuraavalla maakuntakaavakierroksella. Pyydetty asiantuntijalausunto on osa kaavan lähdemateriaalia ja on saatavissa kokonaisuudessaan liiton toimistolta.

Ilmastonmuutoksen ja vaihekaavan suhde on välillinen.

Vaihemaakuntakaavaratkaisu tukee osaltaan kansallisia ja kansainvälisiä tavoitteita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Maakuntakaava on mahdollistava kaava. Vaihemaakuntakaava edellyttää ja edistää sellaisia hanke- ja suunnitteluratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Toimenpiteiden vaikuttavuus on riippuvainen erityisesti teknisistä ratkaisuista. Kaavan vaikuttavuus konkretisoituu tulevaisuudessa eniten niiden toimenpiteiden kautta, jotka liittyvät energia- ja jätehuoltoon, liikenteeseen ja metsätalouteen.

Vaihemaakuntakaavan eri toimintojen ja tuotannon kasvuun tähtäävät tavoitteet lisäävät liikennettä ja kulutusta. Tämä vaikeuttaa osaltaan pyrkimyksiä hillitä kasvihuonekaasupäästöjen määrää. Taloudellinen kasvu voi toisaalta mahdollistaa tarvittavat investoinnit ja luoda toimijoiden välillä myös ilmastonmuutoksen huomioon ottavaa ja sitä hillitsevää kilpailua.

Vaihemaakuntakaava täydentää ja vahvistaa maakunnan energiansiirtoverkkoa. Osa verkkoon syötetystä sähköntuotannosta on peräisin uusiutuvalla energialla tuotetusta sähköstä. Vaihemaakuntakaavassa esitetyt jätevoimaloiden sijoituspaikat mahdollistavat yhdyskuntajätteiden hyödyntämisen energiantuotannossa. Ratkaisu edistää ilmastonmuutoksen hillintää, jos sillä mahdollistetaan fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen pääkaupunkiseudun energiahuollossa. Lisäksi polttolaitos vähentää biologisesti hajoavan jätteen sijoittamista kaatopaikoille ja voi siten vähentää kaatopaikkojen metaanikaasupäästöjä. Suurilla jätevoimaloilla voi olla jätteiden synnyn ehkäisyä heikentäviä vaikutuksia. Raaka-aineiden käytön ja kulutuksen kasvun jatkuminen lisää kasvihuonepäästöjä.

Vaihemaakuntakaava mahdollistaa maakaasuverkoston laajentamisen ja maakaasun käytön lisäämisen. Maakaasun poltosta syntyvän hiilidioksidin ja typenoksidien määrä on vähäisempi verrattuna muihin fossiilisiin polttoaineisiin. Päästöt ilmakehään voivat vähentyä.

Siirtyminen jätevoimaloiden kaltaisiin suuriin yksiköihin lisää yhdyskuntajätteen kuljetusmatkoja ja raskaiden ajoneuvojen liikennemääriä. Päästöt ilmakehään voivat kasvaa. Jos raidekuljetuksia voidaan hyödyntää, ovat päästöt yksinomaan maantieliikenteeseen perustuvaa logistiikkaratkaisua pienempiä.

Kiviainesten suurinta kulutusaluetta, pääkaupunkiseutua lähellä olevien kiviainesvarojen osoittaminen ja hyödyntäminen luo edellytyksiä hillitä kiviaineshuollon jatkuvasti kasvavia kuljetusmatkoja. Vaikka kiviaineskuljetukset muodostavat vain vähäisen osan maakunnan raskaan liikenteen ajoneuvosuoritteesta, on kuljetusmatkojen kasvun hillitseminen merkityksellistä kokonaisuuden kannalta.

Joukkoliikenteen terminaalien sijoittumisen huomioon ottaminen vaihemaakuntakaavassa luo edellytyksiä vähentää tarvetta yksityisautoiluun sekä sen synnyttämiä kasvihuonepäästöjä. Ratkaisu parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä ja sen vaikutus heijastuu laajalti koko maakunnan liikenteen palveluverkoston.

Metsäalueiden säilyminen mahdollisimman laaja-alaisina ja yhtenäisinä sekä tuotantokykyisinä parantaa maakunnan ekologista vastaanottokykyä ilmastomuutoksen tuomien muutosten suhteen. Lisäksi metsien rooli ns. hiilinieluinä säilyy. Metsätalousalueiden käyttömahdollisuudet uusiutuvan, läheltä saatavan energian tuotantoalueina säilyvät. Metsätalousalueiden osoittaminen vaihemaakuntakaavassa tukee tavoitteita lisätä maakunnan energiaomavaraisuutta.

7. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston antamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet astuivat voimaan 1.6.2001. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaisesti on maakuntakaavaa laadittaessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon. Maakuntakaavoituksessa tulevat sovellettaviksi lähtökohtaisesti kaikki tavoitteet.

Vaihemaakuntakaava toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita seuraavasti:

Toimiva aluerakenne

Vaihemaakuntakaavan alueidenkäyttöratkaisu tukee aluerakenteen tasapainoista kehitystä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista. Ratkaisu hyödyntää mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistää elinympäristön laadun parantamista ja luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Maakunnan omat vahvuudet ja sijaintitekijät on otettu huomioon.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Vaihemaakuntakaavassa osoitettu taajamatoimintojen alueen laajennus Pornaisissa tukeutuu olemassa olevaan taajamarakenteeseen sitä eheyttäen. Jätteenkäsittelylaitoksille osoitetaan alueet siten, että pääosin kaikki syntyvä jäte voidaan hyödyntää tai käsitellä valtakunnallisesti tai alueellisesti tarkoituksenmukaisesti.

Joukkoliikenteen edellytysten parantamiseksi on kaavassa esitetty keskustatoimintojen ulkopuolella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävät joukkoliikenteen terminaalit. Lisäksi vahvistetun maakuntakaavan keskustatoimintojen aluevarauksia koskevaa suunnittelumääräystä on täydennetty. Täydennyksessä edellytetään riittävien joukkoliikenteen terminaalinen varaamista ja niihin liittyvien riittävien kevyen liikenteen yhteyksien turvaamista. Lisäksi määräyksissä korostetaan sujuvia vaihtomahdollisuuksia ja riittäviä liityntäpysäköintimahdollisuuksia.

Kiviainestuotantoon ja jätehuoltoon liittyvän elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä edistetään riittävillä aluevarauksilla. Niiden sijoittamisessa on otettu huomioon olemassa olevat rakenteet sekä alueiden hyvä liikenteellinen ja muu toiminnallinen saavutettavuus.

Metsätalouden ja puuntuotannon toimintaedellytyksiä tuetaan esittämällä metsätalousalueita, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä. Ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi on kaavassa osoitettu erilaisten ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen keskittämistä. Tällaisia samoille alueille sijoitettavia aluevarauksia esitetään kiviainestuotannolle, jätehuollolle, ampumaradoille ja moottoriurheiluradoille.

Jätevesihaittojen ehkäisyä on kaavassa toteutettu osoittamalla Espoon Suomenojan puhdistamon mahdollisen siirron vaatimat uudet vaihtoehtoiset sijaintipaikat. Siirtoviemäri Länsi-Uudellamaalla mahdollistaa laaja-alaisen vesiensuojelun tehostamisen.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Osoittamalla kaavassa metsätalousvaltaisia alueita, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä, edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Samalla edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luontomatkailua parantamalla metsien moninaiskäytön edellytyksiä.

Ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luontoalueet on otettu kaavassa huomioon ohjaamalla alueidenkäyttöä siten, ettei laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä metsäalueita tarpeettomasti pirstota. Kaavassa on otettu huomioon maakunnan käyttökelpoiset kiviainesvarat sekä niiden kulutus ja kulutustarve pitkällä aikavälillä osoittamalla alueita, joilla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja. Alueiden osoittaminen perustuu selvityksiin alueiden luonto- ja maisema-arvoista sekä soveltuvuudesta vesi- ja kiviaineshuoltoon.

Toimivat yhteysverkotot ja energiahuolto

Kaavaratkaisu edistää eri liikennemuotojen yhteensovittamista ja joukkoliikennettä varaamalla riittävät alueet tavaraliikenneterminaalien ja henkilöliikenteen matkakeskusten toimintaa ja kehittämistä varten.

Kaavassa osoitetaan energiahuollon kannalta merkittäviä voimalinjojen linjauksia ja ohjataan alueidenkäytön suunnittelua siten, että niiden toteuttamismahdollisuudet säilyvät. Kaavaa laadittaessa on otettu huomioon tarpeelliset uudet linjaukset ja vanhan verkoston parantamistarpeet. Suunnittelussa on otettu huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö. Kaavassa on varauduttu uusien maakaasuputkien linjauksiin. Kaava turvaa kaasun kaukokuljettamisen sekä Venäjältä että Virosta.

Helsingin seudun erityiskysymykset

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiset Helsingin seudun erityiskysymykset on ratkaistu vahvistetussa maakuntakaavassa eikä niitä käsitellä vaihemaakuntakaavan yhteydessä.

Tavoitteiden tarkistaminen

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistaminen on käynnissä. Aikaisempaa enemmän painotusta tulevat todennäköisesti saamaan erityisesti ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen sekä ekologiset verkostot. Nämä myös maakuntakaavoituksen kannalta keskeiset asiakokonaisuudet ovat olleet myös vaihemaakuntakaavan keskeisiä lähtökohtia. Vaihemaakuntakaava antaa hyvät lähtökohdat toteuttaa myös uudistuvia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita sekä kunnissa kuntakaavoituksen yhteydessä että liiton aloittaessa seuraavaa maakuntakaavakerrosta todennäköisesti vuonna 2009.

7.2 Vaihemaakuntakaavan tavoitteiden toteutuminen

Seuraavassa esitetään vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet ja arvioidaan kunkin tavoitteen toteutumista kaavassa. Toteutuskeinot sisältävät sekä itse kaavaratkaisun että myös koko kaavan valmistelutyön.

Vaihekaavan tavoite	Toteutuskeinot	Keskeiset vaikutukset	Tavoitteen toteutuminen
Uudenmaan aluerakenne on eheä ja palvelut helposti saavutettavissa			
Luodaan mahdollisuudet pitkän aikavälin jätehuoltoratkaisulle, kiviaineshuollon järjestämiselle, moottoriurheilun ja ampumaratojen kehittämiselle sekä selvitetään niitä koskevia vaihtoehtoisia aluevarauksia.	- Aihekohtaiset selvitykset, joissa tarkasteltu pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmia ja vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja; - laaja valmistelu-yhteistyö kuntien, toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa; - 3 jätteenkäsittely-alueita aluevarauksena; - 3 ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattua aluetta aluevarauksena; - 18 jätehuollon aluetta kohdemerkinnällä; - merkinnät mahdollistavat erilaisia jätehuoltoratkaisuja - 3 moottoriurheilurataa kohdemerkinnällä; - 12 ampumarataa kohdemerkinnällä; - suunnittelu-määräykset.	- Esitetty jätehuoltoratkaisu mahdollistaa teknisesti korkeatasoisen, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävä jätteenhuollon järjestämisen; - alueiden ympäristöhaitat vähenevät mm. alueiden ottamisella eri toimintojen kanssa yhteiskäyttöön; - paikallisia ympäristöhaittoja; - kaavaratkaisu edistää ylimaakunnallisen jätehuollon järjestämistä; - nykyisten maakunnallisten moottoriurheiluratojen toiminta ja kehittäminen voi jatkua; - kaava turvaa puolustusvoimien ampumaratojen toiminnan; - siviilikäytössä olevien ampumaratojen tarjonta heikkenee, kunnes uusiksi esitetyt radat saadaan rakennettua; - kiviainestuotannon pitkäjänteisempi järjestäminen helpottuu; - edistää maakunnan kiviaineshuollon alueellista omavaraisuutta; - vaikutukset ovat osin ylimaakunnallisia; - kiviainestuotanto aiheuttaa paikallisesti merkittäviä ympäristömuutoksia.	- Jätehuoltoratkaisun osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin; - moottoriurheiluratojen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin; - ampumaratojen osalta kaavan tavoite toteutuu osittain; siviilikäytössä olevien ratojen osalta heikosti ja puolustusvoimien ratojen osalta hyvin; - kiviaineshuollon osalta kaavan tavoite toteutuu osittain, sillä ominaisuusmerkintä on ohjaavuudeltaan suhteellisen heikko.
Joukkoliikenteen terminaalien ja pysäkkien kehittämisen keskeisenä tavoitteena on matkaketjujen	-4 liikennealueiden ja keskustatoimintojen ulkopuolista joukkoliikenteen terminaalia; - uusi suunnittelu-	- Joukkoliikenteen toimintaedellytykset paranevat alueellisesti tasapainoisesti sekä taajama-alueilla että niiden ulkopuolella;	- Joukkoliikenteen terminaalien ja pysäkkien kehittämisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.

sujuvuuden ja toimivuuden parantaminen ja joukko liikenteen käytettävyyden parantaminen alueelliset erityispiirteet huomioiden.	määräys maakuntakaavan ja vaihemaakuntakaavan taajama-toimintojen alueille; - suunnittelu-määräykset.	- vaikutukset heijastuvat laajalti koko pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueelle.	
Kehitetään ensisijaisesti olemassa olevia seudullisia ja maakunnallisia ampuma- ja moottoriurheiluratoja sekä täydennetään rataverkoston puutteellisin osin.	- 3 moottoriurheilurataa kohdemerkinnällä, kaikki jo toimivia; - 12 ampumarataa kohdemerkinnällä, niistä 10 toimivaa ja 2 uutta; - suunnittelu-määräykset.	- Muutosvaikutus nykyisiin rataverkostoniin on vähäinen; - alueellinen ympäristövaikutus on paikallinen; - toiminnallinen vaikutus on maakunnallinen ja seudullinen; - erityisesti meluvaikutuksen osalta häiriöalue voi kuitenkin olla laaja ja koskea suurta joukkoa asukkaita; - ratkaisu säilyttää ennallaan nykyisten ratojen suhteen ympäröivään maankäyttöön.	- Ampumaratojen osalta kaavan tavoite toteutuu osittain: siviilikäytössä olevien ratojen osalta heikosti ja puolustusvoimien ratojen osalta hyvin; - moottoriurheilualueiden osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Elinkeinoelämä on kilpailukykyistä ja maakunnan kansallinen ja kansainvälinen asema on vahva			
Tavaraliikenteen terminaalit ja logistiikkakeskukset sijoitetaan siten, että ne mahdollistavat tehokkaat ja edulliset kuljetukset ja niihin liittyvät lisäarvopalvelut.	- Aihekohtainen selvitys, jossa tarkasteltu pitkän aikavälin kehittämistarpeita ja vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja; - laaja valmisteluyhteistyö kuntien, toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa; - kaavassa ei esitetä tavaraliikenteen terminaaleja eikä logistiikkakeskuksia.	- Ei suoria vaikutuksia maankäytön suunnitteluun; - selvitys ja sidosryhmäyhteistyö tukee ja edistää aiheen käsittelyä muissa yhteyksissä.	- Tavaraliikenteen terminaalien ja logistiikkakeskusten osalta kaavan tavoite ei toteudu, koska niitä koskevia alueita ei osoiteta.
Edistetään metsätalouden toimintaedellytyksiä Uudellamaalla.	- Aihekohtainen selvitys maakunnan ekologisesta verkostosta ja laajoista yhtenäisistä metsäalueista; - 17 erillistä MLY-alueita (metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä); - muodostavat 11 aluekokonaisuutta; - yhteispinta-ala noin 52 200 ha, noin 8 % maakunnan pinta-alasta merialueet poislukien;	- Myönteinen vaikutus metsätalouteen ja myös muihin maaseutualueisiin; - metsätalouden ja metsätalousalueiden asema maankäytön suunnittelussa voimistuu; - vaikutus koskee laajoja alueita ja suurta määrää maanomistajia.	- Metsätalouden toimintaedellytyksien edistämisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.

	- suunnitelmääräykset; - asiantuntijalausunto.		
Turvataan kiviaineshuollon toimivuus osoittamalla kiviainesvarojen sijainti. Selvitetään mahdollisuudet sovittaa yhteen kiviainesten ottoa ja ottoalueiden rinnakkais- ja jälkikäyttöä.	- Aihekohtainen selvitys maakunnan kiviaineshuollosta; - osoitetaan kiviainesvaroja ominaisuusmerkinnällä; - 44 aluetta, joiden yhteispinta-ala noin 4 585 ha; - POSKI-aineiston mukainen laskennallinen alueiden yhteisvaranto on noin 206 milj. m³; - alueiden teoreettinen maksimivaranto 10 metrin ottosyvyydellä on noin 500 milj. m³; - jälki- ja rinnakkaiskäyttöä osoitettu jätehuollon toiminnoille sekä moottoriurheilu- ja ampumaradoille; - suunnittelmääräykset.	- Laaja-alainen tausta-vaikutus maankäytön suunnitteluun; - ohjaa osaltaan otto-alueiden sijoittumista; - rinnakkais- ja jälkikäytöstä myönteisiä yritys- ja yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia; - mahdollisuudet vähentää ympäristöhäiriöitä paranevat; - merkittäviä paikallisia ympäristömuutoksia ja häiriöitä; - merkittävä vaikutus maakunnan kiviaineshuollon omavaraisuuteen erityisesti kalliokiviaineksen osalta; - ylimaakunnallisia tuotannollisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia.	- Kiviainesvarojen osoittamisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin; - kiviainesten otton ja ottoalueiden rinnakkais- ja jälkikäytön yhteensovittamisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Turvataan jätehuollon toimivuus osoittamalla riittävästi jätehuoltoon soveltuvia eri tyyppisiä alueita.	- 3 jätteenkäsittely-alueetta aluevarauksena; - 3 ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattua aluetta aluevarauksena; - 18 jätehuollon aluetta kohdemerkinnällä; - merkinnät mahdollistavat erilaisia jätehuoltoratkaisuja; - suunnittelmääräykset.	- Mahdollistaa teknisesti korkeatasoisen, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävän, vaihtoehtoisiin ratkaisuihin perustuvan jätehuollon järjestämisen pitkällä aikajänteellä; - vaikutusalue on ylimaakunnallinen.	Jätehuoltoon soveltuvien eri tyyppisten alueiden osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Liikenneverkko palvelee joustavasti ja yhdyskuntatekninen huolto toimii tehokkaasti			
Turvataan joukkoliikenteen toimivuuden edellyttämä varikkokapasiteetti.	- Ei esitetä kaavakartalla; - uusi joukkoliikenteen varikoita koskeva suunnittelmääräys maakuntakaavan taajamatoimintojen alueille; - suunnittelmääräykset.	- Vaikutus kohdistuu alueellisesti taajama-alueisiin, mutta heijastuu toiminnallisesti koko joukkoliikenneverkostoon.	Joukkoliikenteen varikkokapasiteetin turvaamisen osalta kaavan tavoite toteutuu osittain, sillä annettu suunnittelmääräys koskee vain taajamatoimintojen alueita.
Tarkastellaan jätehuollon ja kiviaineshuollon tuotantoketjuja ja otetaan huomioon	- 3 jätteenkäsittely-alueetta aluevarauksena; - 3 ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattua aluetta alue-	- Vaikutus on myönteinen ja tuotantoketjujen toimintaedellytyksiä ylläpitävä ja parantava;	- Jätehuollon ja kiviaineshuollon toimintaketjujen tarkastelun ja aluetarpeiden huomioon ottamisen osalta kaavan

niiden toimivuuden vaatimat aluetarpeet.	varauksena: - 18 jätehuollon aluetta kohdemerkinnällä; - merkinnät mahdollistavat erilaisia jätehuoltoketjun aluetarpeita; - erillisiä kiviaineshuollon vaatimia käsittely- tai varastointialueita ei esitetä; - suunnittelu-määräykset.	- kiviaineshuollon osalta vaikutus painottuu tuotantoketjun alkupäähän.	tavoite toteutuu osittain, sillä kaikkia kiviaineshuollon tuotantoketjun aluetarpeita ei esitetä.
Tutkitaan mahdollisuutta laajentaa maakaasuverkkoa läntisellä Uudellamaalla.	- Ohjeellinen maakaasun runkoputken linjaus Lohjalta Hankoniemelle; - maakaasun runkoputken yhteystarve Inkoossa osana Viron ja Suomen välistä maakaasun runkoputkea; - suunnittelu-määräykset.	- Mahdollistaa maakaasun kulutusalueen merkittävän laajenemisen ja kulutuksen huomattavan kasvun; - vaikutusta seudullisen ja paikallisen rakentamisen sijoittumiseen ja mm. teollisuuden energiaratkaisuihin; - myönteinen vaikutus ympäristön tilaan; - energihuollon toimintavarmuus paranee ja vaihtoehtoisuus lisääntyy.	- Maakaasun verkoston laajentamisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Tarkastellaan Suomenojan korvaavan jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoisia sijaintipaikkoja.	- 3 vaihtoehtoista sijaintipaikkaa (Eestinkallio, Sammalvuori ja Mossasvedjebergen); - suunnittelu-määräykset.	- Turvaa kunnan mahdollisuudet selvittää ja ratkaista puhdistamon sijaintipaikka; - paikallisia, osin kielteisiksi koettuja ympäristövaikutuksia; - uuden tai uudistetun puhdistamon käyttöönotolla laajoja myönteisiä vaikutuksia mm. Suomenlahden tilaan.	- Korvaavan jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoisien sijaintipaikkojen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Jätehuoltoratkaisussa pääpaino on yhdyskuntajätteen hyötykäyttöön ja loppusijoitukseen tarvittavissa aluevarauksissa. Lisäksi luodaan mahdollisuudet ylijäämämaiden ja pilaantuneiden maiden käsittelyyn ja loppusijoitukseen.	- 3 ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattua aluetta aluevarauksena: - 18 jätehuollon aluetta kohdemerkinnällä; - merkinnät mahdollistavat mm. jätteen energiahyötykäytön; - suunnittelu-määräykset.	- Aluevaraukset ja kohdemerkinnät mahdollistavat riittävän tilakapasiteettiin sekä hyötykäyttöön että loppusijoitukseen; - ratkaisu on vaihtoehtojen suhteen joustava; - ratkaisu on alueellisesti tasapainoinen ja mahdollistaa kohtuulliset kuljetusmatkat; - vaikutusalue on ylimaakunnallinen; - toteuttaminen ylläpitää ja synnyttää merkittäviä	- Yhdyskuntajätteen hyötykäytön ja loppusijoituksen sekä ylijäämämaiden loppusijoituksen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin. - pilaantuneiden maiden loppusijoituksen maiden osalta kaavan tavoite toteutuu osittain, koska pilaantuneiden maiden käsittelyyn soveltuvia alueita ei ole voitu esittää riittävästi ja alueellisesti kattavasti.

		paikallisia ympäristömuutoksia; - saastuneiden maiden asianmukainen käsittely parantaa ympäristön tilaa ja vapauttaa alueita mm. rakentamiseen.	
Turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö on maakunnan voimavara			
Kiviaineshuollon kannalta hyvien kiviainesvarojen määrittelyssä on otettu huomioon alueiden luonto- ja maisema-arvot sekä vesialueiden soveltuvuus vesihuoltoon ja kiviaineshuoltoon.	- Osoitetaan 44 alueen kiviainesvarantoja ominaisuusmerkinnällä; - kiviainesvarantojen määrittelyssä käytetty keskeisesti POSKI-projektin aineistoa, jossa alueet on arvioitu tavoitteessa esitetyllä tavalla; - sovitettu yhteen maakuntakaavassa esitettyjen maisema-arvojen ja pohjavesialueiden kanssa; - suunnittelu-määräykset.	- Vaikutukset ympäristön tilaan ja maisemakuvaan ovat aikaisempaa paremmin ennakoitavissa; - maakuntakaavassa osoitetut pohjavesialueet, kulttuuriympäristöt, harjualueet tai suojelualueet eivät vaaranna eikä niiden ympäristön tila heikkene.	- Kiviainestuotannon kannalta hyvien kiviainesvarojen määrittelyn osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Selvitetään uusmaalaisen hiljaisuuden luonnetta ja sen säilymisedellytyksiä maakunta-kaavaratkaisuina.	- Aihekohtainen taustaselvitys; - hiljaisia alueita ei esitetä kaavakartalla; - aihetta käsitellään selostuksessa; - suunnittelu-määräyksissä otettu huomioon eri toimintojen aiheuttama melu.	- Vaikutus keskusteluun hiljaisuuden ja hiljaisten alueiden merkityksestä ympäristötekijänä ja suunnittelukysymyksenä on ollut myönteistä; - selvitys voi toimia tausta-aineistona mm. kuntien suunnittelussa.	- Uusmaalaisen hiljaisuuden luonteen ja säilymisedellytyksien selvittämisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen sijoittamisessa ja suunnittelun ohjaamisessa pyritään minimoimaan haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset. Pohjavesialueet otetaan huomioon toimintoja sijoitettaessa.	- Otettu huomioon suunnitteluperiaatteissa ja sijoittamisratkaisuissa; - haitallisia toimintoja ei osoiteta maakunta-kaavan pohjavesialueille; - suunnittelu-määräykset.	- Asuin ja luonnon-ympäristön yleinen tila paranee; - muutoksilla huomattava myönteinen paikallinen merkitys asukkaille; - ympäristöhäiriö-alueiden määrä voi vähentyä; - pohjaveden käyttöön perustuvan vesihuollon toimintaedellytykset eivät huonone.	- Ympäristöhaittoja aiheuttavien toimintojen sijoittamisen ja suunnittelun ohjaamisen sekä haittojen minimoimisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin. - pohjavesien huomioon ottamisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.
Keskitetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia häiriöitä tuottavia toimintoja teknisesti ja taloudellisesti tehokkaasti sekä	- 5 aluetta, joille osoitetaan häiriöitä aiheuttavien toimintojen rinnakkais- tai jälkikäyttöä jätehuollon ja/tai kiviaineshuollon toimintojen kanssa;	- Ympäristöhäiriö-alueiden määrä voi vähentyä; - toimijoiden taloudelliset ja tekniset resurssit ympäristöhäiriöiden torjuntaan voivat	Häiriöitä tuottavien toimintojen keskittämisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.

ympäristön kannalta mahdollisimman vähän häiriötä tuottavalla tavalla.	- Vantaan Vauhtikeskus sijaitsee maakunta-kaavassa osoitetulla lentomelualueella; - suunnittelu-määräykset.	lisääntyä; - keskittäminen tuo alueille aikaisempaa pitkäkestoisempaa toimintaa.	
Otetaan huomioon ekologinen verkosto ja sen ydinalueet. Laajoille yhtenäisille metsäalueille ei osoiteta niitä pirstovia toimintoja eikä maankäyttöä ilman erityisiä perusteita. Ohjataan myös muuta maankäytön suunnittelua niin, että laajoja yhtenäisiä metsäalueita ei tarpeettomasti pirstota.	- Sektorikohtainen selvitys maakunnan ekologisesta verkostosta ja laajoista yhtenäisistä metsäalueista; - 17 erillistä MLY-aluetta (metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä); - muodostavat 11 aluekokonaisuutta; - MLY-alueille ei osoiteta niitä pirstovia toimintoja; - 7 uutta viheryhteys-tarvemerkintää; - suunnittelu-määräykset; - asiantuntijalausunto.	- Edellytykset turvata maakunnan ekologisen verkoston maakunnallinen ja ylismaakunnallinen toimivuus paranevat; - myönteinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen, - lisää metsien ja metsäluonnon painoarvoa maakunnan ekologisessa verkostossa; - metsätalousalueiden asema kuntakaavoituksessa vahvistuu.	- Ekologisen verkoston ja sen ydinalueiden huomioon ottamisen osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin. - laajojen yhtenäisten metsäalueiden pirstomattomuuden osalta kaavan tavoite toteutuu hyvin.

Edellä esitetyn arvioinnin mukaan lähes kaikki vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet toteutuvat kaavassa hyvin. Kuitenkin on ollut perusteltua arvioida, että jotkut tavoitteista toteutuvat vain osittain ja tavaraliikenteen terminaalien ja logistiikkakeskusten osalta tavoite ei toteudu lainkaan. Syyt yksittäisen tavoitteen osittaiseen saavuttamiseen tai kokonaan toteutumatta jäämiseen on esitetty kaavaselostuksessa kunkin aihealueen käsittelyn yhteydessä. Kaikkiin niihin tultaneen palaamaan seuraavilla maakuntakaavakerroksilla.

8. KAAVAN TULKINTA, OIKEUSVAIKUTUKSET JA SUHDE MUUHUN LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Tässä luvussa esitetään maakuntakaavan tulkintaa, oikeusvaikutuksia ja suhdetta muuhun lainsäädäntöön siten, että näkökulmana on vaihemaakuntakaavan aihepiiri. Oikeusvaikutuksia on yleisemmin käsitelty Uudenmaan maakuntakaavan selostuksen kohdissa 6 ja 7.

8.1 Vaihemaakuntakaavan yleiset, maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset oikeus- ja ohjausvaikutukset

Kuntakaavoitus

Pääsääntö maakuntakaavoituksen ohjausvaikutuksesta kuntakaavoitukseen on esitetty maankäyttö- ja rakennuslain 32.1 §:ssä: "*Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi*".

Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on osoittaa eri kaavamuodoille selkeästi omat tehtävänsä alueiden käytön suunnittelujärjestelmässä. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaava on siten yleispiirteinen maankäyttösuunnitelma, joka jättää paikalliset alueidenkäyttöä koskevat kysymykset kuntakaavoituksen ratkaistaviksi.

Kaavajärjestelmän peruseriaatteiden mukaan yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Maakuntakaavan ohjauseriaate toteutuu, kun maakuntakaavassa esitetty maankäyttöratkaisu täsmentyy kuntakaavoituksessa.

Jos liikenneväylä tai teknisen huollon johtolinja on esitetty ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen merkinnällä, tulee ratkaisua pyrkiä kuntakaavoituksessa tarkentamaan. Jos väylän tai linjan tarve osoitetaan yhteystarvemerkinnällä, on asia syytä todeta yksityiskohtaisemman kaavan kaavaselostuksessa.

Maakuntakaavassa käytetyt alueen ominaisluonnetta kuvaavat merkinnät, kuten merkittävät kiviainesvarannot, eivät kumoja samalle alueelle aluevarausmerkinnöin osoitettua käyttötarkoitusta. Nimityksensä mukaisesti ominaisuusmerkinnät osoittavat jotakin alueen erityisominaisuutta, jonka vaalimiseksi annettu suunnittelumääräys tulee ottaa huomioon suunniteltaessa alueelle aluevarausmerkinnän mukaista maankäyttöä.

Maakuntakaava on joustava. Maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa tai aluevarauksesta voidaan myös luopua. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeiset tavoitteet eivät vaarannu. Maakuntakaavan tavoitteet on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan.

Maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriitainen kaavaratkaisu kuntakaavoituksessa ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Myös maakunnallisesti tai seudullisesti vaikuttavan uuden kaavaratkaisun esittäminen vain kuntakaavoituksessa synnyttää ristiriitatilanteen maakuntakaavan kanssa.

Maakuntakaava ei ole voimassa yksityiskohtaisemman oikeusvaikutteisen kaavan alueella muutoin kuin näiden kaavojen muuttamista koskevien vaikutusten osalta.

Maakuntakaava voi kuitenkin vaikuttaa kuntakaavan muuttamistarpeeseen. Esimerkiksi kuntakaavassa oleva ristiriita maakuntakaavassa esitettyjen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa osoittaa, ettei kuntakaava ole enää ajan tasalla.

Viranomaistoiminta

Maankäyttö- ja rakennuslain 32.2 §:n mukaisesti viranomaisten on suunnitellussaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaavan ottaminen huomioon ja edistämisvelvoite koskee kaikkia sellaisia valtion ja kuntien viranomaisia, jotka harjoittavat alueiden käyttöön liittyvää suunnittelua tai toteuttamista. Velvoitteen on katsottu koskevan myös valtion liikelaitoksista annetussa laissa (627/1987) tarkoitettuja valtion liikelaitoksia.

Maakuntakaavan huomioon ottaminen tarkoittaa toimimista tavalla, joka ei vähennä maakuntakaavan toteuttamismahdollisuuksia. Maakuntakaavan toteuttamisen edistäminen edellyttää puolestaan aktiivisempaa, maakuntakaavan toteuttamista palvelevaa toimintatapaa. Kuntia koskevana säännös tarkoittaa lähinnä kaavoituksen suuntaamista maakuntakaavan tarkoituksenmukaista toteuttamista edistäville alueille.

Maakuntakaavan rakentamisrajoitus

Maankäyttö- ja rakennuslain 33.1 §:n mukaan maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Kun kaava saa lainvoiman, tulee rakentamisrajoitus automaattisesti voimaan näillä alueilla. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavamääräyksellä supistaa tai laajentaa. Uudenmaan maakuntakaavaan ei pääsääntöisesti ole sisällytetty tällaisia määräyksiä. Kohdemerkinöillä osoitettuihin yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen aluevarauksiin ei kuitenkaan sisälly rakentamisrajoitusta. Kohteina osoitettujen alueiden toteutumisen turvaamisen ei ole katsottu edellyttävän rakentamisrajoitusta, koska ne ovat pinta-alaltaan pieniä ja niiden tarkka sijainti ja laajuus voidaan määritellä vasta yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa suhteessa muuhun ympäröivään maankäyttöön.

Alueen ominaisluonnetta kuvaavalla merkinnällä osoitetut alueet eivät ole suojelualueita eikä rakentamisrajoitus koske niitä. Alueen ominaisluonnetta kuvaavalla merkinnällä on vaihemaakuntakaavassa osoitettu alueet, joilla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja.

Rakentamisrajoituksen kohdealueilla ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että maakuntakaavan toteutuminen vaikeutuu. Rakentamisrajoitus on kuitenkin ehdollinen. Jos rakennuslupan epäämisestä aiheutuu hakijalle huomattavaa haittaa, lupa on myönnettävä, ellei kunta tai muu julkisoikeudellinen yhteisö lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Suojelualueilla lunastus- tai korvausvelvollinen yhteisö on yleensä valtio.

Kun liikenneväylä tai teknisen huollon johtolinja on esitetty ohjeellisen tai vaihtoehtoisen linjauksen merkinnällä, ei alueelle tule rakentamisrajoitusta. Rakentamisrajoitukseen ei myöskään johda liikenteen tai teknisen huollon yhteistarvemerkinä.

Mikäli hakijalle aiheutuu rakennuslupan epäämisestä huomattavaa haittaa, on lupa rakentamiseen edellä mainituin edellytyksin myönnettävä. Haitan arvioinnissa otetaan luonnollisesti huomioon vain sellainen este rakentamiselle, joka johtuu

nimenomaan maakuntakaavasta. Mikäli rakentaminen olisi estynyt, vaikka maakuntakaava ei olisikaan voimassa, kyseessä ei ole maakuntakaavasta aiheutuva este.

8.2 Vaihemaakuntakaavan merkintöihin liittyviä oikeus- ja ohjausvaikutuksia

Metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä (MLY)

MLY-merkinnällä osoitetaan pääasiassa metsätalouksikäytössä olevia, pinta-alaltaan laajoja ja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat maakunnan ekologisen verkoston kannalta merkittäviä. Vaihemaakuntakaavan MLY-aluevarausta ei koske MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus eikä alueille siten anneta myöskään MRL:n mukaisia rakentamismääräyksiä. Myöskään MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä ei anneta. MLY-aluevarauksella ei ole siten vaikutusta rakentamisen poikkeamisoikeuden (MRL 23 luku), rakennusluvan (MRL 125 §, 135-137 §) tai toimenpideluvan (MRL 126 §, 138 §) myöntämisedellytyksiin, vaan ne on harkittava kyseisten säännösten mukaisesti. MLY-aluevaraus ei vaikuta myöskään ranta-alueita koskevien säännösten soveltamiseen (MRL 10 luku).

Maakuntakaavan perusteella kunnalle ei muodostu velvoitetta suunnittelutarvealueen määrittämiseen. Kunta voi määrätä suunnittelutarvealueeksi MRL 16 §:n mukaisesti myös alueen, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä. Vaihemaakuntakaavassa osoitetun MLY-aluevarauksen ympäristöarvot perustuvat alueen ekologiseen merkittävyyteen. MLY-aluevaraus voi sisältää sellaisia laissa tarkoitettuja ympäristöarvoja, jotka voivat vaikuttaa kunnan harkintaan suunnittelutarvealueista ja niiden rajoista.

Maisematyöluvan soveltamisala ja luvan edellytykset on määritelty MRL 128 §:ssä ja 140 §:ssä. Soveltamisala ei ulotu maakuntakaavaan. Maisematyölupa tarvitaan ainoastaan asemakaava-alueella, yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään ja alueella, jolla yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta. MLY-alueen metsän hoitaminen ja käyttäminen metsätalousmaaksi tapahtuu metsälain säädöksiin perustuen. Metsälaki ei estä MLY-aluevarauksillakaan metsätalouden ottamista muuhun käyttöön (metsälaki 3 §). Milloin toimenpide vaatii viranomaisen luvan, sovelletaan metsälakia siihen saakka kunnes päätös on saanut lainvoiman tai lupaviranomainen on toimivaltansa rajoissa antanut suostumuksensa toimenpiteelle. Alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslain säädöksiä, jollei erikseen toisin säädetä.

Metsälaki velvoittaa metsäkeskusta laatimaan metsätalouden alueellisen tavoiteohjelman. Ohjelma sisältää mm. metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi asetettavat yleiset tavoitteet. Ohjelmaan ei oteta tietoja, jotka ovat yksilöitävissä yksittäisen tilan osalta. Metsäkeskuksen on oltava ohjelmaa laatiessaan yhteistyössä kaikkien ohjelman laatimisen kannalta tarpeellisten tahojen kanssa. Maakunnan liitto voidaan katsoa lakisääteisten tehtäviensä perusteella tällaiseksi tahoksi. Lisäksi metsäkeskuksen tulee viranomaisena ottaa maakuntakaava huomioon ja edistää sen toteuttamista.

Metsälain mukaan metsäkeskuksen tulee olla kaavoitettavien ja kaavoitettujen alueiden osalta riittävässä yhteistyössä kuntien kanssa metsälain ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden yhteen sovittamiseksi. Tässä yhteydessä ei mainita maakunnan liittoa. Kuitenkin voidaan katsoa, että tavoitteiden yhteensovittaminen

edellyttää riittävää yhteistyötä metsäkeskuksen ja maakunnanliiton välillä laadittaessa maakuntakaavaa tai metsätalouden alueellista tavoiteohjelmaa. Lähtökohtaisesti maakuntakaavan tavoitteet välittyvät riittävässä määrin kuntakaavoituksen kautta kuntien ollessa yhteistyössä metsäkeskuksen kanssa.

Vaihemaakuntakaavassa ei osoiteta MLY-aluevarauksille merkittäviä kiviainesvarantoja. Maa-ainesten ottoa säätelee maa-aineslaki. Maa-ainesten otto on mahdollista MLY-aluevarauksilla, jos aineiden ottamiselle ei ole maa-aineslain 3 §:ssä mainittuja rajoituksia. Jos ottoalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava määrä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa, sovelletaan hankkeeseen lisäksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä. Maakuntakaava on tukena maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa ja mahdollisessa lupaharkintaa edeltävässä arviointimenettelyssä. MLY-aluevarauksille ei seuraa rajoituksia maa-aineslain 4 §:ssä tarkoitetulle aineksien tavanomaiselle kotitarveotolle.

Maa-ainesten ottoon liittyvä murskaustoiminta vaatii pääsääntöisesti ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Luvan myöntämisen edellytykset on määritelty lain 42 §:ssä. Lisäksi toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset (6 §). Oikeusvaikutteinen maakuntakaava on lain tarkoittama kaava. Maakuntakaavan merkitys lupaharkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttöratkaisujen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta. Täten vaihemaakuntakaavan MLY- aluevarausmerkintää ei voida pitää sisällöltään ja suunnittelumääräyksiltään sellaisena, että se voisi muodostaa sellaisenaan ympäristöluvan myöntämisesteen. Ympäristönsuojelulain mukaisia ympäristölupaviranomaisia ovat ympäristölupavirastot, alueelliset ympäristökeskukset ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kaikkien näiden viranomaisten on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista MRL 32 §:n mukaisesti.

MLY-aluevarausmerkintä ei luo eikä anna edellytyksiä soveltaa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (lunastuslain) 4 §:n tai MRL 99 § 1 ja 2 momenttien säännöksiin perustuvaa menettelyä alueiden hankkimiseksi maakuntakaavan toteuttamiseksi. Merkintä ei synnytä sellaisia valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita, joilla lunastustarve olisi perusteltavissa.

MLY-merkinnästä ei synny tarvetta MRL 101 §:ssä tarkoitettujen korvauskysymyksiä esiin nostamiseen. Maakuntakaavoissa ainoa korvauskysymystilanne liittyy MRL 33 § mukaiseen ehdolliseen rakentamisrajoitukseen. Kuten edellä on todettu, ei MLY-aluevarausta koske mainittu ehdollinen rakentamisrajoitus.

Maantielain 17 §:n mukaan yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Maantie voidaan kuitenkin suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja alueellisen ympäristökeskuksen kanssa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin MRL:ssä säädetään. Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista kaavaa. Jos yleis- tai tiesuunnitelma poikkeaa selvästi alueella voimassa olevasta maakuntakaavasta esimerkiksi pirstomalla

merkittävästi maakuntakaavan MLY-aluevarausta, ei suunnitelmia saa hyväksyä, jollei vastaavaa maakuntakaavan muutosta ole ensin vahvistettu.

Ratalinjojen ja energiaverkostojen toteuttamiseen vaadittavan lunastusluvan myöntävä viranomais on yleensä valtioneuvosto. Vähemmän tärkeistä lunastuksista voi myös maanmittaustoimisto päättää. Ratalain 10 §:n mukaan rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi. Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Jos yleis- tai ratasuunnitelma poikkeaa selvästi alueella voimassa olevasta maakuntakaavasta esimerkiksi pirstomalla merkittävästi maakuntakaavan MLY-aluevarausta, ei suunnitelmia saa hyväksyä, jollei vastaavaa maakuntakaavan muutosta ole ensin vahvistettu.

Perusparannettaessa tie- tai ratalinjoja on viranomaisen otettava maakuntakaava huomioon ja pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista myös MLY-aluevarausten osalta. Tämä tarkoittaa mm. MLY-aluevarausten välisten eläinten kulkuyhteyksien turvaamista ottamalla huomioon kaavassa esitetyt viheryhteystarpeet.

MLY-merkinnän aiheuttaman MRL 32 §:n mukaisen viranomaisvaikutuksen merkitys elinkeinoja koskevan erityislainsäädännön nojalla tapahtuvalle viranomaisen päätöksenteolle riippuu siitä, miten päätöksenteon edellytyksistä on kysymyksessä olevassa erityislaissa säädetty. Merkintä voi tuoda päätösharkintaan lisäperusteita vain siinä laajuudessa kuin erityislainsäädäntö sen sallii. Myös erilaisia tukitoimia ohjataan erityislainsäädännön mukaisesti. Maakuntakaavalla voi olla tässä harkinnassa vaikutusta siinä tapauksessa, että tuen myöntämisen edellytyksistä ei ole kysymyksessä olevassa erityislaissa kattavasti säädetty. Maakunnan liitto ei voi ottaa ennakoita kantaa siihen, millaisia päätöksiä eri viranomaiset tulevat oman toimivaltansa puitteissa tekemään eikä tällainen ennakoiminen edes kuulu maakunnan liiton toimivaltaan.

Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja

Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja, on vaihemaakuntakaavassa merkitty ominaisuusmerkinnällä. Kaava osoittaa, että alueella on maa-ainesten laatuun ja/tai määrään liittyviä erityisominaisuuksia, joiden säilyminen halutaan turvata ja joiden asettamat reunaehdot on otettava huomioon suunniteltaessa alueiden käyttöä. Merkintä ei kumoa kaavassa mahdollisesti samalle alueelle aluevarausmerkinnällä tai kohdemerkinnällä osoitettua käyttötarkoitusta.

Vaihemaakuntakaavan kiviainesvarantojen ominaisuusmerkintää ei koske MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus eikä alueille siten anneta myöskään MRL:n mukaisia rakentamismääräyksiä. Jos alue tai sen osa on osoitettu tekniseen huoltoon liittyvällä aluevarausmerkinnällä, koskee sitä MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Tällaisia kiviainesalueille sijoituvia aluevarausmerkintöjä ovat vaihemaakuntakaavassa jätteenkäsittelyalue ja ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue. Rakentamisrajoitus ei koske kiviainesalueille osoitettuja kohdemerkintöjä. Kiviainesvarantoja osoittavalla ominaisuusmerkinnällä ei ole siten vaikutusta rakentamisen poikkeamisoikeuden (MRL 23 luku), rakennusluvan (MRL 125 §, 135-137 §) tai toimenpideluvan MRL 126 §, 138 §) myöntämisedellytyksiin, jotka on harkittava kyseisten säännösten mukaisesti. Ominaisuusmerkintä ei vaikuta myöskään ranta-alueita koskevien säännösten soveltamiseen (MRL 10 luku). Vaihemaakuntakaavassa ei myöskään anneta kiviainesalueille MRL 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä.

Maisematyöluvan soveltamisala ja luvan edellytykset on määritelty MRL 128 §:ssä ja 140 §:ssä. Soveltamisala ei ulotu maakuntakaavaan. Maisematyölupa tarvitaan ainoastaan asemakaava-alueella, yleiskaava-alueella, jos yleiskaavassa niin määrätään ja alueella, jolla yleiskaavan laatimista tai muuttamista varten on niin määrätty. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Niillä kiviainesalueiksi osoitetuilla alueilla, joilla ei ole tai ei ole ollut maa-aineslain mukaista ottolupaa, tapahtuu metsän hoitaminen ja käyttäminen metsätalousmaaksi metsälain säädöksiin, elleivät kuntakaavat aseta metsälain soveltamiselle rajoituksia (metsälaki 2 §). Metsälaki ei estä metsätalousmaan ottamista muuhun käyttöön (metsälaki 3 §). Tämä koskee myös alueen ottamista maa-ainesten ottoalueeksi. Maa-ainesten ottoa säätelee maa-aineslaki. Lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos ainesten ottaminen ei ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä mainittujen rajoitusten kanssa. Tällaisia laissa tarkoitettuja rajoituksia ovat kauniin maisemakuvan turmeltuminen, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutuminen, huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset muutokset luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Tämä koskee sekä vaihemaakuntakaavassa ominaisuusmerkinnällä osoitettuja että näiden ulkopuolisia alueita. Lupaviranomainen on kunta. Maakuntakaava on tukena maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa. Maa-ainesasetuksen (4 §) mukaan lupaviranomaisen tulee pyytää lausunto maakuntakaavoitusta hoitavalta kuntayhtymältä, jos lupahakemuksen tarkoittamalla alueella on huomattavaa merkitystä maakuntakaavoituksen kannalta.

Jos ottoalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava määrä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa, sovelletaan hankkeeseen lisäksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä. Maakuntakaava on tukena mahdollisessa lupaharkintaa edeltävässä arviointimenettelyssä.

Maakuntakaava vaikuttaa lupaviranomaisen mahdollisuuksiin myöntää kymmentä vuotta pitempiä lupia. Maa-aineslain mukaan lupa ainesten ottamiseen myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Erityisistä syistä lupa voidaan myöntää pitemmäksi ajaksi, kuitenkin enintään 15 vuodeksi ja kalliokiven osalta enintään 20 vuodeksi. Yhtenä erityisenä syynä voidaan pitää sitä, että ottaminen kohdistuu voimassa olevassa maakuntakaavassa maa-ainesten ottamiseen varatulle alueelle (maa-aineslaki 10 §). Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa ei osoiteta ottoalueita vaan kiviainesvarantoja. Näin ollen vaihemaakuntakaavan ominaisuusmerkintä ei ole erityinen syy maa-aineslain mukaisen lupa-ajan pidentämiseksi.

Vaihemaakuntakaavasta ei seuraa rajoituksia maa-aineslain 4 §:ssä tarkoitettulle aineksien tavanomaiselle kotitarveotolle.

Maa-ainesten ottoon liittyvä murskaustoiminta vaatii pääsääntöisesti ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Luvan myöntämisen edellytykset on määritelty lain 42 §:ssä. Lisäksi toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset (6 §). Oikeusvaikutteinen maakuntakaava on lain tarkoittama kaava. Maakuntakaavan merkitys harkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttöratkaisujen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta. Ympäristönsuojelulain mukaisia ympäristölupaviranomaisia ovat ympäristölupavirastot, alueelliset ympäristökeskukset ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kaikkien näiden viranomaisten on pyrittävä

edistämään maakuntakaavan toteuttamista MRL 32 §:n mukaisesti. Täten voidaan vaihemaakuntakaavassa esitetyn kivainainesalueen katsoa tukevan ympäristöluvan myöntämisedellytyksiä.

Merkintä ei luo eikä anna edellytyksiä soveltaa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (lunastuslain) 4 §:n tai MRL 99 § 1 ja 2 momenttien säännöksiin perustuvaa menettelyä alueiden hankkimiseksi maakuntakaavan toteuttamiseksi. Merkintä ei synnytä sellaisia valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita, joilla lunastustarve olisi perusteltavissa. Esimerkiksi yhtiö tai valtion liikelaitos ei voi olla lunastusluvan saajana.

Merkinnästä ei synny tarvetta korvauskysymyksien esiin nostamiseen. Maakuntakaavoissa ainoa korvauskysymystilanne liittyy MRL 33 § mukaiseen ehdolliseen rakentamisrajoitukseen. Tämä ehdollinen rakentamisrajoitus ei koske vaihemaakuntakaavassa osoitettua kiviainesaluetta. Jos viranomainen evää maa-aineslain nojalla luvan aineiden ottamiseen eikä maanomistaja voi käyttää maataan metsätalouteen, rakentamiseen tai muuhun kohtuullista hyötyä tuottavaan tarkoitukseen, on kunta ja joissain tapauksissa valtio velvollinen lunastamaan alueen tai suorittamaan korvausta haitasta. Lunastamisessa noudatetaan lakia kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastamisesta (maa-aineslaki 8 §). Lunastamisvelvollisuus syntyy siis maa-aineslain soveltamisen kautta eikä siten perustu maakuntakaavaan.

Jätehuollon alueet (EJ1, EJ2, EJ3, EJ3/v ja EJ/EN)

Vaihemaakuntakaavassa jätehuollon alueiksi osoitetuilla aluevarauksilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos kaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Rakentamisrajoituksen aluetta ei vaihemaakuntakaavassa erityisellä määräyksellä laajenneta eikä supisteta. Rakentamisrajoitus ei koske kohdemerkinnällä osoitettuja jätehuollon alueita.

Toiminta, johon jätehuollon alueet on tarkoitettu, vaatii ympäristösuojelulain mukaisen ympäristöluvan (ympäristönsuojelulaki 28 § 2 mom. 4-kohta). Lupaviranomainen on alueellinen ympäristökeskus. Luvan myöntämisen edellytykset on määriteltävä lain 42 §:ssä. Lisäksi toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset (6 §). Oikeusvaikutteinen maakuntakaava on lain tarkoittama kaava. Kaavan merkitys harkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttöratkaisujen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta. Täten vaihemaakuntakaavassa esitetyn jätehuollon alueen ja myös kohdemerkinnällä esitetyn jätehuollon alueen voidaan katsoa tukevan ympäristöluvan myöntämisedellytyksiä sijoitusratkaisun osalta. Ympäristölupaviranomaisten on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista MRL 32 §:n mukaisesti.

Toimintaan, johon jätehuollon alueet on tarkoitettu, sovelletaan lisäksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä (asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 6 §). Maakuntakaava on tukena mahdollisessa lupaharkintaa edeltävässä arviointimenettelyssä.

Jätehuollon aluevarausmerkintä voi luoda edellytykset lunastuslain 4 §:n tai MRL 99 § 1 ja 2 momenttien mukaiseen menettelyyn alueiden hankkimiseksi vaihemaakuntakaavan toteuttamiseksi. Merkintä voi synnyttää sellaisia lunastuslaisia tarkoitettuja valtion, seudun, kuntayhtymän tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita, joilla lunastustarve olisi perusteltavissa. Kuitenkaan esimerkiksi jätealan yhtiö ei voi olla lunastusluvan saajana.

Vaihemaakuntakaavan perusteella kunnalle ei muodostu velvoitetta suunnittelutarvealueen määrittämiseen. Kunta voi määrätä suunnittelutarvealueeksi MRL 16 §:n mukaisesti alueen, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä. Vaihemaakuntakaavan jätehuollon aluevaraus ja kohdemerkintä voivat vaikuttaa kunnan harkintaan suunnittelutarvealueista ja niiden rajoista.

Moottoriurheilurata ja ampumarata (mr, am)

Moottoriurheilu- ja ampumaradat on merkitty vaihemaakuntakaavassa kohdemerkinnöillä. Niillä ei ole voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajotus. Yksityiskohtaisemman kaavan tehtävä on tarkentaa kohdemerkinnällä osoitetun ampumaradan sijaintia ja rajoja.

Vaihemaakuntakaavassa esitetyt moottoriurheilu- ja ampumaradat ovat ulkona sijaitsevia ratoja ja ne vaativat ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan (ympäristönsuojeluasetus 1 § 1 mom. 14 a -kohta). Luvan käsittelee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Luvan myöntämisen edellytykset on määritelty lain 42 §:ssä. Lisäksi toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset (6 §). Maakuntakaava on lain tarkoittama oikeusvaikutteinen kaava. Maakuntakaavan merkitys harkinnassa riippuu erityisesti kaavan maankäyttöratkaisujen erityisyydestä ja maankäyttöratkaisujen kokonaisuudesta. Täten voidaan katsoa ampumaradan osoittamisen vaihemaakuntakaavassa tukevan ympäristöluvan myöntämisedellytyksiä sijoitusratkaisun osalta. Ympäristölupaviranomaisten on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista MRL 32 §:n mukaisesti.

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista ei koske moottoriurheilu- ja ampumaratojen aiheuttamaa melua (1 §).

Vaihemaakuntakaavan perusteella kunnalle ei muodostu velvoitetta suunnittelutarvealueen määrittämiseen. Kunta voi määrätä suunnittelutarvealueeksi MRL 16 §:n mukaisesti alueen, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä. Vaihemaakuntakaavassa osoitettu moottoriurheilu- ja ampumarata voi synnyttää sellaisia laissa tarkoitettuja ympäristöhaittoja, jotka voivat vaikuttaa kunnan harkintaan suunnittelutarvealueista ja niiden rajoista.

Yhdysradan ohjeellinen linjaus

Ratalain 10 §:n mukaan rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi. Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa.

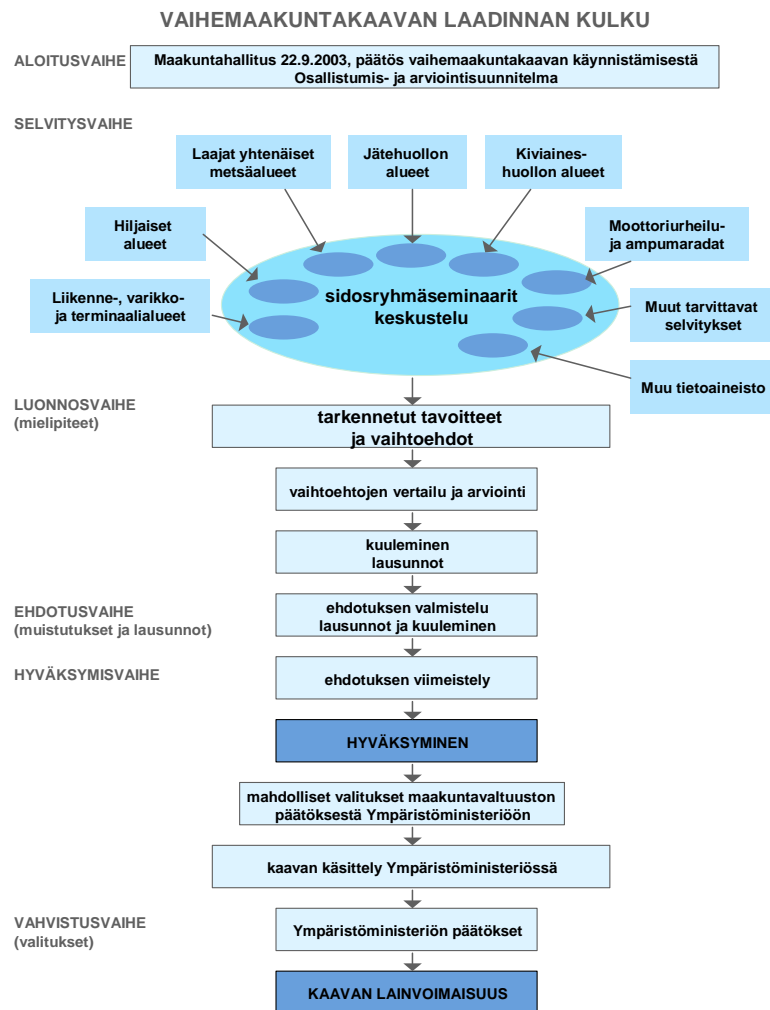
Seututien ohjeellinen linjaus

Maantielain 17 §:n mukaan yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Maantie voidaan kuitenkin suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun maankäyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan, maakunnan liiton ja alueellisen ympäristökeskuksen kanssa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin MRL:ssä säädetään. Yleissuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin oikeusvaikutteista kaavaa. Jos yleis- tai tiesuunnitelma poikkeaa selvästi alueella voimassa olevasta maakuntakaavasta, ei suunnitelmia saa hyväksyä, jollei vastaavaa maakuntakaavan muutosta ole ensin vahvistettu.

9. OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN LAADINNASSA

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää vuorovaikutteista suunnittelua maakuntakaavan laadinnassa. Osallisuusprosessi on kaavan laatijoille haasteellinen tehtävä toisaalta suuren osallisjoukon ja toisaalta vaihemaakuntakaavassa käsiteltävien aihealueiden vuoksi. Koska yksittäisten osallisten tavoittaminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta, vuorovaikutuksessa on keskitytty yhteistyöhön kuntien ja muiden sidosryhmien sekä erilaisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Tavoitteena on ollut, että mahdollisimman laaja osallisjoukko tavoitetaan järjestöjen ja yhdistysten välityksellä jo kaavan laadinnan alkuvaiheessa ennen varsinaisia lakisääteisiä kuulemismenettelyjä.

Liiton kotisivuja on hyödynnetty ja tullaan jatkossakin hyödyntämään tiedonvälityksessä kaikille osallisille. Verkkosivujen kautta on mahdollista tutustua vaihemaakuntakaavan ajankohtaisiin asioihin kuten selvityksiin, kaavaluonnokseen ja -ehdotukseen. Verkkosivujen kautta voi myös antaa palautetta kaavan valmistelijoille. Lisäksi vaihemaakuntakaavasta on tiedotettu osallisille lehdistön välityksellä.

Kuva 13: Uudenmaan vaihemaakuntakaavan laadintaprosessi osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan

Aloitusvaihe

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan laadinta aloitettiin laatimalla osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jonka maakuntahallitus hyväksyi 14.3.2005. Tätä ennen tammikuussa 2005 oli järjestetty maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu kaavan lähtökohdista ja tavoitteista ympäristöministeriön ja muiden viranomaisten kanssa.

Kaavan laadinnan aloittamisesta kuulutettiin keväällä 2005 lehdistössä ja Uudenmaan liiton verkkosivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin myös nähtäville keväällä 2005. Sen sisällöstä ei juurikaan saatu palautetta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kuvataan, mitä kaavassa on tarkoitus käsitellä, millaisia vaihtoehtoja tutkitaan ja miten kaavan vaikutuksia arvioidaan, ketkä ovat osallisia ja miten he saavat tietoa suunnittelusta sekä missä vaiheessa ja miten he voivat esittää mielipiteitään.

Selvitysvaihe

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava täydentää 8.11.2006 vahvistettua Uudenmaan maakuntakaavaa. Maakuntakaavaa tietopohjaa täydennettiin niiden aihealueiden osalta, joita vaihemaakuntakaavassa käsitellään. Vaihemaakuntakaavan lähtökohdiksi laadittiin seuraavat selvitykset:

- Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet
- Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla
- Liikenteen varikot ja terminaalit Uudellamaalla
- Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat
- Uudenmaan ampumaradat
- Uudenmaan moottoriurheiluradat
- Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla

Kunkin selvityksen laadinnassa on ollut mukana asiantuntijatyöryhmä täydentämässä liiton asiantuntemusta. Lisäksi aihealueista on järjestetty kuusi laajaa sidosryhmäseminaaria:

- Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet sidosryhmäseminaari 18.3.2005
- Liikenteen varikot ja terminaalit Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa 6.4.2005
- Ampuma- ja moottoriurheiluradat sekä -alueet Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa 13.10.2005
- Hiljaiset alueet ja laajat yhtenäiset metsäalueet Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa 8.12.2005
- Kiviaineshuollon alueet Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa 23.3.2006
- Jätehuollon alueet Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa 14.6.2006

Kussakin seminaarissa oli mukana kuutisenkymmentä sidosryhmien edustajaa. Niissä esiteltiin selvitysten tavoitteita sekä tuloksia ja osallisilla oli mahdollisuus esittää näkemyksiään eri aihealueista.

Myös maakuntahallituksen jäsenistä nimetty vaihemaakuntakaavan ohjaustoimikunta on käsitellyt perusselvityksiä niiden laadinnan aikana. Maakuntavaltuustolle ja -hallitukselle järjestettiin toukokuussa 2006 seminaari, jossa esiteltiin selvitysten keskeiset tulokset ja saatiin eri poliittisten ryhmien evästyksen kaavaluonnoksen valmisteluun.

Epävirallinen viranomaisneuvottelu ympäristöministeriön kanssa selvitysten tuloksista pidettiin elokuussa 2006.

Luonnosvaihe

Luonnosvaiheessa selvitysten tulokset sovitettiin yhteen sekä keskenään että suhteessa vahvistettuun maakuntakaavaan. Suunnitteluratkaisua laadittaessa keskusteltiin eri sidosryhmien, kuten kuntien, naapurimaakuntien liittojen ja kaavan asiakokonaisuuksista vastaavien tahojen kanssa. Erityisen tiivistä yhteistyötä tehtiin Uudenmaan kuntien kaavoittajista koostuvan suunnittelijaryhmän sekä seutukunnittain nimetyn kuntatyöryhmän kanssa. Myös vaihemaakuntakaavan ohjaustoimikunta käsitteli luonnosaineistoa.

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 20.11.2006 asettaa kaavaluonnoksen nähtäville sekä pyytää luonnoksesta kuntien ja muiden sidosryhmien lausunnot. Kaavaluonnoksen sisältö merkittiin tiedoksi, mutta sitä ei tässä vaiheessa hyväksytty.

Kaavaluonnos oli nähtävillä ja lausunnoilla liiton jäsenkunnissa vuodenvaihteen 2006–2007 molemmin puolin. Kaavaluonnoksesta järjestettiin myös kunta- tai seutukuntakohtaisia esittelytilaisuuksia ja sidosryhmäseminaareja.

Kaavaluonnoksesta saatu palaute ja saadun palautteen huomioiminen kaavaehdotuksen valmistelussa

Kaavaluonnoksesta saatiin yli sata lausuntoa ja osallisten mielipiteitä noin 200. Saadussa palautteessa keskeisimmiksi kysymyksiksi nousivat kiviaineshuolto, puolustusvoimien ampumaradat ja harjoitusalueet sekä niihin liittyvät melualueet, hiljaiset alueet sekä eräiden kuntien lausunnoissa tarpeet laajentaa vahvistetun maakuntakaavan taajamatoimintojen alueita.

Osallisten palautteesta suurin osa eli 136 mielipidettä kohdistui Hyvinkään Kaukasten kylän itä- ja luoteispuolella kiviainesten ottoon soveltuviksi osoitettuihin kallioalueisiin. Muut mielipiteet jakautuivat alueellisesti ja aihepiireittäin tasaisesti.

Hiljaisista alueista saatiin kahdensuuntaista palautetta. Osa palautteen antajista piti hyvänä kaavaluonnoksen ratkaisua, jossa hiljaisuutta käsiteltiin ainoastaan kaavaselostuksessa. Osa palautteen antajista taas edellytti hiljaisten alueiden merkitsemistä kaavakartalle. Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 18.6.2007, että hiljaisia alueita ei kaavaehdotuskartalla esitetä omalla merkinnällä, vaan asiaa käsitellään kaavaselostuksessa.

Myös vaihemaakuntakaavan jätehuoltoratkaisusta saadussa palautteessa osallisten mielipiteet menivät ristiin. Saadussa palautteessa pidettiin tärkeänä muun muassa, että kaavassa varataan riittävästi vaihtoehtoisia jätehuoltoalueita eri puolilta maakuntaa ja että Ämmässuon kaatopaikan toimintaa supistetaan. Osassa mielipiteitä vaadittiin enemmän toimia jätteen synnyn ehkäisyyn ja vastustettiin jätevoimaloiden aluevarausten esittämistä. Palautteessa kiinnitettiin huomiota myös jätehuoltoon liittyviin kuljetuksiin ja ylijäämämaiden loppusijoitusalueisiin.

Saadun palautteen perusteella kaavaehdotuksen jätehuoltoratkaisusta poistettiin Malminkartanon ylijäämämaiden loppusijoitusalue Helsingistä sekä lisättiin uusia alueita pääkaupunkiseudun ulkopuolelle kuntien esittämän tarpeen mukaisesti.

Ampumaratojen osalta kaavaehdotukseen lisättiin kaikki puolustusvoimien käytössä olevat ampumaradat puolustusvoimilta saadun palautteen pohjalta. Kaavaluonnoksessa olleet Kivikon ja Lahnuksen ampumaradat poistettiin, koska palautteen perusteella niiden kehittäminen maakunnallisiksi radoiksi ei ole mahdollista. Saadussa palautteessa esitettiin myös kaikkien ampumarata-alueiden merkitsemistä kaavakartalle. Tämä ei ollut mahdollista, koska maakuntakaavassa voidaan osoittaa ainoastaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä asioita.

Moottoriurheiluradoista Mäntsälän rata poistettiin, koska kunnan oma kaavoitus on edennyt siten, ettei edellytyksiä maakunnallisen radan kehittymiselle ollut enää olemassa.

Palautteessa esiin noussut vaatimus ampuma- ja moottoriurheiluratojen melukysymysten huomioonottamisesta ratkaistiin antamalla suunnittelumääräys, joka velvoittaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvittämään ja ottamaan huomioon sekä moottoriurheilu- että ampumaratojen ympäristöönsä aiheuttama melu.

Logistiikka-alueiden osalta palautetta saatiin logistiikkavyöhykkeiden määrittelystä, niiden laajuudesta ja sijainnista suhteessa pohjavesialueisiin. Lisäksi esitettiin joukkoliikenteen terminaaliverkon tarkistamista. Palautteen perusteella Siuntion Sunnanvikiin lisättiin joukkoliikenteen terminaalimerkintä. Muun muassa ympäristöministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena logistiikkakysymysten käsittely siirrettiin seuraavalle kaavakierrokselle. Logistiikka onkin vaihemaakuntakaavan aihekokonaisuus, joka ei ole toteutunut osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti.

MLY-alueista (metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä) saatiin keskenään ristiriitaista palautetta. Osa palautteen antajista piti kaavaluonnoksessa esitettyä ratkaisua oikean suuntaisena, osa halusi aluerajausten laajentamista ja merkinnän tiukentamista ja osassa palautetta vastustettiin laajojen yhtenäisten metsäalueiden merkitsemistä kaavaan. Osassa palautetta kaavamerkinnän oikeusvaikutuksia pidettiin epäselvinä ja haluttiin tarkennuksia vaikutusten arviointiin. Kaavaehdotukseen selvennettiin ja tarkennettiin MLY-kaavamerkinnän oikeusvaikutuksia. Tehdyt aluetarkistukset perustuvat kunnilta saatuun palautteeseen ja niillä varmistetaan riittävä liikkumavara mm. kyläalueiden kasvulle.

Kaavaluonnoksesta saadusta palautteesta suurin osa kohdistui ominaisuusmerkinnällä osoitettuihin alueisiin, joiden kiviainekset soveltuvat ottotoimintaan. Erityisesti palautetta saatiin alueesta, joka sijoittuu Kaukasten kylän itäpuolelle Hyvinkään ja Mäntsälän rajalla. Muussa kiviaineshuoltoa koskevassa palautteessa haluttiin tarkennusta suunnittelumääräyksen oikeusvaikutuksiin, esitettiin aluekohtaisia tarkistuksia, tai puututtiin kiviainesalueiden osoittamiseen maantieteellisesti tasapuolisesti.

Kaavamerkintä muutettiin ottotoimintaan soveltuvien kiviainesalueiden sijaan tarkoittamaan ”alueita, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja”. Lisäksi kiviainesalueiden maakunnallisuuden määrittelyssä luovuttiin miljoonan kuutiometrin rajasta. Sen sijaan kiinnitettiin huomiota alueiden sijoittumiseen maakunnan eri osissa. Kaavaehdotukseen osoitettiin 18 uutta kiviaineshuollon kannalta merkittävää kiviainesvarantoa ja alueiden rajauksia tarkennettiin saadun palautteen perusteella erityisesti Hyvinkään ja Mäntsälän alueilla.

Luonnoksesta saadussa palautteessa korostettiin maakunnan ekologisen verkoston eheyden ja toimivuuden merkitystä. Palautteen johdosta päätettiin pyytää ulkopuolinen asiantuntijalausunto Uudenmaan maakuntakaavan ja 1. vaihemaakuntakaavaluonnoksen muodostaman kokonaisuuden vaikutuksista maakunnan ekologiseen verkostoon ja sen toimintaan. Lausunnon antoi Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteen laitos. Asiantuntijalausunto on osa vaihemaakuntakaavan lähdemateriaalia.

Lausunnon mukaan syntyvän kokonaisuuden, johon kuuluvat myös kaavojen viheryhteystarvemerkinnät, katsotaan olevan toimiva ja lähestymistavaltaan innovatiivinen. Lausunnossa esitetyt yksittäiset, paikalliset ongelmakohdat tullaan ottamaan tarkasteluun seuraavalla maakuntakaavakierroksella.

Kaavaluonnoksesta saadussa palautteessa kunnat toivat esiin vahvistetun maakuntakaavan tarkistamistarpeita, jotka koskevat taajama-alueiden rajauksia, liikenne- ja energiaverkkoa, vesihuoltoa ja suojelualueita. Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 18.6.2007, että vahvistetun maakuntakaavan tarkistustarpeista käsitellään ainoastaan ne, jotka kuntakaavoituksen ja muun suunnittelun kannalta ovat välttämättömiä. Muut tarkistustarpeet päätettiin siirtää seuraavalle kaavakierrokselle, joka päätettiin käynnistää välittömästi 1. vaihemaakuntakaavan hyväksymisen jälkeen.

Ehdotusvaihe

Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan kaavaehdotus valmisteltiin kaavaluonnoksen, siitä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä maakuntavaltuuston 6.6.2007 järjestetyssä seminaarissa saatujen linjausten pohjalta. Ohjaustoimikunnalle kaavaehdotuksen valmistelua esiteltiin syksyn 2007 aikana neljässä kokouksessa ja ohjaustoimikunta antoi evästyksiä ehdotuksen valmisteluun.

Kaavaehdotuksen sisällöstä käytiin kesän ja syksyn 2007 aikana neuvotteluja kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Lisäksi ratkaisuperiaatteita esiteltiin laajassa sidosryhmäseminaarissa lokakuun loppupuolella. Ehdotusvaiheessa järjestettiin kaksi epävirallista viranomaisneuvottelua, toinen elokuussa laajalle viranomaisten joukolle, toinen syyskuussa ympäristöministeriön ja liiton kesken.

Maakuntahallitus hyväksyi Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen kokouksessaan 17.12.2007 ja päätti asettaa sen nähtäville ja pyytää siitä kuntien ja muiden sidosryhmien lausunnot. Kaavaehdotus oli nähtävillä Uudenmaan kunnissa alkuvuodesta 2008. Nähtävilläoloaikana järjestettiin seutukunnittain tilaisuuksia, joissa oli mahdollisuus tutustua aineistoon ja tavata suunnittelijoita. Lausunnonantajille järjestettiin oma esittely- ja keskustelutilaisuus.

Kaavaehdotuksesta saatu palaute

Vaihemaakuntakaavaehdotuksesta saatiin noin sata lausuntoa ja lähes 300 muistutusta. Lähes kolmannes lausunnon antaneista ilmoitti, ettei vaihekaavaehdotuksesta ole huomautettavaa.

Lausunnoissa keskeisiksi nousivat kiviaineshuollon alueet sekä MLY-alueet. Molempia haluttiin yhtä lailla lisättävän kuin vähennettävän. Eri toimijoiden luonnosvaiheessa esittämät vastakkaiset näkemykset eivät siis juurikaan muuttuneet prosessin kuluessa.

Myös jätehuollon kysymykset olivat esillä monissa lausunnoissa. Alan toimijat hyväksyivät esitetyn ratkaisun pääsääntöisesti, mutta ympäristöjärjestöt korostivat jätteenpolton sijasta kierrätystä ja jätteen syntyä ehkäiseviä toimenpiteitä. Lisäksi muutamat lausunnonantajat katsoivat, että esitetyt jätehuollon aluevaraukset eivät riitä pitkällä tähtäimellä ja esittivät tämän vuoksi, että niitä tulisi käsitellä myös seuraavalla maakuntakaavakierroksella.

Kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista yli 60 % koski Espoon jätevedenpuhdistamon vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja. Runsaat kymmenen prosenttia muistutuksista kohdistui jätevoimaloihin, ja kannanotot jakautuivat tasaisesti Juvanmalmin, Kirkniemen ja Kivikon kesken. Ämmäsuota koskevia muistutuksia ei sen sijaan enää juuri saatu.

Kiviainesvarannoista saatiin ehdotusvaiheessa enää nelisenkymmentä muistutusta, joista luonnosvaiheessa runsaasti puhuttaneisiin Kaukasten ympäristön alueisiin kohdistui noin puolet.

Noin joka seitsemännessä muistutuksessa mainittiin hiljaiset alueet tai laajat yhtenäiset metsäalueet (kaavamerkintä MLY), mutta vain muutamassa ne olivat muistutuksen pääsisältönä.

Maakaasuputken linjauksen muuttamista ohjeelliseksi tai poistamista kaavakartalta vaadittiin muutamassa lausunnossa ja muistutuksessa.

Maakuntavaltuuston ja -hallituksen seminaarissa 11.6.2008 jaettiin vaihemaakuntakaavaehdotuksesta saaduista lausunnoista ja muistutuksista tehdyt tiivistelmät, esitettiin niistä tehty yhteenveto ja liiton toimiston valmistelemat alustavat linjaukset siitä, miten palaute otetaan huomioon kaavaehdotusta viimeisteltäessä.

Kaavaehdotuksesta järjestettiin 20.8.2008 maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu. Neuvottelussa käsiteltiin lausunto- ja muistutusvastineiden luonnoksia ja niiden johdosta vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavakarttaan, kaavamääräyksiin ja kaavaselostukseen esitettäviä muutoksia. Ympäristöministeriö totesi, että mikään Uudenmaan liiton ehdottama muutos ei ole niin olennainen, että kaavaehdotus tulisi asettaa uudelleen nähtäville.

Ehdotuksen viimeistely

Kaikkiin määräaikana saapuneisiin muistutuksiin ja lausuntoihin laadittiin vastineet. Saadut lausunnot ja muistutukset olivat kokonaisuudessaan nähtävinä 22.9.2008 maakuntahallituksen kokouksessa, jossa maakuntahallitus hyväksyi lausuntoihin ja muistutuksiin laaditut vastineet sekä niiden aiheuttamat toimenpiteet.

Palautteen perusteella vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavakarttaan tehtiin seitsemän muutosta. Mikään muutoksista ei ollut niin olennainen, että kaavaehdotus olisi tullut asettaa uudelleen nähtäville. Yhtä teknistä värikorjausta lukuun ottamatta kaavamääräyksiin ei tehty muutoksia. Kaavaselostukseen tehtiin noin 30 tarkistusta tai täydennystä.

Kaavakarttaan tehtiin seuraavat muutokset:

- Espoo, Juvanmalmi;
EJ/EN-kohdemerkinnän sijaintia tarkistettiin (tekninen korjaus)
- Järvenpää, Puolmatka;
EJ3-kohdemerkintä muutettiin kohdemerkinnäksi EJ3/v (tekninen korjaus)
- Karkkila, Kovelö;
nykyisen toiminnassa olevan ampumaradan sijainti tarkistettiin (tekninen korjaus)
- Inkoo, Degerby-Pickala;
kiviainesvarantoalueen rajausta tarkistettiin suhteessa kulttuurimaisema-alueeseen
- Nummi-Pusula, Keräkankare;
kiviainesvarantoalue poistettiin alueella toimivan pohjavedenottamon vuoksi
- Hyvinkää, Kytäjä;
MLY-alueen reunan rajausta tarkistettiin
- Tammisaari, Puontpyöli;
MLY-alueen rajausta tarkistettiin ranta-alueella.

Kaavaselostuksen vaikutusten arviointia täydennettiin ja siinä kiinnitettiin huomiota muun muassa vaikutuksiin, jotka kohdistuvat asukkaisiin, yhteisöihin ja

kulttuuriympäristöihin. Kokonaisvaikutusten arviointia täydennettiin ilmastonmuutokseen liittyvillä näkökulmilla.

Kaavaselostukseen lisättiin kuvaus osallistumisen siihen astisesta toteutumisesta. Lisäksi selostukseen tehtiin joitakin pieniä karttakorjauksia sekä kaksi uutta liitekarttaa, jotka koskevat kaavakartalla esitettäviä MLY-alueita ja kiviainesvarantoalueita. Selostukseen tehtiin myös selventäviä rakenteellisia muutoksia, yksittäisiä tarkennuksia sekä kielellisiä korjauksia.

Hyväksymisvaihe

Maakuntahallitus käsitteli 3.11.2008 vaihemaakuntakaavan ehdotuksen ja päätti esittää, että maakuntavaltuusto hyväksyy vaihemaakuntakaavan ja lähettää sen ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 17.12.2008 maakuntahallituksen esityksestä hyväksyä vaihemaakuntakaavan, saattaa kaavan ympäristöministeriön vahvistettavaksi ja pyytää ympäristöministeriötä vahvistuspäätöksen yhteydessä kumoamaan voimassa olevasta Uudenmaan maakuntakaavasta merkinnät, jotka on esitetty erillisellä kartalla.

Vahvistaminen

Ympäristöministeriö vahvisti kaavan 22.6.2010.

Vaihemaakuntakaavasta tehtiin 17 valitusta, jotka kaikki ympäristöministeriö hylkäsi vahvistaessaan kaavan. Valitukset koskivat muun muassa jäte- ja energiahuollon alueita, merkittävien kiviainesvarantojen alueita sekä maa- ja metsätalousvaltaisia alueita ja viheryhteystarpeita.

Vahvistuspäätöksessään ympäristöministeriö antoi korjauskehotuksen koskien ET-merkinnän (Yhdyskuntateknisen huollon alue, ohjeellinen vaihtoehtoinen sijainti) kuvausta. Merkinnän kuvaus muutettiin muotoon: Merkinnällä osoitetaan Espoon Suomenojan puhdistamoa korvaavan kalliopuhdistamon vaihtoehtoiset sijaintipaikat, jotka sijaitsevat Eestinkalliolla, Sammalvuorella sekä Mossasvedjebergenillä.

Kaava sai lainvoiman, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi 8.10.2012 kaikki viisi ministeriön vahvistamispäätöksestä tehtyä valitusta.

10. KAAVAN TOTEUTTAMINEN, AJOITUS JA SEURANTA

Vaihemaakuntakaava ei ole toteuttamissuunnitelma, vaan se toteutuu yksityiskohtaisempien suunnitelmien kautta. Vaihemaakuntakaavan hyväksyminen ja vahvistaminen eivät tuo muutoksia alueiden käyttöön ilman muiden tahojen suorittamia toteutustoimenpiteitä.

Vaihemaakuntakaavan toteuttamisen vastuujako voidaan yleensä määrittellä selkeästi. Valtakunnalliset aluetarpeet, kuten yleiset tiet ja ratalinjat kuuluvat valtion viranomaisten toteutettaviksi. Toteuttaminen edellyttää yleensä jonkin erityislain soveltamista. Maakuntakaavan toisena päätoteuttajana valtion ohella ovat alueen kunnat. Kunnan toteutusvastuu konkretisoituu kuntakaavoituksen yhteydessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ympäristöministeriö voi antaa valtion, kuntayhtymän ja kunnan viranomaiselle oikeuden lunastaa maakuntakaavassa väestön yhteisiä tarpeita varten osoitetun alueen. Vaihemaakuntakaavan toteuttajana voi olla myös muita kuin viranomaisosapuolia, esimerkiksi yksityisoikeudellisia yhteisöjä tai yrityksiä. Muilla toteuttajilla ei ole lunastusoikeutta, vaan aluevaraukset toteutuvat niiden oikeuksien puitteissa, joita kaava kullekin osoittaa.

Vaihemaakuntakaavan toteuttajista suurin osa on muita kuin kunta tai valtio. Jätehuollon alueiden toteuttajana ovat pääasiassa kunnalliset jäteyhtiöt ja YTV Jätehuolto. Myös yksityiset yritykset voivat tulevaisuudessa olla yhä useammin toteuttajina. Jätevoimaloiden vaihtoehtoisten sijaintipaikkojen toteutus riippuu siitä, siirrytäänkö alueella energiahyötykäyttöön. Toteuttajana tällöin on joko jokin olemassa oleva tai toteutusta varten perustettava yhtiö.

Maakaasun runkoputken toteutuksesta vastaa Gasum Oy ja sähkönsiirtoverkosta joko valtakunnallinen Fingrid Oyj tai alueelliset jakeluyhtiöt. Kunnallisteknisen verkoston ja mahdollisen jätevedenpuhdistamon toteuttajina ovat puolestaan kunnat tai kunnallinen liikelaitos.

Puolustusvoimien ampumaratojen toteuttaja on puolustusvoimat. Muiden ampuma- ja moottoriurheiluratojen toteuttamisessa kaavallinen toteuttamisvastuu on kunnalla, mutta ympäristöluvan hakeminen, suorituspaikkojen rakentaminen ja toiminnan ylläpito kuuluu varsinaisen hankkeen toteuttajalle. Ampuma- ja moottoriurheiluradan toteuttajina ja ylläpitäjinä voivat olla esimerkiksi kunnat, harrastajaseurat, elinkeinonharjoittajat tai edellä mainitut erilaisina yhdistelminä. Paikalliset riistanhoitoyhdistykset ylläpitävät useita ampumaratoja. Suoranaista toteuttamisvelvollisuutta ei maakuntakaavan merkintään liity eikä siten myöskään viranomaisten muuta edistämisvelvollisuutta kuin kaavallisesta valmiudesta huolehtiminen.

Kaavan MLY-alueet eivät edellytä erityisiä toteuttamistoimenpiteitä. Ne ovat laajoja metsätalousalueita, joita hoidetaan ja käytetään metsälain säädösten mukaisesti. Tästä toiminnasta vastaavat metsänomistajat yhteistyössä metsäviranomaisten kanssa.

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu ominaisuusmerkinnällä alueita, joilla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja. Nämä alueet eivät ole ottoalueita. Missä laajuudessa varantoja tullaan hyödyntämään kiviaineshuollon tarpeisiin riippuu täysin maanomistajien halukkuudesta tähän toimintaan. Ottotoiminta alueilla edellyttää aina maa-aineslain mukaisen luvan.

Uudenmaan vaihemaakuntakaavan ajoitus ja seuranta ovat yhteneväisiä Uudenmaan maakuntakaavan kanssa. Tavoitevuosi on 2025, mutta tarkastelu ulottuu joidenkin aihealueiden osalta tätäkin pidemmälle. Maakuntakaavan seuranta on kuvattu maakuntakaavan selostuksessa. Koska vaihemaakuntakaava täydentää Uudenmaan maakuntakaavaa, on sen seuranta luonnollista kytkeä maakuntakaavan seurantaan.

Uudenmaan maakuntakaavasta ja 1. vaihemaakuntakaavasta laaditaan yhdistelmä. Ajantasaisen maakuntakaavoitusilanteen hahmottamiseksi on tarpeen viedä vahvistettu Uudenmaan maakuntakaava ja sitä täydentävä Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava samalle kartalle. Tämä yhdistelmäkartta ei korvaa virallisia kaava-asiakirjoja, mutta sitä voidaan käyttää apuna, kun tarvitaan tietoa maakuntakaavoituksen kokonaistilanteesta Uudellamaalla. Yhdistelmää voidaan käyttää myös maakuntakaavoituksen seurannan apuvälineenä. Yhdistelmään kuuluu kiinteänä osana kaavamerkintöjen ja määräysten yhdistelmä.

Myös kaavojen selostuksista laaditaan yhteinen tiivistelmä. Tarkoituksena on, että siihen sisällytetään karttoja, joissa esitetään teemoittain kaavojen yhdessä muodostama verkostokokonaisuus esimerkiksi ekologisesta verkostosta ja liikenteestä.

KIRJALLISUUS- JA LÄHDELUETTELO

Espoon Vesi. Espoon jätevedenpuhdistamon ympäristövaikutusten arviointiselostus. 8.7.2008.

Espoon Vesi. Espoon jätevedenpuhdistuksen kehittämissuunnitelma. Jaakko Pöyry Infra. 2006.

Espoon Vesi. Espoon vaihtoehtoisten jätevedenpuhdistamoiden kustannusarviot. 15.9.2008.

Espoon Vesi. Jätevedenpuhdistamon hajupäästöjen leviämismallilaskelmat. Ranta Pirjo, Lappi Sari ja Pietarila Harri. Ilmatieteen laitos - ilmanlaadun asiantuntijapalvelut. 14.8.2008.

Fingrid. Ympäristövaikutusten arviointiselostus 400 kV voimajohtohankkeessa. Hyvinkää-Hikiä (Hausjärvi). Helsinki 2007.

Fingrid. Ympäristövaikutusten arviointiselostus 400 kV voimajohtohankkeessa. Länsisalmi-Vuosaari, Vantaa-Helsinki. Helsinki 2007.

Gasum Oy. Ympäristöselvitys maakaasuputki Lohja-Hanko, luonnos (2008). Neste Jacobs Oy.

Geologian tutkimuskeskus. Pääkaupunkiseudun vedenalaiset maa-ainesvarat. Helsingin seutukaavaliiton julkaisuja C 31. Helsinki 2003.

Hämeen liitto. Hämeen maakuntakaava. Kaava-aineisto, 29.11.2004.

Itä-Uudenmaan liitto. Itä-Uudenmaan maakuntakaavaehdotus. Kaava-aineisto, 23.10.2007.

Lassila & Tikanoja Oyj (L&T). Keravan kierrätyspuiston ympäristövaikutusten arviointiselostus. Insinööritoimisto Paavo Ristola. 2004

Maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, metsäntutkimuslaitos ja Suomen ympäristökeskus. METSO:n seuranta ja arviointi. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman seurannan ja arvioinnin loppuraportti. Helsinki 2007.

M-REAL Oyj. Kirkniemen tehtaan energiatuotannon uudistaminen. Mangsin Voima-hanke. Ympäristövaikutusten arviointiselostus. Pöyry. 2007.

Lohja Rudus Oy Ab. Pääkaupunkiseudun kiviaineksen kierrätysalueet. Ympäristövaikutusten arviointiselostus. Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy. 2006.

Päijät-Hämeen liitto. Päijät-Hämeen maakuntakaava 2006. Kaava-aineisto, 20.2.2006.

Suomen ympäristökeskus. Corine maankäyttö- ja maanpeiteaineisto.
Suomen ympäristökeskus. Maa-ainesluparekisteri (MOTTO).
Suomen ympäristökeskus 2007. Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä (YKR).

Uudenmaan liitto. Asiantuntijalausunto Uudenmaan maakuntakaavan ja 1. vaihemaakuntakaavan vaikutuksista maakunnan ekologiseen verkostoon ja sen toimivuuteen. Niemelä Jari ja Yli-Pelkonen Vesa. Uudenmaan liiton julkaisuja E 98. Helsinki 2008.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Hiljaisuus ja hiljaisten alueiden tarkastelua Uudellamaalla. Uudenmaan liiton julkaisuja E 88. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Jätehuollon pitkän aikavälin aluetarpeet. Uudenmaan liiton julkaisuja E 89. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osan Uudellamaalla. Uudenmaan liiton julkaisuja E 87. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Uudenmaan ampumaradat. Uudenmaan liiton julkaisuja E 92. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat. Uudenmaan liiton julkaisuja E 94. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Uudenmaan liikenteen varikot ja terminaalit – nykytila ja tarvekartoitus. Uudenmaan liiton julkaisuja E 86. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavan selvityksiä, Uudenmaan moottoriurheiluradat. Uudenmaan liiton julkaisuja E 93. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liikennestrategia. Uudenmaan liiton julkaisuja C 60. Helsinki 2007.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan maakuntakaava 2006. Kaava-aineisto, 8.11.2006.

Uudenmaan liitto. Uudenmaan maakuntakaavan toteutustarkastelu, TARKE -raportti. Helsinki 2007.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Espoon jätevedenpuhdistamo. 1.5.2008.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Jukolan ja Haratan kalliokiviaineksen ottotoiminta. 3.7.2008.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, 400 kV voimajohto Länsisalmi - Vuosaari. 27.2.2008.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Keravan kierrätyspuisto. 15.2.2005.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Kirkniemen tehtaan energiatuotannon uudistaminen, Mangsin Voima-hanke. 29.8.2007.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Malminkartanon täyttömäen laajennus, Helsinki. 25.11.2005.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan jätevoimalahanke. 28.2.2008.

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Rakennus- ja energiajätteen kierrätyslaitoksen toiminnan laajennus, Ämmässuo, Espoo (10.10.2005)

Uudenmaan ympäristökeskus. Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Senkkerin toiminta-alueen kehittäminen, Tuusula. 3.9.2007

Uudenmaan ympäristökeskus. Uudenmaan luontotyypikohteet. 2007.

Uudenmaan ympäristökeskus. Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI) Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan loppuraportti. Helsinki 2006.

Uudenmaan ympäristökeskus. Yhteinen ympäristömme, Uudenmaan ympäristöohjelma 2020. Helsinki 2007.

Vantaan kaupunki. Pitkäsuon täyttömäen laajennus. Ympäristövaikutusten arviointiselostus. Pöyry. 2007.

Väestörekisterikeskus 2007. Rakennus- ja huoneistorekisteriaineisto.

Ympäristöministeriö. Hiljaiset alueet Vantaalla. Maarit Wiik, Mirka Vihavainen, Taina Klinga ja Timo Karjalainen. Suomen ympäristö 748. Helsinki 2005.

Ympäristöministeriö. Hiljaisuuden keitaat Satakunnassa, HiljaPiSa. Helsinki 2004.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 1 Kaavamerkinntät. Helsinki 2000.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 5 Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Helsinki 2001.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 6 Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa. Helsinki 2002.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 7 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset. Helsinki 2002.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 8 Osallistuminen ja vaikutusten arviointi maakuntakaavoituksessa. Helsinki 2002.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 9 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden soveltaminen kaavoituksessa. Helsinki 2003.

Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki. Opas 10 Maakuntakaavamerkinntät ja -määräykset. Helsinki 2003.

Ympäristöministeriö. Puolustusvoimien ampumatoiminta maankäytön suunnittelussa ja ympäristölupamenettelyssä. Suomen ympäristö 38/2006. Helsinki 2006.

YTV – Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Hallituksen päätös §51, 31.3.2006.

YTV- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Jätevoimalan ympäristövaikutusten arviointiselostus. Pöyry. 2007. YTV– Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Jätteenkäsittelykeskuksen kaatopaikan laajennusalueen vaihtoehtoinen käyttö, Espoo (22.3.2006)

YTV- Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Jätteenkäsittelykeskuksen kehittäminen, Espoo (10.5.2005)

YTV – Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Jätteiden energiakäytön mahdollisuudet pääkaupunkiseudulla ja sen lähialueilla. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja C2006:1. Helsinki 2006.

YTV - Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Tavoitelinjastosuunnitelma 2030, luonnos. Helsinki 2007

Lait, asetukset

Alueiden kehittämislaki 602/2002

Jätelaki 1072/1993

Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 603/1977

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994

Luonnonsuojeluasetus 160/1997

Luonnonsuojelulaki 1096/1996

Maa-aineslaki 555/1981

Maankäyttö- ja rakennusasetus 895/1999

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999

Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000 -sarja

Maantielaki 503/2005

Metsälaki 1093/1996

Rakennussuojelulaki 60/1985

Ratalaki 110/2007

Suomen perustuslaki 731/1999

Ulkoilulaki 606/1973

Valtioneuvoston asetus Euroopan yhteisön edellyttämistä meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista 801/2004

Valtioneuvoston asetus Euroopan yhteisön edellyttämistä meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista 801/2004

Valtioneuvoston periaatepäätös meluntorjunnasta. 2006.

Valtioneuvoston periaatepäätös toimintaohjelmasta luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. 2003.

Valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista 53/1997

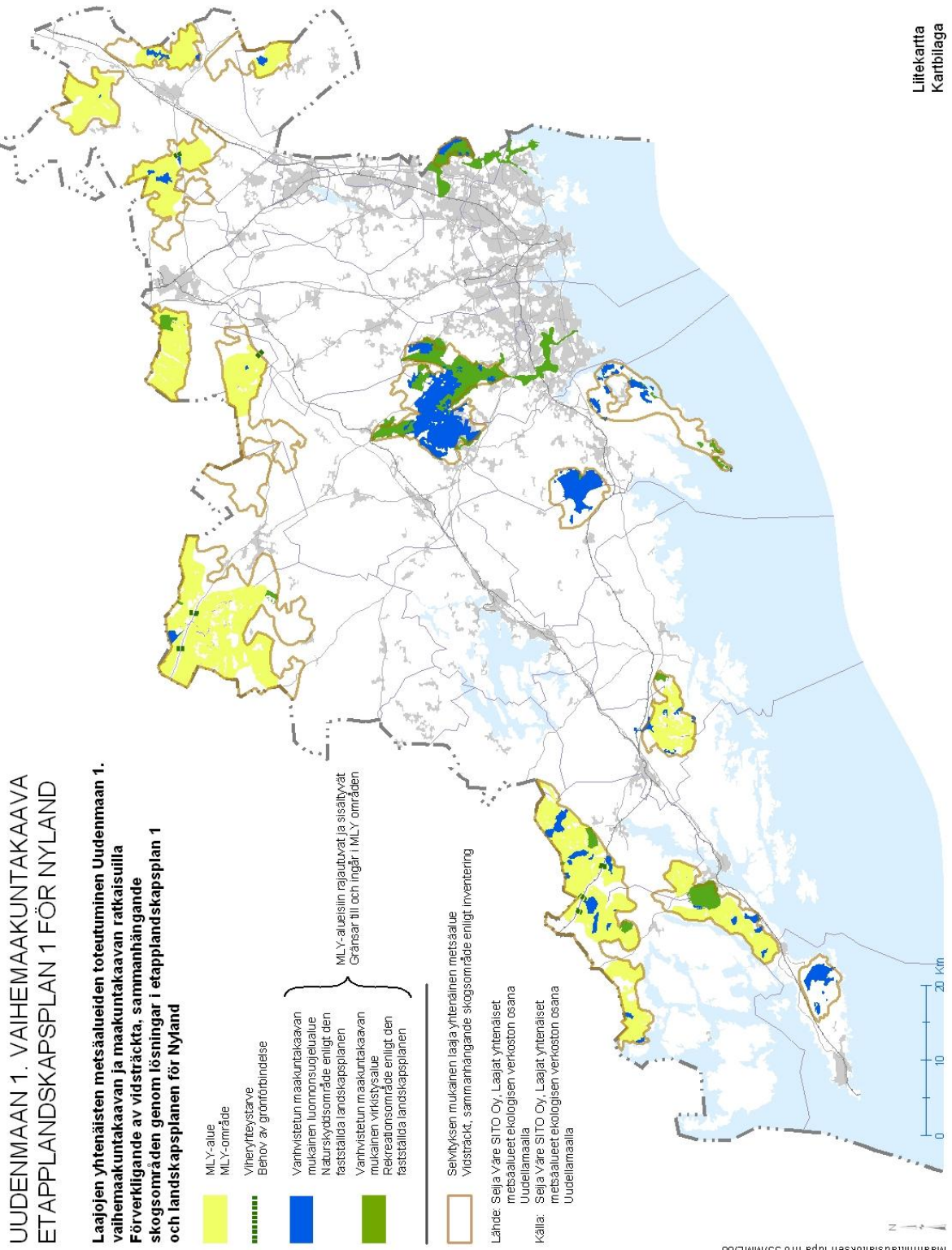
Vesihuoltolaki 119/2001

Vesilaki 1961/264

Ympäristönsuojelulaki 86/2000

LIITEKARTAT

- 1 Laajojen yhtenäisten metsäalueiden toteutuminen Uudenmaan vaihekaavaluonnoksen ja maakuntakaavan ratkaisuilla
- 2 Jätehuollon alueet
- 3 Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja
- 4 Moottoriradat ja moottoriurheiluradat
- 5 Taajamatoimintojen alueet, keskustatoimintojen alueet sekä keskustatoimintojen alueiden ulkopuoliset matkustajaliikenteen terminaalit
- 6 Vahvistetun maakuntakaavan täydennykset
- 7 Sähkönsiirtoverkko
- 8 MLY-alueet
- 9 Kiviainesvarantoalueet

**UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND**

Laajojen yhtenäisten metsäalueiden toteuttaminen Uudenmaan 1. vaihemaa- ja maakuntakaavan ratkaisulla
Förverkligande av vidsträckt, sammanhängande skogsområden genom lösningar i etapplandskapsplan 1 och landskapsplanen för Nyland

- MLY-alue
- MLY-område
- Viheryhteystarve
Behov av gröntförbindelse
- Vainvirstetun maakuntakaavan mukainen luonnonsuojelualue
Naturskyddsområde enligt den fastställda landskapsplanen
- Vainvirstetun maakuntakaavan mukainen virkistysalue
Rekreationsområde enligt den fastställda landskapsplanen
- MLY-alueiden rajat
Gränsar till och ingår i MLY-områden
- Selvityksen mukainen laaja yhtenäinen metsäalue
Vidsträckt, sammanhängande skogsområde enligt inventering

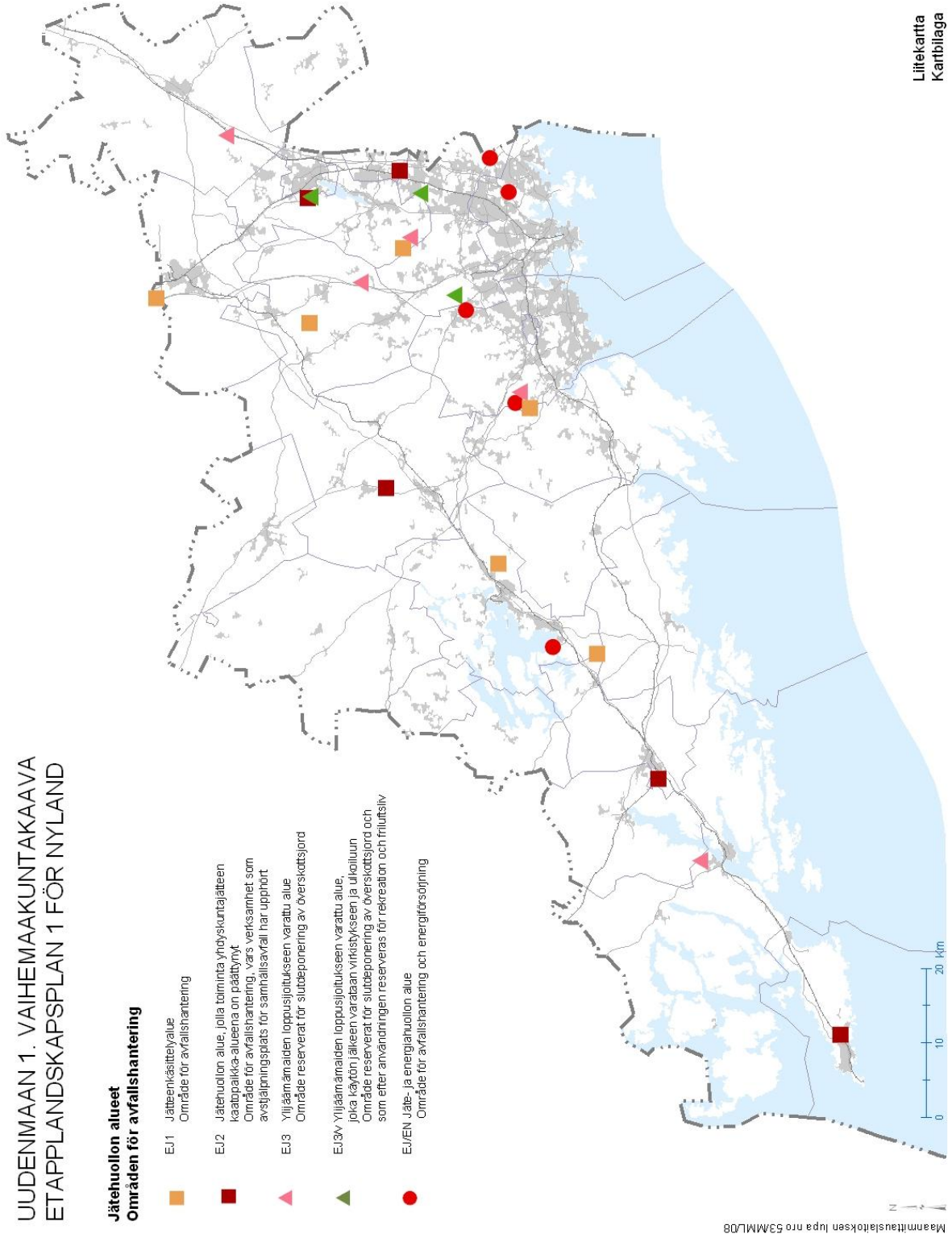
Lähde: Seija Väre SITO Oy, Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla

Käällä: Seija Väre SITO Oy, Laajat yhtenäiset metsäalueet ekologisen verkoston osana Uudellamaalla

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

**Jätehuollon alueet
Områden för avfallshantering**

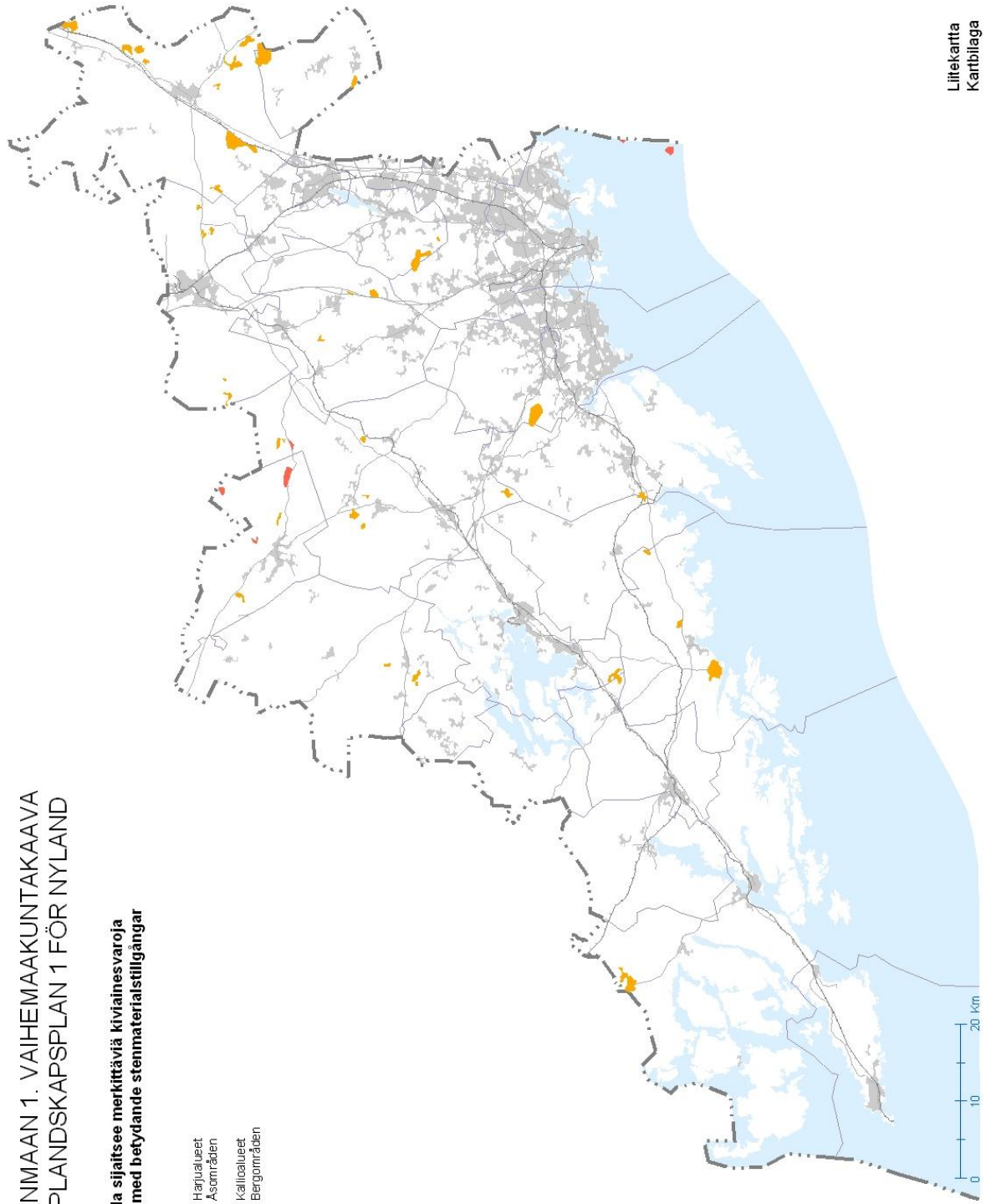
- EJ.1 Jätteenkäsittelyalue
Område för avfallshantering
- EJ.2 Jätehuollon alue, jolla toiminta yhdyskuntajätteen kaatopaikka-alueena on päättynyt
Område för avfallshantering, vars verksamhet som avstjälpningsplats för samhällsavfall har upphört
- EJ.3 Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue
Område reserverat för slutdeponering av överskottsjord
- EJ.3iv Ylijäämämaiden loppusijoitukseen varattu alue, joka käytön jälkeen varataan virkistykseen ja ulkoiluun
Område reserverat för slutdeponering av överskottsjord och som efter användningen reserveras för rekreation och friluftsliv
- EJ.1EN Jäte- ja energijätehuollon alue
Område för avfallshantering och energiförsörjning

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja
Område med betydande stenmaterialstillgångar

- Harjulaueet
- Asområden
- Kallioalueet
- Bergområden

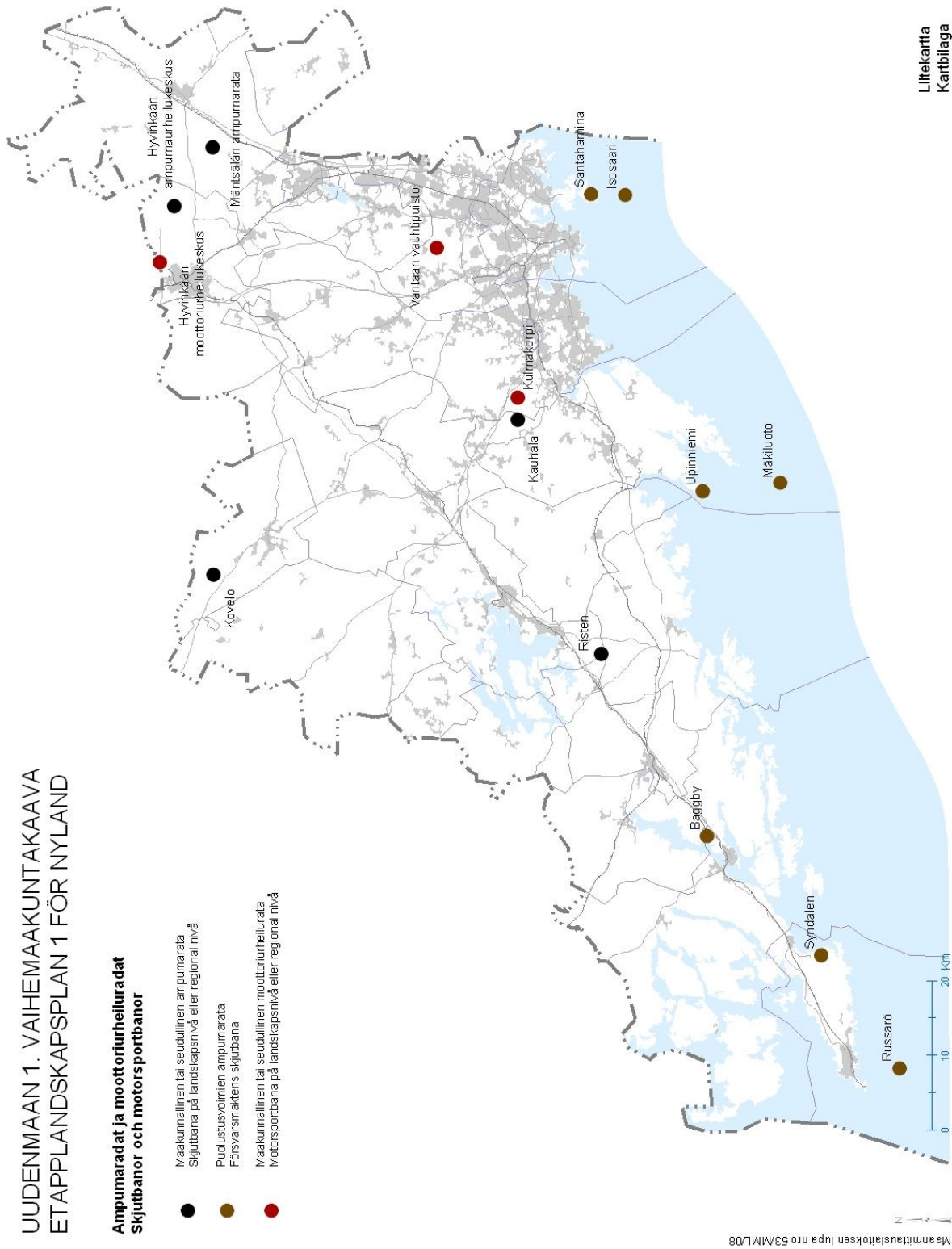

Maanmittauslaitoksen lupatieto nro 63/MML/08

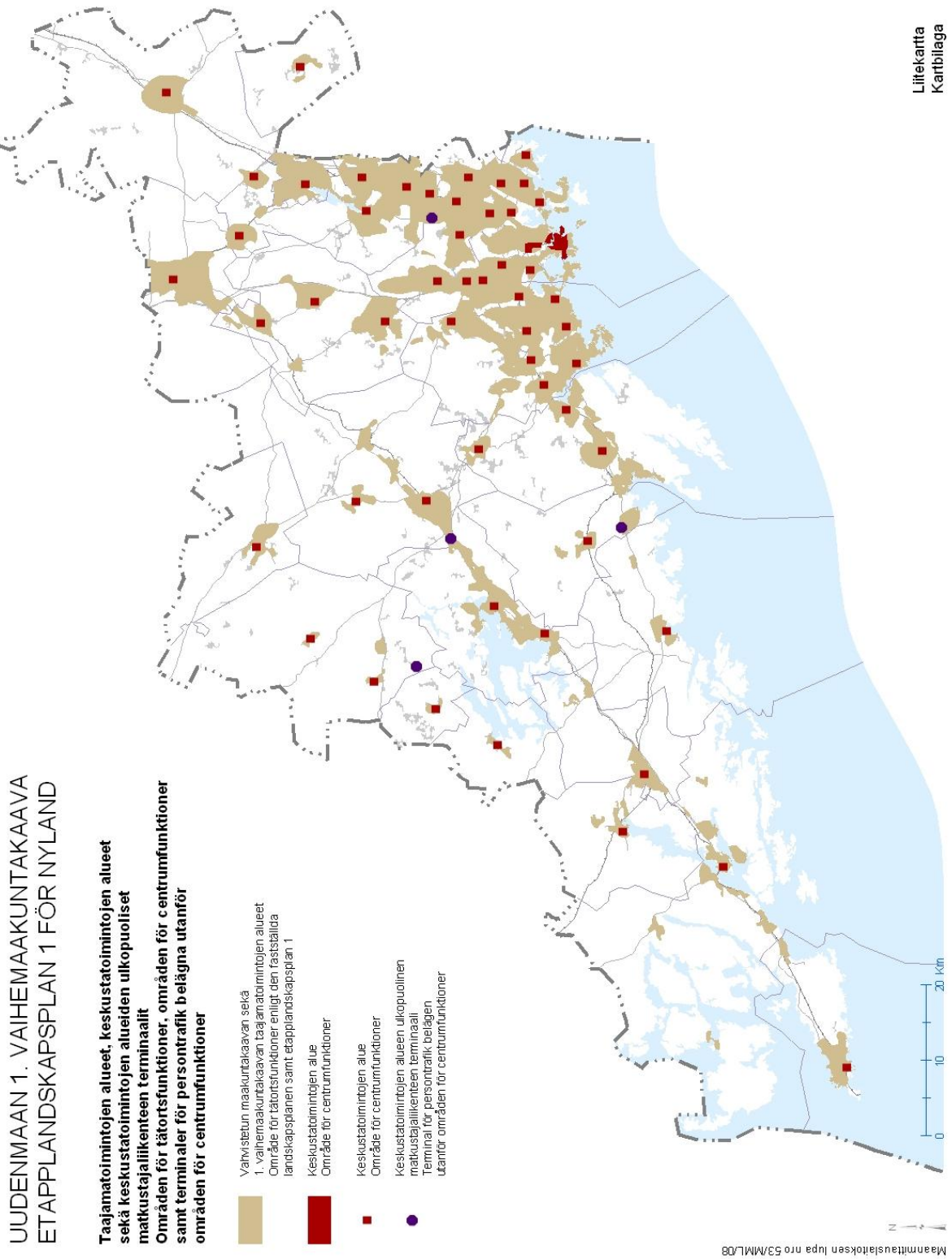
UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

Ampumaradat ja moottoriurheiluradat
Skjutbanor och motorsportbanor

- Maakunnallinen tai seudullinen ampumarata
Skjutbana på landskapsnivå eller regional nivå
- Puolustusvoimien ampumarata
Försvarsmaktens skjutbana
- Maakunnallinen tai seudullinen moottoriurheilurata
Motorsportbana på landskapsnivå eller regional nivå

Maanmittauslaitoksen lupa nro 53MML08

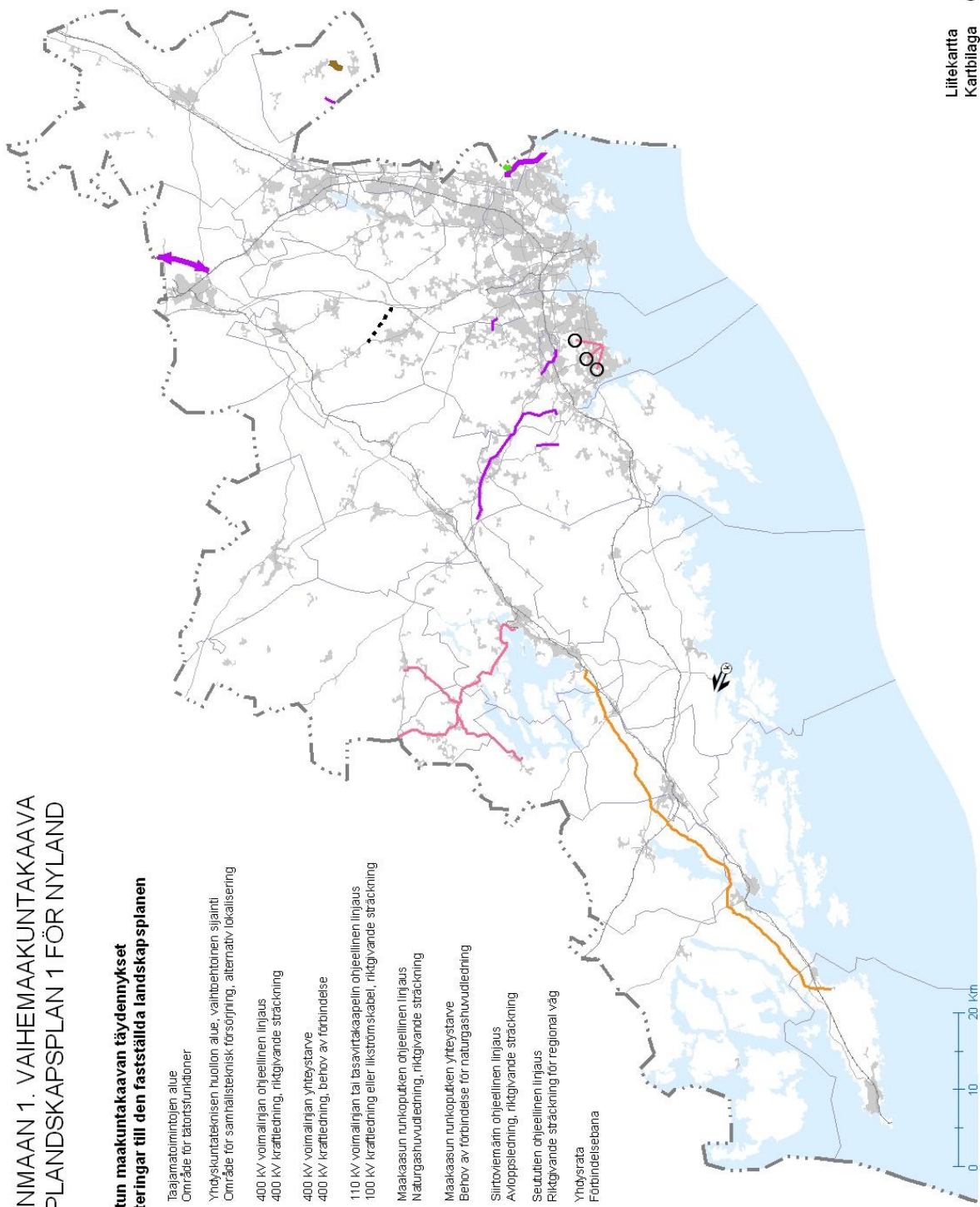

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
 ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

**Vahvistetun maakuntakaavan täydennykset
Kompletteringar till den fastställda landskapsplanen**

- Taajamatoimintojen alue
Område för tätortsfunktioner
- Yhdyskuntateknisen huollon alue, vaihtoehtoinen sijainti
Område för samhallsteknisk försörjning, alternativ lokaliserings
- 400 kV voimalinjan ohjeellinen linjaus
400 kV kraftledning, riktgivande sträckning
- 400 kV voimalinjan yhteystarve
400 kV kraftledning, behov av förbindelse
- 110 kV voimalinjan tai basavirtakaapelin ohjeellinen linjaus
100 kV kraftledning eller likströmskabel, riktgivande sträckning
- Maakaasun nunkoputken ohjeellinen linjaus
Naturgashuvudledning, riktgivande sträckning
- Maakaasun nunkoputken yhteystarve
Behov av förbindelse för naturgashuvudledning
- Siirtoviemäin ohjeellinen linjaus
Avloppsledning, riktgivande sträckning
- Seutujen ohjeellinen linjaus
Riktgivande sträckning för regional väg
- Yhdysrata
Förbindelsebana

Maanmittauslaitoksen lupaprosessi nro 53/MML/08

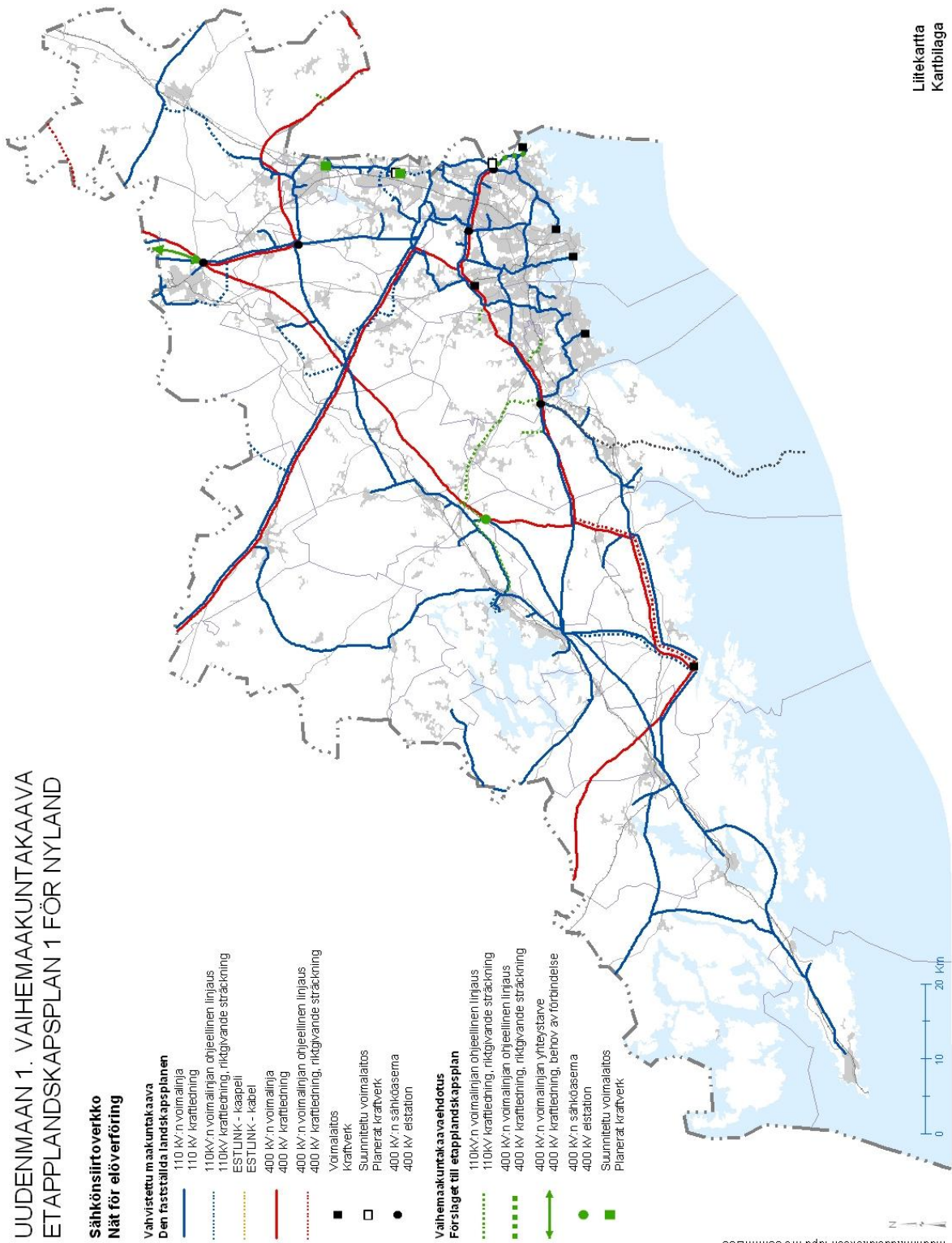
UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

Sähkösiirtoverkko
Nät för elöverföring

- Vahvistettu maakuntakaava**
Den fastställda landskapsplanen
- 110 kV:n voimalinja
 - 110 kV / kraftledning
 - 110kV:n voimalinjan ohjeellinen linjaus
 - 110kV kraftledning, riittävände sträckning
 - ESTLINK - kaapeli
 - ESTLINK - kabel
 - 400 kV:n voimalinja
 - 400 kV / kraftledning
 - 400 kV:n voimalinjan ohjeellinen linjaus
 - 400 kV / kraftledning, riittävände sträckning
- Voimalaitos
 Kraftverk
 Suunniteltu voimalaitos
 Planerat kraftverk
 400 kV:n sähköasema
 400 kV / elstation

Vaihemaa-urakka-aviehdotus
Förslaget till etapplandskapsplan

- 110kV:n voimalinjan ohjeellinen linjaus
 - 110kV kraftledning, riittävände sträckning
 - 400 kV:n voimalinjan ohjeellinen linjaus
 - 400 kV / kraftledning, riittävände sträckning
 - 400 kV:n voimalinjan yhteystave
 - 400 kV / kraftledning, behov av förbindelse
 - 400 kV:n sähköasema
 - 400 kV / elstation
- Suunniteltu voimalaitos
 Planerat kraftverk

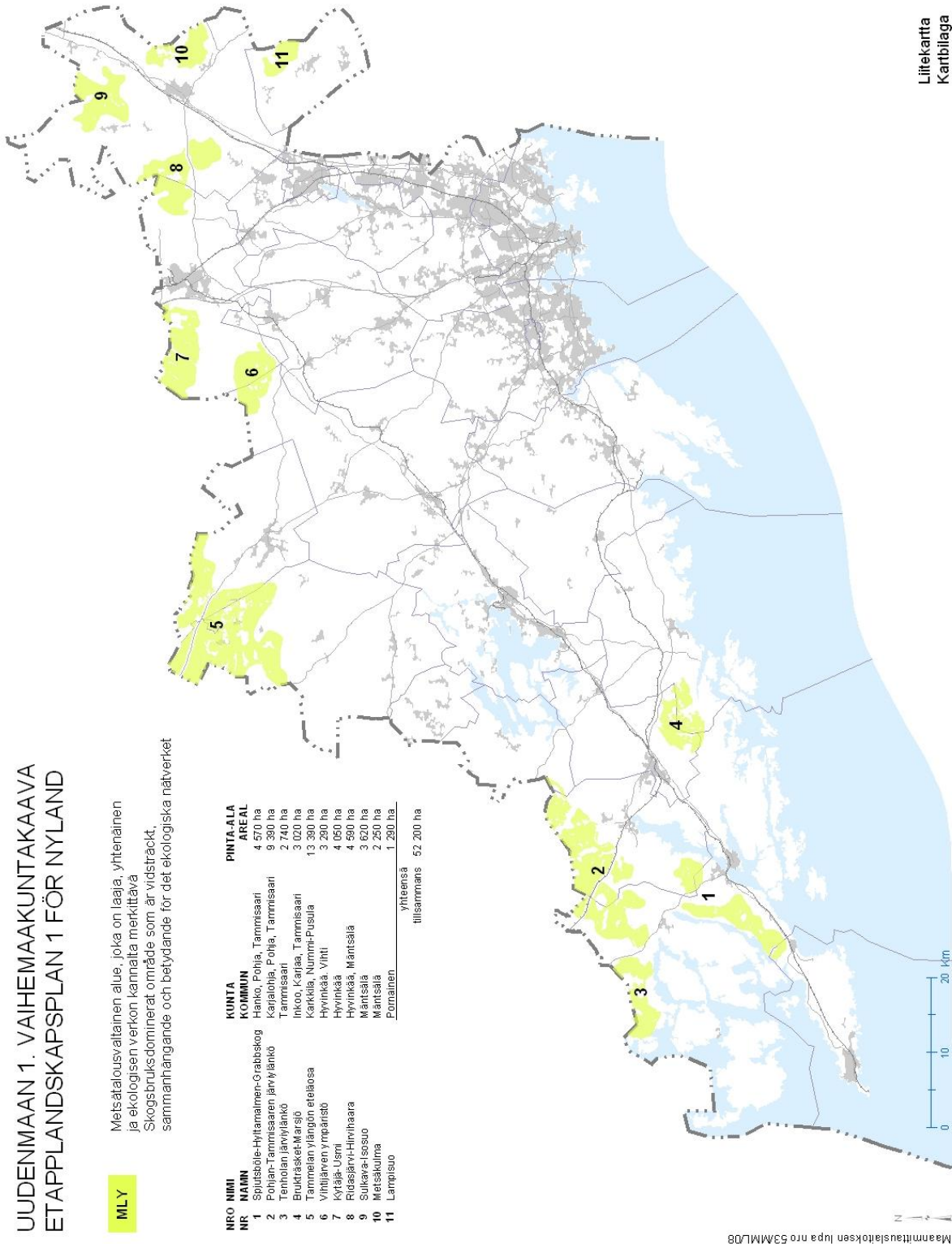
Maanmittauslaitoksen loppu nro 53MML08

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

MLY

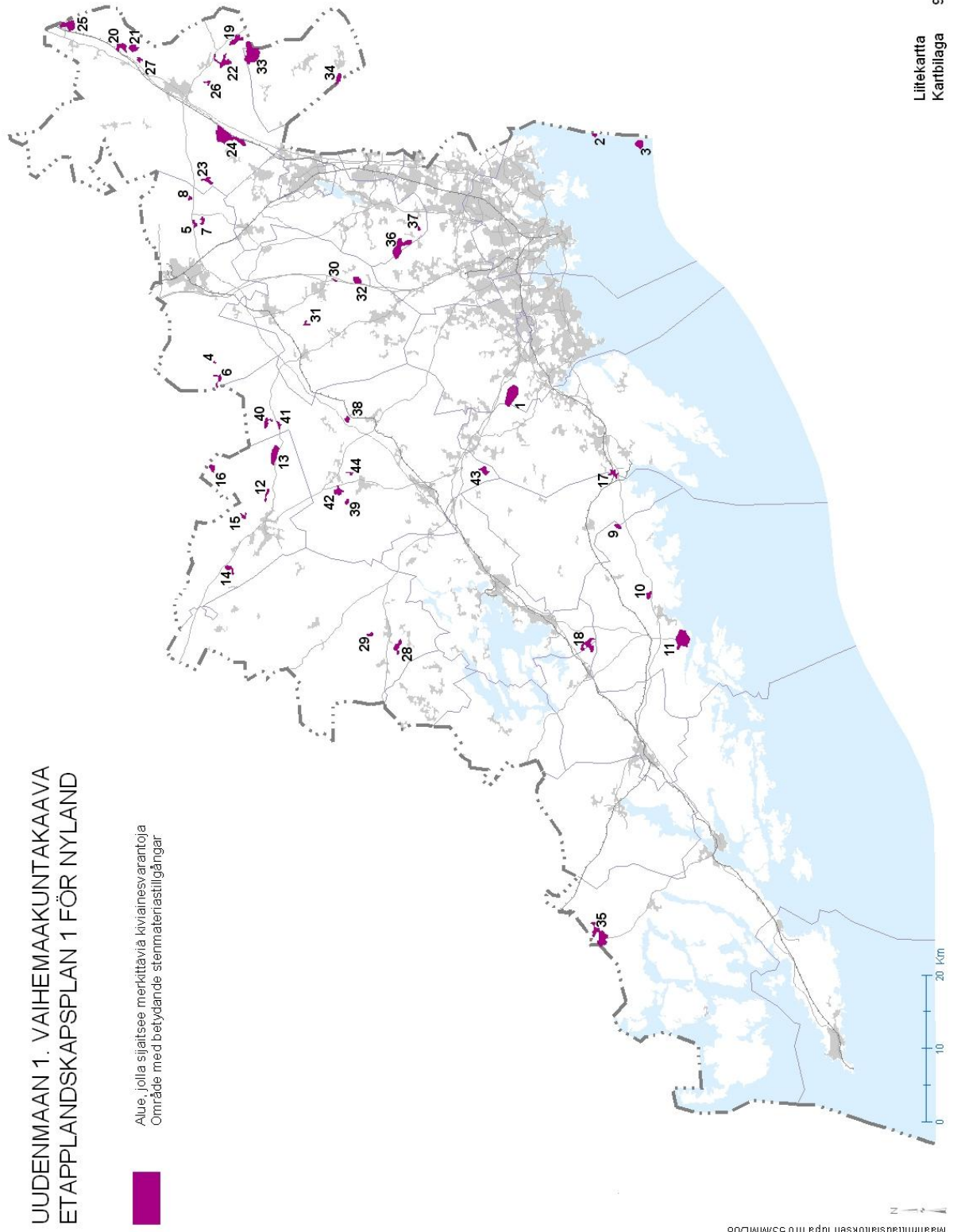
Metsätalousvaltainen alue, joka on laajia, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä Skogsbruksdominerat område som är vidsträckt, sammanhängande och betydande för det ekologiska nätverket

NRO	NIMI	KUNTA	PINTALALA
NR	NAMN	KOMMUN	AREAL
1	Spjutöble-Hytämäen-Grabbskog	Hanko, Pöytä, Tammisaari	4 570 ha
2	Ponilän-Tammisaaren järvi-änki	Karjalohja, Pöytä, Tammisaari	9 380 ha
3	Tennolan järvi-änki	Tammisaari	2 740 ha
4	Elukrasketmarisjo	Inkoo, Karjaa, Tammisaari	3 020 ha
5	Tammelan Vängön eteläosa	Kankkila, Nummi-Pusula	13 380 ha
6	Vihilän ympäristö	Hyvinkää, Vihti	3 280 ha
7	Kytälä-Usmi	Hyvinkää	4 050 ha
8	Ridasjärvi-Hirvihaara	Hyvinkää, Märtsala	4 590 ha
9	Sulkava-Isosuo	Märtsala	3 620 ha
10	Metsäkulma	Märtsala	2 250 ha
11	Lampisuo	Pormainen	1 290 ha
yhteensä			52 200 ha
Ihitisammans			52 200 ha

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

Alue, jolla sijaitsee merkittävää kivainesaranttoja
Område med betydande stenmateriestillgångar

Maanmittauslaitoksen lupa nro 53MM/L08

Liitekartta
Karbiaga 9

UUDENMAAN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA
ETAPPLANDSKAPSPLAN 1 FÖR NYLAND

Alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvarantoja Område
med betydande stenmaterialstillgångar

KUNTA NRO NIMI PINTA-ALA
KOMMUN NR NAMN AREAL

Espoo Esbo 1 Ämmäsuo 341 ha
yhteensä 341 ha

Hanko Hangö

Heisinki Helsingfors

2 Eestiluoto 23 ha
3 Soratonttu 99 ha
yhteensä 122 ha

Hyvinkää Hyvinge

4 Heaunmäki 12 ha
5 Hevosuo, Koivulanmäki 43 ha
6 Jukola, Karjalainmivuori, Kulokorpi 64 ha
7 Katjasaari, Kimsuo 42 ha
8 Lepokallio 26 ha
yhteensä 187 ha

Inkoo Ingå

9 Kleiberget 47 ha
10 Storkär. Brännkärr 61 ha
11 Svartbäck 351 ha
yhteensä 459 ha

Järvenpää Traskända

Karjaa Karis

Karjalohja Karisioja

Karkkila Högfors

12 Häyränkalliot, Vihermäki 48 ha
13 Kolkanhaavistonummi II 173 ha
14 Reutämäki, Karhusuo ja Palokallio 74 ha
15 Tupsumäki ja Aittoisuummäki 44 ha
16 Vuonteenmäki 44 ha
yhteensä 408 ha

Kauniainen Grankulla

Kerava Kervo

Kirkkonummi Kyrkslätt

17 Stromossen 86 ha
yhteensä 86 ha

Lohja Lojo 18 Risten yhteensä 173 ha
yhteensä 173 ha

Mäntsälä

19 Feelenkoski, Koppimäki 133 ha
20 Hauksuonmäki, Nuppulanmäki 119 ha
21 Iitankallio, Hauksuonmäki 97 ha
22 Jokikulma, Saakajärvi 171 ha
23 Järvelänsuo, Kivistönkulma, Rauhamaa 78 ha
24 Jätyn, Sammalsuo 444 ha
25 Makasiniemi, Mastomäki 187 ha
26 Marinsuo, Polvenniittu, Puolimatkanmäki 36 ha
27 Tuhtimaa 40 ha
yhteensä 1 306 ha

Nummi-Pusula

28 Karhunkangas, Palomäki, Vehka-aho 103 ha
29 Saveinmäki 36 ha
yhteensä 139 ha

Nurmijärvi

30 Ilvesvuori 19 ha
31 Lepola, Nummela, Teikko 37 ha
32 Vuolteenmäki 91 ha
yhteensä 148 ha

Pohja Poja

Pornainen Borgnäs

33 Kolostenkalliot 415 ha
34 Palokallio 79 ha
yhteensä 495 ha

Sammatti

Siuntio Sjundeå

Tammisaari Ekenäs

35 Heinäsuo, Stenbacken, Sandmalmen, Käällkärr 321 ha
yhteensä 321 ha

Tuusula Tusby

36 Mosa, Pakanniittu, Senkkeri, Sikkakallio, Raatinpelto 305 ha
37 Siltaniittumäki 18 ha
yhteensä 323 ha

Vantaa Vanda

Vihti Vichtis

38 Avokallio, Isomäki, Tornikallio 45 ha
39 Helli-Ruskoi 35 ha
40 Hluikkalaninsuo, Koskelansuo, Pärehylänsaari 72 ha
41 Kuopjanummi 38 ha
42 Kuopjanummi, Lapikkaanummi, Honnonvita 98 ha
43 Lautasuo, Sopakko 88 ha
44 Mutasuo, Pumppusuo 21 ha
yhteensä 388 ha

Alueiden yhteenlaskettu pinta-ala
Omräddenas sammanlagda areal 4 585 ha

Uudenmaan liiton julkaisu A 25 – 2013
ISBN 978-952-448-361-2 (pdf)
ISSN 1236-679X

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Region
Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi